

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ (Τ.Ε.Ι.) – ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

**Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού Και Προοπτικές Ανάπτυξης Αγροτουρισμού
Και Οινοτουρισμού στην Κρήτη**

*Alternative Forms of Tourism and Prospects for the Development of Agrotourism
and Wine Tourism in Crete*

ΦΟΙΤΗΤΕΣ : Μιχελουδάκης Κυριάκος-Τσουρδαλάκης Πολύβιος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Απλαδάς Γεώργιος

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την παρούσα πτυχιακή εργασία, μας δίνεται η ευκαιρία να ευχαριστήσουμε καταρχήν τις οικογένειες μας για την αμέριστη υποστήριξη τους κατά την διάρκεια των σπουδών μας, τους καθηγητές του ΤΕΙ Κρήτης και ιδιαίτερα τον κύριο Απλαδά Γεώργιο για την συνεργασία και την πολύτιμη βοήθεια που μας παρείχε για την υλοποίηση του θέματος μας και τέλος τους ιδιοκτήτες των αγροτουριστικών καταλυμάτων και των οινοποιείων για την συμμετοχή τους και την βοήθεια τους ώστε να πραγματοποιηθεί το ερευνητικό κομμάτι της εργασίας μας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία, ασχοληθήκαμε με τις ειδικές εναλλακτικές μορφές τουρισμού με έμφαση στον αγροτουρισμό και οινοτουρισμό στο Νομό Ρεθύμνου. Σκοπός της εργασίας ήταν να εξετάσει κατά πόσο έχουν αναπτυχθεί οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού στον Νομό Ρεθύμνου, ποιες δυσκολίες παρατηρούνται σε σχέση με την παροχή εναλλακτικών μορφών τουρισμού και ποιες περαιτέρω ενέργειες είναι σκόπιμο να γίνουν για την ανάπτυξη των μορφών αυτών.

Στην εργασία μας επιχειρούμε να αποκτηθεί μια εικόνα σχετικά με το θέμα μας, χρησιμοποιώντας πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές. Οι δευτερογενείς πηγές, αφορούν την βιβλιογραφία και την δικτυογραφία που σχετίζονται με το υπό εξέταση θέμα, όπου ορίζονται και διαχωρίζονται βασικές έννοιες και ορισμοί που το αφορούν. Προκειμένου να κατατοπιστούμε όσο το δυνατόν περισσότερο, γίνεται μια επισκόπηση στην έννοια του τουρισμού και των μορφών του ειδικού εναλλακτικού τουρισμού γενικά στην Ελλάδα αλλά και ποιές εναλλακτικές μορφές τουρισμού εφαρμόζονται στην Κρήτη και ιδιαίτερα στο Νομό Ρεθύμνου. Οι πρωτογενείς πηγές αφορούν την έρευνα μέσω των συνεντεύξεων που πραγματοποιήσαμε στους ιδιοκτήτες των αγροτουριστικών καταλυμάτων Agreco Farm, Kapsaliana Village, Δαλάμπελος, Αγρόκτημα Έναγρον, Κτήμα Πάνακρον και των οινοποιητικών επιχειρήσεων του κ. Κλάδου και του κ. Ζουμπεράκη.

Η έρευνα αυτή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, η ανάπτυξη των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού στο Νομό Ρεθύμνου αποτελεί μια πραγματικότητα που συμβαίνει τώρα και που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την αειφόρα ανάπτυξη και την ευημερία της περιοχής. Αυτό που χρειάζεται να γίνει άμεσα, είναι η κινητοποίηση από πλευράς του κράτους με την ενίσχυση και υποστήριξη τοπικών και ιδιωτικών φορέων, την δημιουργία κατάλληλων υποδομών και την εκπαίδευση ενημέρωση των επιχειρηματιών.

ABSTRACT

In this thesis, we dealt with special alternative forms of tourism focusing on agrotourism and wine tourism in Rethymno Prefecture. The purpose of the study was to examine the development of alternative forms of tourism in Rethymno, what difficulties are encountered in providing alternative forms of tourism and what further action is needed to develop these forms.

In our work we try to get an insight into our topic using primary and secondary sources. Secondary sources refer to bibliography and networking related to the subject in question, where basic concepts and definitions are defined and separated. In order to ascertain as much as possible, an overview of the concept of tourism and the forms of alternative tourism in general in Greece is made, as well as which alternative forms of tourism are applied in Crete and especially in the prefecture of Rethymno. The primary sources are research conducted through the interviews we conducted with the owners of agro-tourism Agreco Farm, Kapsaliana Village, Dalampelos, Enagron Farm, Panakron Estate and the winemaking operations of Mr. Klados and Mr. Zouberakis.

This research concludes that the development of special and alternative forms of tourism in the prefecture of Rethymno is a reality that is happening now and that is indissolubly linked to the sustainable development and prosperity of the region. What needs to be done immediately is the mobilization by the state with the strengthening and support of local and private actors, the creation of appropriate infrastructure and the education of entrepreneurs.

Πίνακας περιεχομένων

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	0
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ABSTRACT.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	6
Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	6
1.1 Ο Τουρισμός στην Ελλάδα	7
1.2 Διακρίσεις των μορφών τουρισμού.....	8
1.3 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην Ελλάδα.....	12
1.4 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην Κρήτη.....	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	48
Ο ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ ΩΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ.....	48
2.1 Η τουριστική εικόνα του Δήμου Ρεθύμνου.....	53
2.2 Ο Εναλλακτικός τουρισμός στο Ρέθυμνο	54
2.2.1 Αγροτουρισμός	54
2.2.2 Γαστρονομικός τουρισμός.....	54
2.2.3 Περιηγητικός-Περιπατητικός τουρισμός	55
2.2.3.1 Διεθνής ορεινός αγώνας « <i>Psiloritis Race</i> » - Τρέξε στα βήματα του Δία.....	58
2.2.4 Τουρισμός περιπέτειας	59
2.2.5 Πολιτιστικός τουρισμός.....	61
2.2.6 Θαλάσσιος τουρισμός	62
2.2.7 Θρησκευτικός τουρισμός.....	62
2.2.8 Οινοτουρισμός	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	65

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΡΕΘΥΜΝΟ	65
.....	65
3.1 Αγροτουριστικές επιχειρήσεις στο Ρέθυμνο	65
3.1.1 Αγροτουριστικά καταλύματα	70
3.2 Οινοποιητικές επιχειρήσεις στο Ρέθυμνο	76
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	80
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	80
4.1 Μεθοδολογία έρευνας	80
4.2 Ανάπτυξη του ερωτηματολογίου	81
4.2.1 Άξονες ερωτήσεων συνεντεύξεων	81
4.3 Ανάλυση δεδομένων από τις συνεντεύξεις των αγροτουριστικών καταλυμάτων	82
.....	82
4.4 Ανάλυση δεδομένων από τις συνεντεύξεις των οινοποιητικών επιχειρήσεων	89
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	92
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	96
ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	96
Βιβλιογραφία	99
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι -ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	103

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι εννοιολογικές προσεγγίσεις και οι ορισμοί του τουρισμού ποικίλουν ανάλογα με το συγκεκριμένο πλαίσιο στο οποίο εξετάζονται, πλαίσιο που αναφέρεται τόσο στους διάφορους επιστημονικούς κλάδους (οικονομία, κοινωνιολογία, γεωγραφία), όσο και στους διάφορους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς σχεδιασμού και πολιτικής (σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο). Στο βιβλίο του Βαρβαρέσου (2008) αναφέρεται ότι για την έννοια του τουρισμού έχουν δοθεί πολλοί ορισμοί και χαρακτηρισμοί. Κάποιοι από αυτούς είναι οι παρακάτω:

α) Κατά Mariotti (1950), το σύνολο σχέσεων και γεγονότων που έχουν σχέση με την διαμονή ξένων (Forestieri), οι οποίοι ταξιδεύουν για αναψυχή, μόρφωση ή θεραπεία χωρίς κύριο σκοπό το κέρδος.

β) Κατά Hunziker (1942) ο τουρισμός είναι το σύνολο των σχέσεων και των γεγονότων που δημιουργούνται από την διαμονή αλλοδαπών εφ' όσον αυτή δεν έχει σαν αιτία πρόσκαιρες ή μόνιμες κερδοφόρες ενέργειες.

γ) Κατά Schwink (1929) κίνηση προσώπων τα οποία εγκαταλείπουν προσωρινά τον τόπο της μόνιμης διαμονής τους για λόγους που αφορούν στο πνεύμα, στο σώμα ή στο επάγγελμα.

δ) Κατά Bormann είναι το σύνολο αφορμής για πραγματοποίηση ταξιδιών αναψυχής ή για εμπορικούς ή επαγγελματικούς και άλλους παρόμοιους λόγους και ειδικές περιστάσεις, κατά τα οποία ταξίδια, η απουσία από την μόνιμη κατοικία είναι προσωρινή και δεν έχει ως αιτία τα ταξίδια που πραγματοποιούνται για μετάβαση στον τόπο εργασίας.

ε) Κατά τον De Magistris (1933) είναι η κίνηση ανθρώπων και πραγμάτων στην ξηρά, την θάλασσα και τον αέρα, είναι ο ανθρώπινος πόθος για κίνηση για λόγους αναψυχής, μόρφωσης και υγείας, είναι η αναζήτηση πάντοτε νέων συγκινήσεων για σωματική και ψυχική αναγέννηση.

“Στην αρχή του 21ου αιώνα, ο τουρισμός φαίνεται να έχει εξελιχθεί σε μια οικονομική δραστηριότητα που διαθέτει τα δικά της χαρακτηριστικά και κατέχει σημαντική θέση στους κόλπους της παγκόσμιας οικονομίας” (Βαρβαρέσος, 2008).

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (UNWTO) δίνει τον παρακάτω ορισμό: “Ο τουρισμός περιλαμβάνει τις δραστηριότητες των ανθρώπων που ταξιδεύουν και διαμένουν σε προορισμούς και περιοχές άλλες εκτός από αυτές που αποτελούν το συνηθισμένο περιβάλλον τους (π.χ. τον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους) και για χρονικό διάστημα που δεν ξεπερνά τον έναν χρόνο (χωρίς διακοπές), με σκοπό την αναψυχή, την ικανοποίηση των επαγγελματικών τους αναγκών κ.ά” (Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού UNWTO, 2001).

1.1 Ο Τουρισμός στην Ελλάδα

Η Ελλάδα αποτελεί κορυφαίο τουριστικό προορισμό παγκοσμίως. Η Ελλάδα κατατάσσεται ανάμεσα στους Top 10 τουριστικούς προορισμούς για το 2010 σύμφωνα με τη Lonely Planet και επίσης βρίσκεται στη δεύτερη θέση σύμφωνα με τα Telegraph Travel Awards 2008 της Αγγλίας στην κατηγορία της καλύτερης Ευρωπαϊκής Χώρας. Την τελευταία δεκαετία, ο αριθμός των τουριστών αυξάνεται σταθερά. Το 2004, 14,2 εκατομμύρια άτομα επισκέφθηκαν την Ελλάδα, αριθμός που αυξήθηκε σε 17 εκατομμύρια το 2008 και αναμένεται ότι οι επισκέπτες θα αυξηθούν σε 20 εκατομμύρια τα επόμενα χρόνια, σχεδόν το διπλάσιο του πληθυσμού της χώρας. Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (ΠΟΤ), η δραστηριότητα αυτή αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά μέσα στα επόμενα χρόνια στην Ευρώπη, φθάνοντας το 2020 τα 1.6 δισεκατομμύρια αφίξεις από 665 εκατομμύρια που ήταν το 1999, καταγράφοντας δηλαδή μια εντυπωσιακή μέση ετήσια αύξηση 4,3%. Η Ευρώπη είχε πάντοτε τη μερίδα του λέοντος στην παγκόσμια τουριστική κίνηση με ποσοστό γύρω στο 64%, το οποίο προβλέπεται να διατηρήσει, έστω και ελαφρά μειωμένο, τα επόμενα χρόνια. Μέσα στο έντονα αυτό ανταγωνιστικό περιβάλλον, η Ελλάδα κατέχει μια εξαιρετικά προνομιούχα θέση με μοναδικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Ο ελληνικός τουρισμός, είναι ένας από τους δυναμικότερους κλάδους της ελληνικής οικονομίας, ο οποίος συνεισφέρει περίπου το 18% στο ΑΕΠ και απασχολεί περίπου 700.000 εργαζομένους σε πολύ

μεγάλο αριθμό μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, ιδιαίτερα στην περιφέρεια. Ακολουθώντας, έναν εντυπωσιακό ρυθμό ανάπτυξης κατά τις δεκαετίες 1960 και 1970, και μια σταθερά ανοδική πορεία τις δεκαετίες 1980 και 1990, ο ελληνικός τουρισμός αποτελεί σήμερα μια από τις βασικότερες πηγές εσόδων για την ελληνική οικονομία. Υπάρχουν νέες ευκαιρίες για τον ελληνικό τουρισμό, οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν, με τα κατάλληλα βήματα. Για παράδειγμα η προσέλκυση ξένων επενδύσεων, ο διαρκής εκσυγχρονισμός όλων των τουριστικών επιχειρήσεων και η ανάπτυξη μιας σειράς υποστηρικτικών τουριστικών υποδομών θα ευνοήσουν την εξέλιξη ειδικών μορφών τουρισμού και θα αμβλύνουν την έντονη εποχικότητα που χαρακτηρίζει τη ζήτηση για τη χώρα. Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι ένας από τους σημαντικότερους τομείς του τουρισμού, γεγονός που οφείλεται αποκλειστικά στην ύπαρξη χιλιάδων νησιών στην Ελλάδα. Η Ελλάδα διαθέτει περισσότερα από 15.000 χιλιόμετρα παραλίας, 190.000 ακτές και 6.000 μεγάλα και μικρότερα νησιά. Οι επισκέπτες ανακαλύπτουν ποικίλες επιλογές σε τομείς όπως η ιστιοπλοΐα και οι κρουαζιέρες, τα ταξίδια κινήτρων και τις αποδράσεις σαββατοκύριακου, που παρουσιάζουν νέες ευκαιρίες σε εξειδικευμένες και ελκυστικές αγορές.

Το μεσογειακό κλίμα της Ελλάδας είναι ιδανικό για τουρισμό καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Σήμερα μία από τις βασικές προτεραιότητες της Ελληνικής Πολιτείας είναι να δημιουργήσει μία δυναμική και βιώσιμη τουριστική υποδομή για όλες τις εποχές του χρόνου που θα ανταποκρίνεται στις προκλήσεις του 21ου αιώνα (www.wwf.gr).

1.2 Διακρίσεις των μορφών τουρισμού

Οι διακρίσεις του τουρισμού είναι πολλές και εξαρτώνται από τα κριτήρια με βάση τα οποία γίνεται η διάκριση. Τα κριτήρια αυτά δεν είναι άλλα από τα εννοιολογικά στοιχεία του τουρισμού (Κολτισιδόπουλος, 2001).

Γεωγραφική και διοικητική άποψη: Με βάση το κριτήριο της ύπαρξης δυο διαφορετικών τόπων έχουμε την διάκριση του τουρισμού στην μετακίνηση μέσα στην επικράτεια μιας χώρας και στην μετακίνηση έξω από αυτή. Στην πρώτη περίπτωση έχουμε τον εσωτερικό τουρισμό και στην δεύτερη τον εξωτερικό. Η σημασία των δύο

αυτών κατηγοριών είναι ιδιαίτερα σημαντική ιδιαίτερα στον χαρακτηρισμό μιας χώρας σαν τουριστική ή όχι και κατ' επέκταση στην διαμόρφωση της τουριστικής πολιτικής της.

- Εσωτερικός τουρισμός: όταν η μετακίνηση ατόμων για λόγους τουριστικούς πραγματοποιείται μέσα στα όρια της επικράτειας της χώρας, της οποίας είναι πολίτες, τότε ο τουρισμός αυτός λέγεται εσωτερικός τουρισμός. Ο εσωτερικός τουρισμός έχει σαν βασικό πλεονέκτημα την αναδιανομή του εισοδήματος, όταν οι μετακινήσεις γίνονται ιδιαίτερα από τα αστικά κέντρα, όπου το εισόδημα τις περισσότερες φορές είναι υψηλό, προς την περιφέρεια. Σημαντικό μειονέκτημα του εσωτερικού τουρισμού είναι το γεγονός ότι οι πολίτες της χώρας με το να μην επισκέπτονται άλλες χώρες στερούνται της ευκαιρίας να γνωρίσουν άλλες περιοχές με διαφορετικά φυσικά προσόντα και διαφορετικό πολιτισμό και γενικά κουλτούρα.

- Εξωτερικός τουρισμός: Όταν η μετακίνηση γίνεται έξω από τα όρια της επικράτειας της χώρας, της οποίας είναι πολίτες, τότε ο τουρισμός αυτός λέγεται εξωτερικός τουρισμός. Ο εξωτερικός τουρισμός αφορά δύο χώρες και τους πολίτες που μπορούν να μετακινούνται.

Από άποψη τουριστικού πλήθους: Ο τουρισμός ανάλογα με το αν συμμετέχει ένα άτομο ή και οικογένεια σε σχέση με συμμετοχή ομάδας ατόμων διακρίνεται σε μεμονωμένο ή ατομικό τουρισμό και σε μαζικό ή ομαδικό τουρισμό.

- Μεμονωμένος ή ατομικός τουρισμός: Η μορφή αυτή του τουρισμού είναι η πρώτη μορφή που συναντάμε στην ιστορία της τουριστικής διαδικασίας και η πλέον διαδεδομένη μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '70. Η μετακίνηση γίνεται από ένα άτομο ή μια οικογένεια οι οποίοι αναλαμβάνουν την οργάνωση και την μετακίνηση τους. Τα πλεονεκτήματα του μεμονωμένου τουρισμού είναι ότι η επιλογή του προγράμματος είναι ευθύνη του ίδιου του ατόμου που επιπλέον έχει την δυνατότητα διαφοροποίησης του ανάλογα με τις ορέξεις του και τις καταστάσεις που θα συναντήσει κατά την εκτέλεση του. Τα μειονεκτήματα του είναι ότι στοιχίζει ακριβότερα, είναι λιγότερο ασφαλές και πολλές φορές οι επιλογές της τουριστικής περιοχής δεν είναι σύμφωνες με τις προσδοκώμενες και αρχικές επιθυμίες.

- Μαζικός ή ομαδικός τουρισμός: Η πλέον διαδεδομένη μορφή τουριστικής μετακίνησης στην σημερινή τουριστική πραγματικότητα που καλύπτει σε ποσοστό το

80%-85% των μετακινούμενων τουριστών σε παγκόσμιο επίπεδο. Είναι η μετακίνηση που γίνεται από ομάδα ατόμων με βάση ένα προκαθορισμένο πρόγραμμα όσον αφορά την διάρκεια ή τις περιοχές και το κόστος του. Τα μεταφορικά μέσα που χρησιμοποιούνται είναι μαζικής μεταφοράς που τις περισσότερες φορές δεν ακολουθούν τα τακτικά δρομολόγια. Μειονέκτημα του είναι η πιστή εφαρμογή του προγράμματός του, αν και τα τελευταία χρόνια υπάρχει αρκετή ελαστικότητα σε πολλά σημεία του, η χαμηλή ποιότητα των υπηρεσιών του και η ανομοιογένεια του τουριστικού πλήθους επηρεάζει την ποιότητα του.

Από άποψη εποχής: Ανάλογα με τις εποχές του έτους που πραγματοποιούνται οι τουριστικές μετακινήσεις μπορούμε να διακρίνουμε ανά εποχή τον τουρισμό ή να το χαρακτηρίζουμε σαν συνεχόμενο. Έτσι έχουμε τις δύο μορφές δηλαδή τον συνεχή ή τον ετήσιο τουρισμό και τον εποχιακό τουρισμό.

- **Συνεχής ή ετήσιος τουρισμός:** Είναι η μορφή εκείνη που η τουριστική κίνηση σε μια περιοχή παραμένει ποσοτικά αμετάβλητη σε όλη την διάρκεια του έτους. Συνεπώς υπάρχει μια ισοκατανομή στον αριθμό των τουριστών ή υπάρχουν πολύ μικρές ποσοτικές διακυμάνσεις οι οποίες δεν επηρεάζουν την όλη εικόνα και τον χαρακτηρισμό του τουρισμού της περιοχής σαν συνεχή.

- **Εποχιακός τουρισμός:** Από την μορφή αυτή του τουρισμού πηγάζουν τα περισσότερα προβλήματα του και συντονίζονται όλες οι προσπάθειες των αρμοδίων για την εξάλειψή τους. Ο εποχιακός τουρισμός είναι η παρουσία μεγάλου αριθμού τουριστών σε μια συγκεκριμένη εποχή του έτους. Ο τουρισμός αυτός χωρίζεται ανάλογα με την εποχή του έτους σε εαρινό, θερινό και φθινοπωρινό. Λόγω όμως των μεταβολών στις καιρικές συνθήκες ο τουρισμός πλέον διακρίνεται σε χειμερινό και σε καλοκαιρινό. Οι υψηλές θερμοκρασίες σε συνδυασμό με την θάλασσα και τον ήλιο έχουν κάνει τον καλοκαιρινό τουρισμό πλέον ανάγκη. Τους καλοκαιρινούς μήνες παρατηρείται μια αυξημένη κίνηση που πολλές φορές το μέγεθος της δημιουργεί προβλήματα τόσο στους τουριστικούς προορισμούς όσο και στους ίδιους τους τουρίστες.

Από άποψη μεγέθους του τουριστικού πλήθους: Με την διάκριση αυτή καθορίζουμε εκείνες τις περιόδους οι οποίες έχουν μια διακύμανση στον αριθμό των τουριστών

που ανάλογα με την κατανομή τους τις χωρίζουμε σε τρεις υποπεριόδους που είναι η νεκρή, η μέση και η υψηλή περίοδος.

- Νεκρή περίοδος: Νεκρή περίοδος είναι εκείνη η τουριστική περίοδος στην οποία δεν υπάρχουν καθόλου τουρίστες ή ο αριθμός τους είναι πολύ μικρός.

- Μέση τουριστική περίοδο: Έχουμε όταν ο αριθμός των τουριστών σε μια χρονική περίοδο είναι σχετικά καλός με τάσεις ανόδου.

- Υψηλή περίοδος: Υψηλή περίοδο έχουμε όταν ο αριθμός των τουριστών σε μια χρονική περίοδο είναι πάρα πολύ μεγάλος σε σημείο πολλές φορές να μην έχει η περιοχή της δυνατότητα να εξυπηρετήσει τόσους τουρίστες.

Από άποψη μορφής (σκοπού ή λόγου): Ο σκοπός ή ο λόγος της τουριστικής μετακίνησης θα πρέπει να είναι τουριστικός σύμφωνα με τους ορισμούς που έχουν δοθεί. Ο βασικότερος σκοπός τουριστικής μετακίνησης που έχει αναφερθεί είναι η ψυχαγωγία, η αναψυχή. Στην περίπτωση αυτή μιλάμε για την κλασική μορφή που καθορίζει την τουριστική μετακίνηση που για τον περισσότερο κόσμο αφορά τον τουρισμό των διακοπών.

- Κλασική μορφή τουρισμού: Η μορφή αυτή αναφέρεται στον τουρισμό για διακοπές που πέρα από τους λόγους της ανάπαυσης και της αναψυχής περιλαμβάνει και επισκέψεις σε τουριστικά αξιοθέατα όπως φυσικές καλλονές και πολιτιστικά μνημεία και χώρους. Η συμμετοχή σε αυτή την μορφή του τουρισμού είναι και η μεγαλύτερη και συντελείται περισσότερο κατά την καλοκαιρινή περίοδο και λιγότερο κατά την χειμερινή. Ο τουρισμός των διακοπών ή μαζικός τουρισμός έρχεται πρώτος στις προτιμήσεις των τουριστών και σε αρκετές περιπτώσεις λόγω της υπερβολικής συγκέντρωσης που πραγματοποιείται σε μια περιοχή και της αδυναμίας αυτής να ανταποκριθεί έχουμε πολλές επιπτώσεις και προβλήματα από αυτή την μορφή του τουρισμού.

- Εναλλακτικός τουρισμός: Πρόκειται για μια ειδική μορφή τουρισμού της οποίας βασικά χαρακτηριστικά είναι η επιθυμία για επαφή με την φύση, η διαφύλαξη του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς και η προσφορά εθελοντικής εργασίας. Ο εναλλακτικός τουρισμός προέκυψε, αναπτύχθηκε και συνεχίζει να αναπτύσσεται από τον κορεσμό της παραδοσιακής μορφής τουρισμού. Οι εναλλακτικές ή ήπιες μορφές τουρισμού είναι αυτές στις οποίες στηρίζουν οι

αρμόδιοι την μεγάλη επανάσταση στον τουρισμό και προσπαθούν να τις περάσουν στο τουριστικό καταναλωτικό κοινό ώστε να επιτευχθεί μια συνεχής ροή τουριστών στις περιοχές με όλες τις θετικές συνέπειες της και ίσως απεμπλακεί ένα μεγάλο μέρος της πελατείας της κλασικής μορφής τουρισμού και να απαλύνει το μεγάλο πρόβλημα της εποχικότητας. Έτσι κύριος στόχος είναι και η ανάπτυξη νέων θεματικών τρόπων προσέλκυσης τουριστών (Κολτισδόπουλος, 2001).

Αναλυτικά θα εξετάσουμε τον εναλλακτικό τουρισμό, ο οποίος έχει άμεση σχέση με το θέμα της εργασίας μας σε επόμενη ενότητα.

1.3 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην Ελλάδα

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού συνίστανται από περιβαλλοντικές και πολιτισμικές αξίες και επιτρέπουν στον τοπικό πληθυσμό και στους επισκέπτες να υφίστανται θετικές αλληλεπιδράσεις και να μοιράζονται εμπειρίες.

Οι μορφές του ειδικού εναλλακτικού τουρισμού είναι οι εξής:

- ✚ Αγροτουρισμός
- ✚ Οικοτουρισμός
- ✚ Τουρισμός υγείας
- ✚ Θρησκευτικός τουρισμός
- ✚ Ορεινός τουρισμός
- ✚ Τουρισμός άθλησης
- ✚ Τουρισμός περιπέτειας
- ✚ Θαλάσσιος τουρισμός
- ✚ Πολιτιστικός τουρισμός
- ✚ Επαγγελματικός-Συνεδριακός-Εκθεσιακός τουρισμός
- ✚ Χιονοδρομικός
- ✚ Μορφωτικός
- ✚ Κοινωνικός
- ✚ Οινοτουρισμός

1. Αγροτουρισμός

Αγροτουρισμός ονομάζεται η εναλλακτική εκείνη μορφή τουρισμού η οποία αναπτύσσεται σε μη τουριστικά κορεσμένες αγροτικές περιοχές και συνδέεται με κοινωνικές, περιβαλλοντικές και πολιτισμικές αξίες, οι οποίες επιτρέπουν τόσο στους «οικοδεσπότες» όσο και στους «φιλοξενούμενους» των περιοχών αυτών να υφίστανται αλληλεπιδράσεις και να μοιράζονται εμπειρίες. Ως δραστηριότητα αναπτύσσεται από τους μόνιμους κάτοικους των περιοχών του πρωτογενούς τομέα, οι οποίοι χρησιμοποιούν τον αγροτουρισμό ως συμπληρωματική πηγή εισοδήματος. Τα άτομα που επιλέγουν την εναλλακτική αυτή μορφή του τουρισμού είναι άτομα που αναζητούν στις διακοπές τους τη «φόρμουλα των 3Φ» (Φύση-Φιλία-Φιλοξενία) και απορρίπτουν ή δεν νιώθουν ότι τους εκφράζει εκείνη των 3S (Sun-Sea-Sand) του μαζικού τουρισμού, όπως αυτή έχει εξελιχθεί στις μέρες μας. Τα άτομα αυτά τις περισσότερες φορές έχουν συγκεκριμένα ενδιαφέροντα (φυσιολάτρες, παρατηρητές πουλιών, παρατηρητές χλωρίδας και πανίδας, ορειβάτες κ.ά.) και είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένα στα περιβαλλοντικά και κοινωνικά προβλήματα.

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του αγροτουριστικού προϊόντος είναι:

Η απόλαυση του φυσικού περιβάλλοντος και η γνωριμία με τα χαρακτηριστικά φυσικά τοπία, τα τοπία φυσικού κάλλους και την πανίδα και χλωρίδα των εκάστοτε περιοχών η επαφή και η γνωριμία με την τοπική αγροτική πολιτιστική κληρονομιά, τα ήθη και τα έθιμα των κατοίκων, η συμμετοχή σε τοπικές πολιτιστικές εκδηλώσεις. Η προσφορά διαφοροποιημένων, υψηλής ποιότητας τουριστικών προϊόντων (για παράδειγμα βιολογικών παραδοσιακών προϊόντων, προϊόντων προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης, προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης). Η παρατήρηση των γεωργικών δραστηριοτήτων και πιθανώς η συμμετοχή σε αυτές η άσκηση παράλληλων τουριστικών δραστηριοτήτων στην ύπαιθρο (ορειβασία, πεζοπορία, ανεμόπτερο πλαγιάς).

Ως έννοια ο αγροτουρισμός εμφανίστηκε στο δεύτερο μισό του 20ου αιώνα σε ανεπτυγμένες χώρες της δύσης (Η.Π.Α. Δυτική Ευρώπη) με την ενθάρρυνση των εγχώριων τουριστών να επισκέπτονται την ύπαιθρο της χώρας τους για την στήριξη των αγροτικών εισοδημάτων (Εξαρχος & Καραγιάννης, 2004). Η διαφορά του από τον γενικό τουρισμό είναι ότι συντελείται στον αγροτικό χώρο και παρέχεται από τους αγρότες, αποτελώντας γι' αυτούς μια συμπληρωματική, ως προς την κύρια (αγροτική) απασχόληση.

Ο συγκεκριμένος ορισμός του αγροτουρισμού είναι: "Η τουριστική εκείνη δραστηριότητα που αναπτύσσεται σε χώρο μη αστικό από τους απασχολούμενους κυρίως στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα και ειδικότερα σε οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής μικρές τουριστικές μονάδες παροχής αγαθών και υπηρεσιών και που στηρίζεται στην αξιοποίηση των φυσικών, πολιτιστικών και ανθρώπινων τοπικών πόρων, ικανοποιεί εξειδικευμένες προσωπικές ανάγκες του σύγχρονου ανθρώπου και αποβλέπει στη συγκράτηση και παλιννόστηση του γηγενή πληθυσμού, στην ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος και της τοπικής οικονομίας και στην άνοδο του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου". Ο αγροτουρισμός κατατάσσεται στις ειδικές και συγκεκριμένα, στις ήπιες ή εναλλακτικές μορφές τουρισμού, που άρχισαν σταδιακά να αναπτύσσονται μετά το 1980 σε μια προσπάθεια προώθησης ενός προτύπου τουριστικής ανάπτυξης με βασικό χαρακτηριστικό τη βιώσιμη ανάπτυξη (Κοκκώσης & Τσάρτας, 2001). Ένας αρκετά περιεκτικός ορισμός της έννοιας «βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη» είναι ο παρακάτω: "Με τον όρο "βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη" περιγράφεται ο τύπος της τουριστικής ανάπτυξης που δραστηριοποιείται ισόρροπα στην τοπική, κοινωνική, οικονομική, πολιτισμική, και περιβαλλοντική δομή της κάθε τουριστικής περιοχής, διαμορφώνοντας παράλληλα όρους (υπηρεσίες, υποδομές, τεχνογνωσία) για τη συνεχή ανατροφοδότηση της" (Κοκκώσης & Τσάρτας, 2001).

2. Οικοτουρισμός

Ο Οικοτουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού που εμπνέεται κατά κύριο λόγο από τη φυσική ιστορία μιας περιοχής, συμπεριλαμβανομένης και της τοπικής κουλτούρας. Ο οικοτουρίστας επισκέπτεται μη ανεπτυγμένες περιοχές με πνεύμα εκτίμησης, συμμετοχής και ευαισθησίας. Δεν χρησιμοποιεί με καταναλωτικό τρόπο τους φυσικούς πόρους και την άγρια φύση, ενώ συμβάλλει ακόμα στη ζωή της περιοχής που επισκέπτεται μέσα από την προσωπική του εργασία ή την οικονομική του βοήθεια για τη διατήρηση της περιοχής και την οικονομική ευημερία των κατοίκων της. Η επίσκεψη θα πρέπει να ενισχύει την αφοσίωση και την εκτίμηση του οικοτουρίστα απέναντι στα οικολογικά θέματα γενικώς και στις ανάγκες της κοινότητας ειδικότερα (Fennel, 2001).

Επίσης, ο οικοτουρισμός εμπεριέχει την έννοια της διαχείρισης από την πλευρά της χώρας υποδοχής, η οποία δεσμεύεται για την προστασία και τη διατήρηση της

περιοχής με τη συμμετοχή των ντόπιων κατοίκων, τη σωστή προβολή της περιοχής, την τήρηση των κανόνων για την προστασία του περιβάλλοντος και τη χρήση των εσόδων των επιχειρήσεων για τη χρηματοδότηση της διαχείρισης των φυσικών πόρων της περιοχής και της ντόπιας ανάπτυξης.

Σήμερα οι άνθρωποι δίνουν μια αυξανόμενη προτεραιότητα στην οικολογική και περιβαλλοντική ποιότητα, όταν επιλέγουν ένα προορισμό. Επιζητούν καθαρό και υγιεινό περιβάλλον, καθαρό αέρα, δάση, καθαρά ποτάμια και λίμνες και ένα φυσικό τρόπο ζωής. Οι άνθρωποι που ζουν στις πόλεις, θέλουν να έχουν διαφορετικές εμπειρίες, θέλουν να γευτούν το μεγαλείο της φύσης. Έτσι, δημιουργήθηκαν προγράμματα τουριστικών μετακινήσεων με σκοπό να διαπιστωθούν βλάβες του περιβάλλοντος, αλλά και να το προστατέψουν. Πέρα από την προστασία, ο οικολογικός τουρίστας μπορεί να δραστηριοποιηθεί σε πεζοπορίες, αναρριχήσεις υποβρύχιες παρατηρήσεις, κανό, καγιάκ και ορειβατικό σκι. Ο οικοτουρισμός έχοντας σαν πελάτες του κυρίως οικολόγους, προσπαθεί να διευρύνει την πελατεία του, ευαισθητοποιώντας και άλλα άτομα προς τη μορφή αυτή του τουρισμού, αλλά και γενικά στο οικολογικό πρόβλημα.

Χρειάζεται όμως και η ανάλογη υποδομή, όπως η χάραξη μονοπατιών, χαρτογράφηση των περιοχών, αναστύλωση παλιών κτισμάτων λαϊκής αρχιτεκτονικής και παλιών γεφυριών, να γίνουν παρατηρητήρια για την καλύτερη παρατήρηση της γλωρίδας και της πανίδας και να εκπαιδευτούν κατάλληλα άτομα, που θα προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στους τουρίστες, αυτής της εναλλακτικής μορφής τουρισμού.

Η Ελλάδα διαθέτει ιδιαίτερα πλούσιο και ποικίλο φυσικό περιβάλλον, καθώς παρά την μικρή της έκταση παρουσιάζει σπάνια γεωμορφολογία με έντονες αντιθέσεις και πολλές περιοχές υψηλής οικολογικής αξίας. Χιλιάδες δαντελωτές ακτές, επιβλητικά βουνά, σπήλαια και φαράγγια, λίμνες, ποτάμια, βιότοποι εξαιρετικής ομορφιάς και μοναδικά οικοσυστήματα «προικίζουν» την ελληνική γη με εντυπωσιακά τοπία, τα οποία σε συνδυασμό με το ήπιο κλίμα της χώρας καθιστούν την Ελλάδα ιδανικό προορισμό για τους λάτρεις του οικολογικού εναλλακτικού τουρισμού (Fennel, 2001).

3. Πολιτιστικός Τουρισμός

Ο πολιτιστικός τουρισμός σχετίζεται με την επίσκεψη σε ένα τόπο με στόχο την επαφή με τα πολιτιστικά στοιχεία αυτού (αρχαιολογικά, βυζαντινά, κλασικά ή νεότερα μνημεία, ιστορία, τέχνες, λαογραφία). Συνήθως δεν εμφανίζεται μόνος του, εκτός των περιπτώσεων εκπαιδευτικών εκδρομών σχολείων, αλλά πραγματοποιείται συμπληρωματικά με κάποιο άλλο είδος τουρισμού, προσφέροντας γνώση και ποικιλία στο τουριστικό προϊόν.

Ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί ένα από τα παλαιότερα και δημοφιλέστερα είδη τουρισμού. Από τους περασμένους αιώνες άτομα ή ομάδες περιηγητών, αναζητώντας τη γνώση, την εμπειρία, την προσωπική ανακάλυψη, πραγματοποιούσαν ταξίδια σε τόπους με αρχαιολογικό, ιστορικό, λαογραφικό ή θρησκευτικό ενδιαφέρον, σε μέρη με διαφορετικό πολιτισμό και εθνολογικές ιδιομορφίες. Ο πολιτιστικός τουρισμός προσφέρει ευκαιρίες για πολιτιστική εμπειρία, προσφέρει την περιήγηση στη φυσική, καλλιτεχνική και πνευματική κληρονομιά μίας περιοχής καθώς και στη σημερινή δημιουργία.

Επίσης, περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε δραστηριότητες είτε παθητικές, όπως παρακολούθηση καλλιτεχνικών εκδηλώσεων (μουσικών συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων κ.ά.), επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους, περιηγήσεις σε πολιτιστικές διαδρομές, είτε ενεργητικές, όπως εκμάθηση τοπικής μαγειρικής, τέχνης ή συμμετοχή σε λαογραφικές δραστηριότητες. Μία άλλη σημαντική παράμετρος που χαρακτηρίζει αυτή την μορφή τουρισμού, είναι η στενή και ουσιαστική επαφή που αποκτούν οι επισκέπτες με τον τοπικό πληθυσμό, τα ήθη και τις παραδόσεις του, σε συνδυασμό με τα πολιτισμικά δρώμενα στην περιοχή (Σφακιανάκης, 2000).

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού εκτιμά ότι ο πολιτιστικός τουρισμός αναπτύσσεται με ρυθμό 15% τον χρόνο και ότι το 37% όλων των διεθνών ταξιδιών περιλαμβάνει ένα πολιτιστικό στοιχείο. Από την άλλη, ο μαζικός τουρισμός αναπτύσσεται με ρυθμό μόνο 8% τον χρόνο.

4. Επαγγελματικός Τουρισμός

Ο επαγγελματικός τουρισμός είναι η δραστηριότητα των ατόμων τα οποία χρησιμοποιούν τις υποδομές και τις υπηρεσίες που ανήκουν στην τουριστική βιομηχανία για λόγους που σχετίζονται ή προέρχονται από το εργασιακό τους περιβάλλον.

Ο επαγγελματικός τουρισμός χωρίζεται σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες:

- 1) το γενικό επαγγελματικό τουρισμό,
- 2) το συνεδριακό τουρισμό,
- 3) τα ταξίδια κινήτρων και
- 4) τον εκθεσιακό τουρισμό

Θεωρείται μια από τις παλαιότερες μορφές τουρισμού, αφού από τα αρχαία χρόνια ο άνθρωπος ταξίδευε σε διάφορα μέρη του κόσμου για επαγγελματικούς λόγους, οι οποίοι τότε σχετίζονταν κυρίως με το εμπόριο. Ο επαγγελματικός τουρισμός αποτελεί έναν ιδιαίτερα δυναμικό τουριστικό τομέα και θεωρείται σημαντική πηγή εσόδων και δημιουργίας θέσεων εργασίας, καθώς και αναζωογόνησης της τουριστικής κίνησης (Λαζανά, 2003).

Στην Ελλάδα το φαινόμενο αυτό παρατηρείται έντονα την τελευταία δεκαετία, κυρίως πάλι στη δράση του ιδιωτικού τομέα. Οι συνέπειες του επαγγελματικού τουρισμού είναι οι εξής:

Ο επαγγελματικός τουρισμός επιφέρει οφέλη για τον κάθε προορισμό και τους κατοίκους του. Σύμφωνα με διεθνείς στατιστικές, ο τουρίστας που ταξιδεύει για επαγγελματικούς λόγους ξοδεύει πολύ περισσότερα από τον τουρίστα αναψυχής, προτιμά μεταξύ άλλων πολυτελή ξενοδοχεία για τη διαμονή του και επιλέγει πρώτη θέση στα μέσα μεταφοράς. Παράλληλα, μετά το τέλος των επαγγελματικών του υποχρεώσεων, ασχολείται με επιπλέον δραστηριότητες, όπως επισκέψεις σε μουσεία, ψώνια στα μαγαζιά, δείπνα σε ακριβά εστιατόρια κ.λ.π. Συμβάλλει στη μείωση της εποχικότητας του τουριστικού προϊόντος, αφού πραγματοποιείται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Οι τουρίστες που ταξιδεύουν για επαγγελματικούς λόγους συγκαταλέγονται στους τουρίστες που δείχνουν σεβασμό προς το περιβάλλον.

Τα συνέδρια διακρίνονται:

Με βάση το αντικείμενο με το οποίο ασχολούνται σε:

- 1) επαγγελματικά,
- 2) επιστημονικά,

3) πολιτιστικά,

4) πολιτικά,

5) κοινωνικά

Με βάση τη συχνότητα με την οποία συνέρχονται σε σταθερά συνέδρια ή ημερίδες, που τελούνται σε συνδυασμό με εκθέσεις, και σε μη σταθερά, περιοδικά και μη περιοδικά συνέδρια, όσα δηλαδή δεν παρουσιάζουν ούτε περιοδικότητα ούτε σταθερότητα. Με βάση την χρονική τους διάρκεια. Η διάρκεια του συνεδρίου εξαρτάται από το πρόγραμμα που θα ακολουθήσει. Έτσι, τα διακρίνουμε σε ημερήσια, ολιγοήμερα κ.α. Συνήθως όμως, οι σύνεδροι φτάνουν στο τόπο διεξαγωγής του συνεδρίου μια μέρα πριν την έναρξη. Ωστόσο, συχνά οι σύνεδροι παρατείνουν την παραμονή τους για κάποιες μέρες μετά την διεξαγωγή του συνεδρίου, ιδιαίτερα αν ακολουθεί Σαββατοκύριακο.

Με βάση το γεωγραφικό τους χαρακτήρα σε τοπικής, περιφερειακής, εθνικής και διεθνούς εμβέλειας. Με βάση τον αριθμό των συμμετεχόντων σε ολιγομελή ή πολυάριθμα. Ανάλογα με τον τύπο και το θέμα του συνεδρίου, οι συμμετέχοντες είναι επιχειρηματίες, στελέχη επιχειρήσεων, ειδικοί επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων (Βενετσανοπούλου, 2006).

5. Τουρισμός Περιπέτειας

Η ανθρώπινη τάση για αναζήτηση της περιπέτειας αφορά μια αντίσταση στις συνήθειες της καθημερινότητας, που κυριαρχείται από τον ορθολογισμό, την οργάνωση, το συνεχή υπολογισμό και τη διαρκή εξυπηρέτηση συμφερόντων συγκεκριμένων ομάδων. Εξάλλου, κατά την εξέταση των κινήτρων του τουρισμού, διαπιστώνει κανείς ότι πολλά από τα κίνητρα έχουν συναισθηματικό και μη λογικό χαρακτήρα, όπως η αναζήτηση του μακρινού, του άγνωστου, του ανέγγιχτου. Τα τελευταία χρόνια ολοένα και περισσότεροι επιλέγουν, αντί της κλασικής ηλιοθεραπείας, πιο ριψοκίνδυνες δραστηριότητες. Στον τομέα του τουρισμού όλο και περισσότερο κατακτούν έδαφος οι εναλλακτικές προτάσεις τουρισμού, που έχει τη δυνατότητα να προσφέρει κάθε χώρα στους επισκέπτες της. Μια σημαντική κατηγορία τουρισμού που αναπτύσσεται είναι ο τουρισμός περιπέτειας, του οποίου οι δραστηριότητες έχουν μικρό ή μεγάλο βαθμό επικινδυνότητας.

Ως τουρισμός περιπέτειας ορίζεται "η δραστηριότητα αναψυχής που λαμβάνει χώρα σε έναν ασυνήθιστο, εξωτικό, απομονωμένο ή δυσπρόσιτο προορισμό και χαρακτηρίζεται από ένα βαθμό ρίσκου και συγκίνησης για αυτόν που την πραγματοποιεί. Ο τουρισμός περιπέτειας προσφέρεται για να γνωρίσει κανείς βουνά, διεθνή ορειβατικά μονοπάτια, απότομα φαράγγια, κοιλάδες, ήρεμες λίμνες, ορμητικά ποτάμια. Με τον τουρισμό περιπέτειας επιτυγχάνεται η ανάδειξη του φυσικού τοπίου, των παραδοσιακών οικισμών, η προστασία της χλωρίδας και της πανίδας της περιοχής, χωρίς να διαταράσσονται οι περιβαλλοντικές ισορροπίες. Συνδυάζονται φυσική άσκηση, δράση, τόλμη, θάρρος και σεβασμός στη φύση. Απαραίτητες επίσης είναι σε αρκετές περιπτώσεις οι τεχνικές γνώσεις, καθώς και η σωστή οργάνωση και ο εξοπλισμός.

Τέλος, σημαντικός στόχος για όλες αυτές τις δραστηριότητες είναι να γνωρίσουμε καλύτερα τις ομορφιές της φύσης και να ζήσουμε κάποιες ώρες ή μέρες σ' ένα μοναδικό περιβάλλον. Οι πιο γνωστές δραστηριότητες τουρισμού περιπέτειας που καταγράφονται διεθνώς είναι : Trekking-πεζοπορία, Rivertrekking-καταβαση ποταμού, Kayak, Hydrospeed, Rafting, Monoraft -ραφτινγκ με σχεδία, CanoeKayak, Climbing (Αναρρίχηση), Canoying, MountainBike-ποδηλασία βουνου, Jeepsafari, Ski, Ιππασία (Βενετσανοπουλου,2006).

6. Εκπαιδευτικός Τουρισμός

Η κατηγορία αυτή του τουρισμού περιλαμβάνει κυρίως σπουδαστές, οι οποίοι μεταβαίνουν διάφορες χώρες για να φοιτήσουν σε πανεπιστήμια ή άλλες σχολές, να παρακολουθήσουν σεμινάρια επιμόρφωσης ή εξειδίκευσης ή επιστήμονες που κάνουν μεταπτυχιακές σπουδές. Ο μορφωτικός τουρισμός είναι ιδιαίτερα δημοφιλής σε ευρωπαϊκά σχολεία κυρίως στη Γαλλία και Αυστρία. Η Ευρωπαϊκή Ένωση επίσης ευνοεί τέτοιες πρωτοβουλίες, οι οποίες φθάνουν μέχρι τη λειτουργία "πράσινων τάξεων" ή "τάξεων κοντά στη θάλασσα", για όλους τους μαθητές από το δημοτικό ως το λύκειο. Τα τμήματα αυτά συνδυάζουν το ταξίδι, τη γνωριμία με την περιοχή που θα επισκεφθούν οι μαθητές και τη διδασκαλία.

Βασικό κίνητρο για την προσέλκυση του μαθητικού και φοιτητικού τουρισμού είναι η προσφορά συγκεκριμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, τα οποία μπορεί να στηρίζονται και στη βάση ανταλλαγής μαθητών και φοιτητών, που ενισχύονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Για εκπαιδευτικούς σκοπούς οργανώνονται επίσης ομαδικές

εκδρομές σπουδαστών σε διάφορες χώρες, όπου συνδυάζεται η απόκτηση γνώσεων με ταυτόχρονη ψυχική ανάταση. Τελευταία έχουν επινοηθεί κρουαζιέρες με ειδικά πλοία, στις οποίες παίρνουν μέρος ολόκληρες τάξεις με το εκπαιδευτικό προσωπικό τους, που συνεχίζουν τα μαθήματα τους ταξιδεύοντας (Βενετσανοπούλου, 2006).

7. Θαλάσσιος Τουρισμός

Θαλάσσιος τουρισμός είναι ο τουρισμός του οποίου προορισμός είναι η ανοιχτή θάλασσα. Αυτό σημαίνει ότι οι τουρίστες ικανοποιούν τις βασικές τουριστικές τους ανάγκες (διαμονή, διατροφή, ψυχαγωγία, άθληση, πολιτιστικές ανάγκες, κ.λ.π) εν πλώ, δηλαδή ενώ ταξιδεύουν με ένα πλοίο, το οποίο σ' αυτή την περίπτωση έχει τη μορφή ενός πλωτού ξενοδοχείου (Σφακιανάκης, 2000).

Μέσα για την ύπαρξη του θαλάσσιου τουρισμού, είναι τα κρουαζιερόπλοια, τα σκάφη αναψυχής, τα ιστιοφόρα και άλλα. Η θαλάσσια διαδρομή και οι τόποι προορισμού, καθώς και ο ελλιμενισμός των σκαφών και οι διάφορες συμπληρωματικές υπηρεσίες, συνθέτουν τα κύρια συστατικά του θαλάσσιου τουρισμού. Η ναύλωση των σκαφών αποτελεί την πιο παραγωγική και κερδοφόρα δραστηριότητα αυτού του τύπου τουρισμού. Η πελατεία στην οποία απευθύνεται και

τις ανάγκες της οποίας ικανοποιεί ο θαλάσσιος τουρισμός, είναι ως επί τω πλείστον άτομα υψηλής εισοδηματικής στάθμης.

Επίσης, σημαντικά κέρδη απορρέουν από τις κρουαζιέρες, η ζήτηση των οποίων παρουσιάζει διεθνώς σημαντική αύξηση. Οι σύγχρονες τάσεις της αγοράς των κρουαζιέρων συγκλίνουν στα μεγαλύτερα και πολυτελέστερα κρουαζιερόπλοια, τα οποία εξασφαλίζουν υψηλή ποιότητα διαμονής και ψυχαγωγίας στους τουρίστες. Τελευταία, επικρατεί και η τάση της ναύλωσης πολυτελών θαλαμηγών, ιστιοφόρων και φουσκωτών σκαφών, με πλήρωμα ή όχι, για μίνι ιδιωτικές κρουαζιέρες, γεγονός που ανθεί στη χώρα μας λόγω των νησιών μας. Ο θαλάσσιος τουρισμός συνδυάζεται πάντοτε και με άλλες μορφές τουρισμού. Έτσι, για παράδειγμα το πρόγραμμα μιας κρουαζιέρας θα μπορούσε να προβλέπει επισκέψεις σε πολιτιστικά μνημεία των περιοχών που προσεγγίζει, ή περιηγήσεις στα τοπικά αξιοθέατα, επισκέψεις στις τοπικές αγορές και άλλα. Χώρες που διαθέτουν θάλασσα μπορούν να αναπτύξουν θαλάσσιο τουρισμό, από τη στιγμή που οι καιρικές συνθήκες το επιτρέπουν και η

υποδομή υφίσταται. Το πρόβλημα για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού εντοπίζεται στη δυνατότητα ύπαρξης πολλών και οργανωμένων μαρίνων, οι οποίες είναι αναγκαίες για την εξυπηρέτηση των σκαφών και των επιβατών τους. Στη χώρα μας παρόλο που υπάρχουν σύγχρονα λιμάνια, δεν υπάρχουν τόσες οργανωμένες μαρίνες, όσες θα έπρεπε. Επίσημως, υπάρχουν περίπου 40 μαρίνες, οι οποίες φυσικά δεν καλύπτουν την υπάρχουσα ζήτηση. Παρόλο, που η χώρα μας διεκδικεί μια ξεχωριστή θέση στον κατάλογο των τουριστικών προορισμών του θαλάσσιου τουρισμού, οι υπάρχουσες μαρίνες είναι δυστυχώς λίγες στον αριθμό και ελλιπείς στην οργάνωση τους (Σφακιανάκης 2000).

Επομένως, για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού δεν αρκούν μόνο οι ευνοϊκές καιρικές συνθήκες, η ύπαρξη πολλών νησιών και οι ήσυχες θάλασσες, χρειάζονται σύγχρονες και άρτια εξοπλισμένες μαρίνες και λιμάνια, για τον ελλιμενισμό, τον ανεφοδιασμό και γενικά για την εξυπηρέτηση τόσο των σκαφών αναψυχής, όσο και των επιβατών και των πληρωμάτων τους.

8. Ορεινός Τουρισμός

Ο ορεινός τουρισμός περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού, οι οποίες εκδηλώνονται αποκλειστικά και μόνο σε ορεινές περιοχές των χωρών υποδοχής που αναπτύσσουν αυτή τη μορφή τουρισμού και δεν έχει χρονικούς περιορισμούς για την εκδήλωσή του.

Και όταν αναφερόμαστε σε ορεινές περιοχές, εννοούμε όλες τις περιοχές που: Είναι λοφώδης, περιοχές, δηλαδή που καλύπτονται από λόφους ύψους 300-500 μέτρων, βατούς και προσπελάσιμους καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Είναι μέσες ορεινές ή ημιορεινές, περιοχές δηλαδή που καλύπτονται από βουνά ύψους μέχρι 1500 μέτρα, με στρογγυλές κορυφές και όχι με απότομες πλαγιές. Περιοχές που είναι βατές και προσπελάσιμες καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, εκτός από το χειμώνα, οπότε μπορεί να καλύπτονται από χιόνια. Είναι ορεινές περιοχές, που καλύπτονται δηλαδή από βουνά με υψόμετρο πάνω από 1500 μέτρα και έχουν συνήθως σκληρή ανάγλυφη μορφή, με αιχμηρές κορυφές, απότομες πλαγιές, χαράδρες, οι οποίες είναι βατές και προσπελάσιμες μόνο κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Η χώρα μας στο μεγαλύτερο μέρος της, είναι καλυμμένη από βουνά. Αντίθετα με τα παράλια, που το κλίμα είναι τυπικά μεσογειακό, στα βουνά οι βροχοπτώσεις είναι πιο ομοιόμορφα

κατανεμημένες μέσα στη χρονιά. Επίσης, δεν είναι σπάνιες οι καλοκαιρινές καταιγίδες, ενώ στα υψηλότερα σημεία των βουνών διατηρείται το χιόνι για μεγάλο χρονικό διάστημα του έτους. Οι κλιματολογικές συνθήκες σε συνδυασμό με τον πολιτισμό που αναπτύχθηκε στους ορεινούς όγκους της χώρας μας, ευνοεί την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού. Πρόκειται για ένα πολιτισμό κατά κύριο λόγο ποιμενικό και γεωργικό, που δραστηριοποιήθηκε και στην ανάπτυξη διαφόρων επαγγελμάτων, που τα έργα τους τα θαυμάζουμε και σήμερα, έργα όπως η ζωγραφική, η ξυλογλυπτική και η κατασκευή μονοπατιών και θολωτών γεφυριών.

Επίσης, προϋπόθεση για την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού είναι η καλή και ασφαλής προσπέλαση των περιοχών, καθώς και η δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων, που να καλύπτουν τις ιδιαίτερες ανάγκες των επισκεπτών και των εργαζομένων σε αυτά, τα οποία θα δένουν με το φυσικό περιβάλλον και θα διαθέτουν όσο το δυνατόν περισσότερους συμπληρωματικούς χώρους, όπως εστιατόρια, καφετέριες, μαγαζιά.

Οι σημαντικότερες δραστηριότητες του ορεινού τουρισμού είναι η ορειβασία, οι περιηγήσεις με ειδικά οχήματα εκτός χαραγμένων δρόμων, οι πεζοπορίες, οι αναρριχήσεις, το ορειβατικό ποδήλατο, οι ορεινές κατασκηνώσεις, και άλλα (Σφακιανάκης, 2000).

9. Χιονοδρομικός Τουρισμός

Ski στην αγγλική γλώσσα σημαίνει ένα μονό ή ένα ζευγάρι ειδικά πέδιλα, από στενόμακρα κομμάτια ξύλου ή πλαστικού ή άλλου συνθετικού υλικού ή Plexiglas, τα οποία είναι καμπυλωτά στο μπροστινό μέρος τους, έχουν μήκος 1,70-1,80 μέτρα και πλάτος 15 cm και χρησιμοποιούνται για να γλιστράει αυτός που τα φοράει, πάνω στο χιόνι, στον πάγο ή στο νερό, μόνος του ή επιβοηθούμενος (Σφακιανάκης, 2000).

Το άθλημα κατά το οποίο κάποιος γλιστράει μόνος του ή επιβοηθούμενος πάνω στο χιόνι, λέγεται χιονοδρομία ή σκι επί χιονιού. Όταν γλιστράει πάνω στον πάγο λέγεται παγοδρομία ή σκι επί πάγου, ενώ όταν γλιστράει πάνω στο νερό λέγεται σκι επί νερού. Ο χιονοδρομικός τουρισμός είναι εκείνη η εναλλακτική μορφή τουρισμού κατά τη διάρκεια της οποίας, η κύρια δραστηριότητα των τουριστών είναι οι χιονοδρομίες. Συχνά, αλλά όχι σωστά, ο χιονοδρομικός τουρισμός αναφέρεται σαν χειμερινός ή ορεινός τουρισμός. Είναι πράγματι και χειμερινός και ορεινός όμως αυτά

είναι κάποια από τα χαρακτηριστικά του και όχι αυτή καθ' αυτή η κατηγορία. Γιατί υπάρχουν και άλλες μορφές τουρισμού που είναι χειμερινές ή ορεινές, όπως ο τουρισμός παραχείμασης ή ο ορειβατικός τουρισμός. Συνεκδοχικά, και τα παραπάνω αθλήματα αναφέρονται σαν χειμερινά, ενώ το σωστό θα ήταν να αναφέρονται σαν χιονοδρομικά και παγοδρομικά. Όμως συχνά στην τουριστική βιβλιογραφία επικρατεί ο όρος χειμερινά αθλήματα (Παυλόπουλος, 2002).

10. Τουρισμός υγείας

Κίνητρο του είναι η υγεία, ψυχική και σωματική. Διακρίνεται σε θεραπευτικό τουρισμό, τουρισμό υγιεινής και φυσικής διαβίωσης και τουρισμό ατόμων με ειδικές ανάγκες. Ο θεραπευτικός – ιαματικός τουρισμός τα τελευταία 15 χρόνια εξελίσσεται σε μια από τις βασικότερες μορφές τουρισμού. Αφορά την επίσκεψη σε περιοχές που διαθέτουν ιαματικά λουτρά, πηγές, κέντρα θαλασσο - θεραπείας, Spa, υδροθεραπευτήρια κτλ, με σκοπό την ίαση από κάποιο νόσημα ή την επίσκεψη για λόγους κοσμετολογίας, ξεκούρασης και χαλάρωσης. Η νέα αυτή εξειδίκευση του τουρισμού υγείας κερδίζει διαρκώς και μεγαλύτερη πελατεία στις ανεπτυγμένες χώρες και ιδιαίτερα στην Κεντρική και Βόρεια Ευρώπη.

Τα βασικά χαρακτηριστικά αυτής της μορφής τουρισμού αναφέρονται από τη μια πλευρά στη σύνθεση της πελατείας τους, που δεν αποτελείται αποκλειστικά από άτομα της δεύτερης και τρίτης ηλικίας αλλά και από νεότερους ανθρώπους.

Η μορφή αυτή τουρισμού, εκτός από ειδικές εγκαταστάσεις υδρολουτρού, θαλασσο-θεραπείας, καταλύματα αξιώσεων με συμπληρωματικές εγκαταστάσεις, απαιτεί και ειδικές ιατρικές και φυσιοθεραπευτικές υπηρεσίες περιλαμβάνει τις υπηρεσίες που έχουν σχέση με την υγεία, τον ιατρικό έλεγχο, την ειδική διαιτητική, την θεραπεία με βιταμίνες, τις βοτανο - θεραπείες, τη γυμναστική, τις ειδικές θεραπείες όπως αντικαπνιστική, θεραπεία του άγχους, ψυχοθεραπεία, κινησιοθεραπεία. Η φύση εκτός από σπάνια τοπία και ιδιαίτερες φυσικές ομορφιές, «χάρισε» στην Ελλάδα και πηγές με σημαντικές θεραπευτικές ιδιότητες. Τα ιαματικά λουτρά αποτελούν μέρος του εθνικού πλούτου της χώρας, ενώ οι θεραπευτικές τους ιδιότητες ήταν γνωστές, ήδη, από τους αρχαίους χρόνους (www.altertourism.gr).

11. Τουρισμός Άθλησης

Ο σκοπός αυτής της μορφής τουρισμού είναι η προβολή των θετικών δράσεων της άθλησης. Διακρίνεται σε τουρισμό αθλητών για προπονήσεις, σε τουρισμό άθλησης τουριστών που δραστηριοποιούνται ευκαιριακά και σε τουρισμό μετακίνησης φιλάθλων. Πολλοί συγγραφείς ορίζουν την έννοια του αθλητικού τουρισμού ως όλες τις μορφές ενεργητικής και παθητικής ανάμιξης σε αθλητικές δραστηριότητες όπου η συμμετοχή είναι τυχαία ή οργανωμένη και γίνεται για επαγγελματικούς ή μη λόγους με προϋπόθεση τη μετακίνηση μακριά από τον τόπο διαμονής και εργασίας. Είναι φανερό ότι ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί ένα ιδιαίτερα σύνθετο και ευρύ φαινόμενο. Για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού υπάρχει η ανάγκη για διευρυμένη υψηλής ποιότητας υποδομής σε διάφορους τομείς υποστήριξης, οι οποίοι είναι το φυσικό περιβάλλον, οι υπηρεσίες, η διασκέδαση, οι μεταφορές, το τεχνητό περιβάλλον, η στέγαση, η πολιτιστική κληρονομιά, οι οργανισμοί και οι κατασκευασμένες διευκολύνσεις. Ο αθλητικός τουρισμός κατάφερε να προσελκύσει σημαντικό αριθμό ενδιαφερομένων αποκτώντας την αντίστοιχη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική σημασία. Παράλληλα, οι παραγωγοί της τουριστικής βιομηχανίας οι οποίοι ανέκαθεν αναζητούσαν νέους τομείς επέκτασης των δραστηριοτήτων τους διέκριναν νωρίς τα οικονομικά κυρίως οφέλη του αθλητικού τουρισμού και προχώρησαν σε σημαντικές επενδύσεις. Ως συνέπεια, ο αθλητικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από γοργό ρυθμό ανάπτυξης, μεγάλες δυνατότητες εξέλιξης και από το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που δημιουργεί σε όλους τους εμπλεκόμενους στο τουριστικό κύκλωμα, παραγωγούς και καταναλωτές (www.altertourism.gr).

12. Θρησκευτικός Τουρισμός

Ο θρησκευτικός τουρισμός δεν είναι κάποια καινούρια έννοια, πρόσφατα επινοημένη. Πρόκειται για την παλαιότερη και επικρατέστερη μορφή μετακίνησης στην ιστορία της ανθρωπότητας, καθώς τα μέλη όλων των κοινωνιών επιζήτησαν να επικοινωνήσουν με το θείο. Ως συνέπεια, το θρησκευτικό ταξίδι ανάγει τις καταβολές του στην προσκυνηματική δραστηριότητα παλαιότερων εποχών. Από τους αρχαίους χρόνους ακόμη, το ταξίδι με θρησκευτικό χαρακτήρα αποτέλεσε ισχυρό κίνητρο που οδήγησε Έλληνες και ξένους να κατευθυνθούν σε θρησκευτικά κέντρα ανά την

Ελλάδα. Ανέκαθεν οι Έλληνες συνήθιζαν να εκφράζουν το θρησκευτικό τους αίσθημα, τη βαθιά τους πίστη και ευλάβεια προς το Θεό, βασικό χαρακτηριστικό της Ορθοδοξίας εδώ και 2.000 χρόνια.

Επιπλέον, η θρησκεία ως **πολιτισμικό** φαινόμενο συνδέεται άμεσα με τον τουρισμό και συνιστά ειδικό τουριστικό απόθεμα που βασίζεται σε διακριτό πολιτιστικό υπόβαθρο και παραδόσεις. Έλληνες και ξένοι επισκέπτες συγκλονίζονται από τους μεγαλοπρεπείς βυζαντινούς ναούς, τα αμέτρητα ξωκλήσια, μοναστήρια και μετόχια, ιερά προσκυνήματα και θρησκευτικά κέντρα που προκαλούν το δέος. Ο επισκέπτης κατά τη διάρκεια ενός ταξιδιού με θρησκευτικούς ή αμιγώς τουριστικούς σκοπούς θα θαυμάσει τόσο στα νησιά όσο και στην ενδοχώρα αναρίθμητους τόπους λατρείας με σπουδαίες αναφορές ιερότητας. Συχνά, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να συναντήσει, επίσης, κτίσματα και μνημεία λατρείας διαφορετικών δογμάτων και θρησκειών, που συνυπάρχουν σε ένα διαρκή διάλογο, αναδεικνύοντας το σπάνιο ιστορικό και πολιτισμικό παλίμψηστο του ελληνικού χώρου (www.altertourism.gr).

13. Κοινωνικός Τουρισμός

Ο τουρισμός ως κοινωνικό αγαθό έγινε απαίτηση και ανάγκη για όλους τους ανθρώπους. Αυτή την απαίτηση και ανάγκη έρχεται να υπηρετήσει ο κοινωνικός τουρισμός, ο οποίος απευθύνεται σε όλα τα στρώματα του πληθυσμού και ιδιαίτερα σε εκείνα με χαμηλά εισοδήματα. Πρόκειται για μια μορφή κοινωνικής παροχής του κράτους, η οποία σκοπεύει στην ενίσχυση των χαμηλών εισοδηματικών τάξεων (άνεργοι, νέοι, ηλικιωμένοι, χαμηλόμισθοι) ενός πληθυσμού.

Απευθύνεται ιδιαίτερα σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού όπως π.χ. σε άνεργους, άτομα με ειδικές ανάγκες, πολύτεκνους, γυναίκες και άνδρες εν χηρεία, πρόσφυγες, και γενικότερα σε άτομα με ιδιαίτερα οικονομικά προβλήματα, οι οποίοι αποτελούν τους δικαιούχους του κοινωνικού τουρισμού.

Οι φορείς που επιδοτούν και υποστηρίζουν το πλαίσιο ανάπτυξής τους είναι σε Ευρωπαϊκό επίπεδο η Ε. Ε, σε εθνικό ο ΕΟΤ, Εργατική εστία, και η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, σε περιφερειακό οι Νομαρχίες και τέλος σε τοπικό επίπεδο οι ΟΤΑ με την συμπληρωματική υποστήριξη των αναπτυξιακών εταιρειών τους (Σφακιανάκης, 2000).

14. Γαστρονομικός Τουρισμός

Προσδιορίζοντας τον όρο "γαστρονομικός τουρισμός", εννοούμε τη νέα μορφή ενός εναλλακτικού τρόπου διακοπών, στον οποίο κυριαρχεί η κουλτούρα της τοπικής κουζίνας. Η γαστρονομία αποτελεί ένα ιδιαίτερα πρόσφορο τουριστικό προϊόν για την Ελλάδα, με τη μεγάλη ποικιλία πρώτων υλών που διαθέτει και τον ανεξάντλητο πλούτο των παραδοσιακών συνταγών. Αναφερόμαστε δηλαδή στην ανάδειξη του γαστρονομικού μας πλούτου (φαγητό και κρασί) και στην ενσωμάτωση του στο τουριστικό προϊόν της Ελλάδας.

Πιο συγκεκριμένα σε πρόσφατη έρευνα του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, φαίνεται πως το 44% των ταξιδιωτών συγκαταλέγει το φαγητό μέσα στα ανώτερα ιεραρχικά κριτήρια για την επιλογή ενός προορισμού ως τόπο διακοπών. Επίσης σύμφωνα με άλλες έρευνες οι τουρίστες ξοδεύουν το 40% του συνολικού τους ταξιδιωτικού προϋπολογισμού στο φαγητό και στο ποτό, και συνηθίζουν να επισκέπτονται ξανά έναν τόπο σε περίπτωση που αποκομίσουν μια ευχάριστη γαστρονομική εμπειρία. Επιπλέον, είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως όταν ένας τουρίστας μείνει ικανοποιημένος από την κουζίνα μιας περιοχής, είναι διατεθειμένος να δαπανήσει ακόμα μεγαλύτερα ποσά για να δοκιμάσει και άλλα τοπικά εδέσματα αλλά και να αγοράσει γαστρονομικά δώρα. Είναι κατανοητό δηλαδή πως μέσω της ανάδειξης της τοπικής κουζίνας μπορούμε όχι μόνο να προσελκύσουμε επισκέπτες, αλλά να κατορθώσουμε να αυξήσουμε τα ήδη ικανοποιητικά από τον τουρισμό έσοδα. Έναν τουρισμό που αποτελεί κατά μέσο όρο το 16% του Α.Ε.Π και χαρακτηρίζεται ως η βαριά μας βιομηχανία. Ο γαστρονομικός τουρισμός ανήκει στην πολιτική έξυπνης ανάπτυξης. Αυτό συμβαίνει γιατί η ανάπτυξη του δεν απαιτεί μεγάλες επενδύσεις σε πάγια και άλλα στοιχεία (κάτι που είναι μονόδρομος λόγω της οικονομικής κατάστασης στην οποία έχει περιέλθει η χώρα). Το βασικό προϊόν υπάρχει (καλό φαγητό και καλό κρασί). Το μόνο που χρειάζεται είναι η κατάλληλη ανάπτυξη και εφαρμογή μιας στρατηγικής διαφήμισης, η οποία θα έχει ως στόχο της, τη δημιουργία ποιοτικών μορφών τουρισμού, τη δημιουργία υπεραξίας (added value) στον τουρίστα και την άμβλυνση της εποχικότητας της τουριστικής περιόδου (www.altertourism.gr).

15. Οινοτουρισμός

Ο οινοτουρισμός εντάσσεται στην κατηγορία του αγροτουρισμού. Η διαμόρφωση του οινοτουριστικού προϊόντος συνίσταται στην ύπαρξη περιοχών αμπελοκαλλιέργειας, και ιδιαίτερα παραγωγής οίνων ΟΠΑΠ (Ονομασίας Προέλευσης Ανώτερης Ποιότητας), σε συνδυασμό με την παρουσία επισκέψιμων οινοποιείων με κατάλληλες υποδομές και υπηρεσίες εξυπηρέτησης επισκεπτών. Ο οινοτουρισμός προσφέρεται και ως συνδετικό στοιχείο μεταξύ του γαστρονομικού και πολιτιστικού τουρισμού (τοπικά / παραδοσιακά προϊόντα, παραδοσιακή κουζίνα, αγροτική κληρονομιά) (www.altertourism.gr).

1.4 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην Κρήτη

Η Κρήτη είναι ένα νησί στο οποίο ο επισκέπτης μπορεί να ικανοποιήσει την κάθε του ανάγκη και απαίτηση από τις διακοπές του, καθώς διαθέτει τα πάντα είτε από φυσικό περιβάλλον (Θάλασσα-βουνά-φαράγγια-σπήλαια), είτε από πλούσιο αρχαιολογικό πολιτισμό, είτε από πολιτιστικές εκδηλώσεις, διαθέτει υπέροχη κρητική κουζίνα, με αποτέλεσμα ο τουρίστας να έχει την δυνατότητα να συμμετέχει σε πολλές εναλλακτικές δραστηριότητες όπως θα αναλύσουμε και παρακάτω.

Το νησί είναι εξαιρετικά ορεινό και καθορίζεται από μια υψηλή σειρά βουνών που το διασχίζει την από τη δύση ως την ανατολή, διαμορφωμένη από τρεις διαφορετικές ομάδες βουνών. Αυτές είναι:

- τα Λευκά Όρη (2.452 μ).
- η οροσειρά Ίδη (2.456 μ).
- το όρος Δίκη (2.148 μ).

Σ' αυτά τα βουνά οφείλεται η ύπαρξη στο νησί εύφορων οροπεδίων ο Ομαλός, η Νίδα και το οροπέδιο Λασιθίου, σπηλαίων όπως το Δικταίο και το Ιδαίο άντρο και φαράγγια όπως το διάσημο φαράγγι της Σαμαριάς, το φαράγγι Ίμπρου, το Κουρταλιώτικο φαράγγι, το Φαράγγι των Νεκρών στην Κάτω Ζάκρο Λασιθίου κ.α. Η οικονομία της Κρήτης, η οποία βασιζόταν κυρίως στη γεωργία, άρχισε να αλλάζει ορατά κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970. Ενώ διατηρείται η

παραδοσιακή έμφαση στη γεωργία και στην κτηνοτροφία, λόγω του κλίματος και της έκτασης του νησιού, παρουσιάζεται μια πτώση στις κατασκευές, καθώς και μια μεγάλη αύξηση στην παροχή υπηρεσιών (κυρίως σχετικών με τον τουρισμό). Και οι τρεις αυτοί τομείς της κρητικής οικονομίας, η (γεωργία, η επεξεργασία-συσκευασία, και οι υπηρεσίες), συνδέονται άμεσα και αλληλοεξαρτώνται. Η Κρήτη εμφανίζει μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα που αγγίζει το 100% εκείνου της υπόλοιπης χώρας και η ανεργία κυμαίνεται περίπου στο 4%. Το νησί διαθέτει τρεις σημαντικούς αερολιμένες: τον αερολιμένα Νίκος Καζαντζάκης στο Ηράκλειο που είναι το δεύτερο μεγαλύτερο στην Ελλάδα σε κίνηση Επιβατών και εμπορευμάτων, τον αερολιμένα Δασκαλογιάννης στα Χανιά και το νέο, μικρότερης έκτασης αερολιμένα στη Σητεία. Η Κρήτη έχει ένα καλά ανεπτυγμένο οδικό δίκτυο, ιδιαίτερα στο βόρειο τμήμα του νησιού. Συνδέεται ακτοποικίως καθημερινά με τον Πειραιά με τα λιμάνια του Ηρακλείου, που είναι από τα μεγαλύτερα της Ελλάδας και της Σούδας, τα οποία είναι τα κύρια λιμάνια του νησιού. Άλλα λιμάνια στη βόρεια ακτή της Κρήτης είναι του Κισάμου, των Χανίων, του Ρεθύμνου, του Άγιου Νικόλαου και της Σητείας. Υπάρχει συχνή αεροπορική σύνδεση με την Αθήνα.

Η Κρήτη είναι ένας από τους δημοφιλέστερους ελληνικούς προορισμούς διακοπών. Το 15% των συνολικών αφίξεων, λιμένα και αερολιμένα, στη χώρα γίνονται μέσω της πόλης του Ηρακλείου. Το 2006 οι ναυλωμένες πτήσεις στο Ηράκλειο αριθμούσαν το 20% του συνόλου των πτήσεων ναύλωσης στη χώρα και συνολικά, περισσότεροι από δύο εκατομμύρια τουρίστες επισκέφθηκαν την Κρήτη κατά το έτος αυτό. Η αύξηση αυτή στον τουρισμό απεικονίζεται στον αριθμό κλινών των ξενοδοχείων, ο οποίος αυξήθηκε στην Κρήτη κατά 53% από το 1986 ως το 1991, ενώ το υπόλοιπο της Ελλάδας παρουσίαζε αύξηση των 25%. Η σημερινή τουριστική υποδομή στην Κρήτη εξυπηρετεί μεγάλο εύρος προτιμήσεων, από μεγάλα, πολυτελή ξενοδοχεία, με όλες τις προδιαγεγραμμένες εγκαταστάσεις (πισίνες, εγκαταστάσεις αθλητισμού και αναψυχής κλπ), έως μικρότερα ιδιόκτητα οικογενειακά διαμερίσματα ή οργανωμένες κατασκηνώσεις. Η πρόσβαση των επισκεπτών στο νησί γίνεται αεροπορικά μέσω του διεθνούς αερολιμένα στο Ηράκλειο και των κρατικών αερολιμένων στα Χανιά και στη Σητεία, ή ακτοποικίως στους λιμένες Ηρακλείου, Χανίων, Ρεθύμνου, Αγίου Νικολάου, Σητείας και Καστελίου Κισάμου.

Η επίσημη ιστοσελίδα τουρισμού της Περιφέρειας Κρήτης είναι προσβάσιμη στη διεύθυνση www.incrediblecrete.gr.

Η Κρήτη, η ναυαρχίδα του τουρισμού, η ιδιαιτερότητα του νησιού, η μορφολογία του εδάφους, ο νησιωτικός χαρακτήρας, οι έντονες διαφορές που υπάρχουν από βορρά σε νότο, από τη θάλασσα στον ορεινό όγκο, ο πλούτος των χρωμάτων των συναισθημάτων των ανθρώπων αλλά και των προϊόντων της Κρητικής γης κάνουν το καταλληλότερο σημείο για να αναπτυχθούν οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού (www.cretetaxitransfers.gr).

➤ Ο Αγροτουρισμός στην Κρήτη

Ο Αγροτουρισμός είναι μια ήπια μορφή τουριστικής ανάπτυξης στον αγροτικό χώρο η οποία έχει στόχο να συμβάλει ώστε ο επισκέπτης να γνωρίσει τις αγροτικές ασχολίες, την αυθεντική ζωή των κατοίκων στα χωριά, την κρητική παραδοσιακή κουζίνα και τα πολιτισμικά στοιχεία του χώρου αυτού. Ο επισκέπτης μέσω του αγροτουρισμού έρχεται σε επαφή με τη φύση καθώς και με τις δραστηριότητες στην ύπαιθρο στις οποίες συμμετέχοντας ανακαλύπτει το διαφορετικό που δε του παρέχει ο μαζικός τουρισμός. Ο αριθμός των παραδοσιακών καταλυμάτων στην Κρήτη αυξάνεται συνεχώς. Σε αρκετές περιοχές του νησιού υπάρχουν ξενοδοχεία και μονάδες διαμονής με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά προσαρμοσμένα στο φυσικό περιβάλλον και στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική της κρητικής υπαίθρου. Η διαμονή σε παραδοσιακούς οικισμούς από πέτρα και ξύλο σίγουρα θα ενθουσιάσει τον επισκέπτη και θα δώσει μια άλλη διάσταση στις διακοπές του. Και φυσικά θα έχει τη δυνατότητα να γνωρίσει από κοντά τη γνήσια κρητική φιλοξενία όπως μόνο οι κάτοικοι στα χωριά της Κρήτης ξέρουν να την παρέχουν. Οι διακοπές σε αγροτουριστικό κατάλυμα στην Κρήτη συνδέονται άρρηκτα με τη φημισμένη Κρητική Διατροφή, όπου ο επισκέπτης θα έχει τη δυνατότητα να δοκιμάσει ή/και να βοηθήσει στην προετοιμασία της. Οι περισσότερες αγροτουριστικές μονάδες έχουν ιδιόκτητες καλλιέργειες και φάρμες, όπου παράγονται προϊόντα βιολογικά ή απαλλαγμένα από κάθε είδους φάρμακα και χημικά. Έτσι γνήσια κρητικά προϊόντα όπως τυρί και μέλι, λαχανικά, ελαιόλαδο, θυμάρι, φασκόμηλο, παξιμάδια, ρίγανη, κρασί και τσικουδιά από ντόπια σταφύλια και αρωματικά φυτά καθώς και αρκετά άλλα θα αποτελέσουν τα κύρια συστατικά του φαγητού τους, το οποίο συνήθως θα είναι μαγειρεμένο από την ίδια την ιδιοκτήτρια ή κάποια άλλη νοικοκυρά του

πλησιέστερου χωριού βασισμένο πάντα σε παραδοσιακές συνταγές. Επιπρόσθετα σε κάποιους οικισμούς θα δοθεί η δυνατότητα στον επισκέπτη να συμμετέχει ενεργά στην ετοιμασία του φαγητού ή ακόμα και να μάθει τα μυστικά της παραδοσιακής κρητικής μαγειρικής, της παραδοσιακής βιολογικής καλλιέργειας κηπευτικών και της παρασκευής γλυκών μέσα από οργανωμένα μαθήματα που παρέχονται. Αγροτουριστικές μονάδες στο νησί υπάρχουν και στους τέσσερις νομούς (www.crete.tournet.gr).

➤ **Ο Οικοτουρισμός ή φυσιολατρικός Τουρισμός στην Κρήτη**

Ο οικοτουρισμός αποτελεί μια μορφή τουρισμού η οποία συνδέεται με διάφορες μορφές τουριστικής δραστηριότητας στη φύση. Πρόκειται για δραστηριότητες που δεν συμβάλουν απαραίτητα στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, αλλά περιλαμβάνουν όλες εκείνες τις δραστηριότητες που διοργανώνονται στο φυσικό περιβάλλον. Το πλούσιο και προικισμένο φυσικό περιβάλλον της Κρήτης ενδείκνυται για πλήθος δραστηριοτήτων

Τα τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους :

Δυτικά Αστερούσια (από Αγιοφάραγγο έως Κόκκινο Πύργο).

Η περιοχή αποτελείται από δύο κυρίως τμήματα. Το πρώτο είναι βραχώδες με κρημνούς και φαράγγια. Το δεύτερο περικλείει μια αμμώδη παραλία (όπου ωτοκεί η θαλάσσια χελώνα *Caretta Caretta*), καθώς και την εκβολή του ποταμού Γεροπόταμου. Η περιοχή φθάνει ως τον Κόκκινο Πύργο, περιλαμβάνοντας τα δύο τρίτα της ακτογραμμής του κόλπου της Μεσσαράς. Τα φαράγγια παρουσιάζουν συνεχείς εναλλαγές τοπίου, ιδιαίτερα το Αγιοφάραγγο. Υπάρχει μεγάλη ποικιλία μικρών φυτοκοινωνιών. Ανάμεσά τους αναπτύσσονται συστάδες με *Nerium oleander*, μια μικρή συστάδα *Phoenix theophrastii* στην περιοχή του Μάρτσαλου, ένα μικτό δάσος με *Juniperus phoenicea*, μακκία *Oleo-Ceratonion* (matorral) και φρύγανα.

Όρος Αστερούσια (Κόφινας). Η περιοχή περιλαμβάνει την ανατολική έκταση του ορεινού όγκου των Αστερουσίων στη νότια Κρήτη. Η θαλάσσια έκταση καλύπτει λιγότερο από το 1% της περιοχής. Η σημασία της περιοχής συνίσταται στα ενδημικά και προστατευόμενα φυτικά είδη, στις θέσεις φωλιάσματος που παρέχει το βουνό

Κόφινας στα μεγάλα αρπακτικά πουλιά, στην παρουσία της Μεσογειακής φώκιας στις θαλάσσιες σπηλιές, στα ενδιαφέροντα ενδημικά σαλιγκάρια, εννιά από τα οποία είναι ενδημικά της Κρήτης, ενώ το *Albinaria terebra* είναι ενδημικό στα Αστερούσια. Μεγάλη είναι η αρχαιολογική της αξία (η όλη περιοχή περιλαμβάνει πολύ ενδιαφέρουσες σπηλιές με προϊστορικά υπολείμματα, αρχαιολογικά ευρήματα και τέμπλα, Βυζαντινά μοναστήρια κ.λπ.) αλλά και η αισθητική της αξία που οφείλεται στη μορφολογία της.

Όρος Δίκη: Ομαλός Βιάννου (Σύμη-Ομαλός). Η περιοχή είναι ορεινή, εντοπίζεται στη νότια κεντρική Κρήτη και καλύπτει μέρος του ορεινού όγκου της νότιας Δίκης στο Ηράκλειο. Ορίζεται από το οροπέδιο του Ομαλού και το ρέμα Έργανας σε υψόμετρο 700 έως 800 μέτρα, περιλαμβάνοντας τις νοτιοανατολικές κορυφές και πλαγιές (Τουρλού, Κυνηγού, Γρασπιάσματα κ.λπ.) των βουνών της Δίκης, την έκταση του Άνω Βιάννου στα νότια και τη Σύμη στα νοτιοανατολικά. Η περιοχή έχει μεγάλη οικολογική και αισθητική αξία εξαιτίας της ύπαρξης ενός φάσματος τύπων οικοτόπων, με βλάστηση σε καλή κατάσταση κατά το πλείστον. Η χλωρίδα και η πανίδα αυτών των βιότοπων περιέχει τυπικά ενδημικά και επιπλέον τοπικά ενδημικά είδη της Κρήτης.

Το τμήμα στη περιοχή Κράσι του όρους Δίκη. Η περιοχή βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της κεντρικής Κρήτης. Χαρακτηρίζεται από μια οροσειρά που αποτελείται από τη Δίκη (2.148 m), το Σελέκανο, το Καθαρό και τη Σελένα, που περικλείουν το μεγαλύτερο οροπέδιο της Κρήτης, το Λασίθι (800 m). Οι δολίνες παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον. Η οικολογική της σημασία και αξία οφείλονται στη μεγάλη ποικιλία οικοτόπων, οι περισσότεροι καλά διατηρημένοι και στη χλωρίδα της, που είναι ιδιαίτερα πλούσια σε κοινά αλλά και σε σπάνια και τρωτά ενδημικά είδη.

Επίσης, άξια μνείας είναι επίσης τα κηρυγμένα Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης, τα οποία αφορούν είδη της κρητικής χλωρίδας και είναι:

Ο Δρυς Κορφών. Βρίσκεται κοντά στο χωριό Κορφές της επαρχίας Μαλεβιζίου, του Ηρακλείου. Πρόκειται για αιωνόβιο δρυ με ιδιαίζουσα βοτανική αξία που συνδέεται με ιστορικά γεγονότα της περιοχής.

Το κρητικό Κεφαλάνθηρο, Καμάρες. Βρίσκεται στη θέση «Μάνα νερού» σε υψόμετρο 1.400 μέτρων κοντά στα χωριά Καμάρες και Βορίζα του Ηρακλείου. Η προστατευόμενη περιοχή είναι ο βιότοπος του σπάνιου και απειλούμενου είδους ορχιδέας, που ονομάζεται κρητικό Κεφαλάνθηρο. Είναι ένα από τα πέντε είδη αυτού του γένους που φύονται στην Ελλάδα και είναι ενδημικό στο βουνό Ίδη της Κρήτης.

Νήσος Κουφονήσι. Το Κουφονήσι βρίσκεται στα νοτιοανατολικά του Ξερόκαμπου και ζωγραφίζει με το σχήμα του το φόντο της θάλασσας. Εδώ η αρχαιολογική σκαπάνη έφερε στο φως ερείπια από εγκαταστάσεις μινωικής αλλά και ρωμαϊκής εποχής. Φαίνεται ότι το νησί πυκνοκατοικήθηκε από τα παλαιότερα χρόνια μέχρι και τα ύστερα ρωμαϊκά. Αυτό αποδεικνύεται από το μεγάλο ελληνορωμαϊκό θέατρο των 1000 θέσεων που ανασκάφηκε. Σύμφωνα με τα ευρήματα το νησί ήταν κέντρο συλλογής και επεξεργασίας του θαλάσσιου όστρακου πορφύρα που ζει στις θάλασσες της περιοχής.

Φαράγγι Ζάκρου. Το διασημότερο και περισσότερο επισκέψιμο φαράγγι της ανατολικής Κρήτης. Μια υπέροχη διαδρομή που ξεκινάει νοτιοανατολικά από το χωριό Άνω Ζάκρος, διασχίζει το φαράγγι και καταλήγει δίπλα από το μινωικό ανάκτορο στον κόλπο της Κάτω Ζάκρου. Είναι βατό όλο το χρόνο σχεδόν, έχει συνολικό μήκος 2,5 χιλιόμετρα και η υψομετρική διαφορά εισόδου - εξόδου είναι περίπου 100 μέτρα. Είναι μέρος του ευρωπαϊκού μονοπατιού E4 και εύκολα σε μια ώρα περίπου μπορείτε να το διασχίσετε.

Όρος Θρυπτή. Η περιοχή του όρους Θρυπτή χαρακτηρίζεται από υψηλή αισθητική αξία, ειδικά στις νότιες πλαγιές με τα πευκοδάση τραχείας πεύκης και από μεγάλη βιολογική ποικιλότητα, τόσο σε ότι αφορά την πανίδα (σπάνια και τρωτά αρπακτικά πουλιά, σπάνια, ενδημικά και στενοενδημικά ασπόνδυλα κλπ), όσο και τη χλωρίδα (στενοενδημικά, φυτικά είδη της Θρυπτής). Οι κορυφογραμμές που εκτείνονται

ανάμεσα στις κορυφές Αφέντης (1.476μ), Κάψα(997μ), Παπούρα (1.010μ), Κουφωτό (912μ) και το θεαματικό φαράγγι του Χα με εσωτερικούς γκρεμούς, χαράδρες και ορθοπλαγιές κάνουν το ανάγλυφο ιδιαίτερα τραχύ και δημιουργούν έναν από τους πλέον σημαντικούς βιοτόπους στην Κρήτη για τα αρπακτικά πουλιά αλλά και πολλά άλλα μέλη της εντόπιας πανίδας.

Όρος Όρνον. Γραφικό χωριό με θαυμάσια θέα και πράσινο στις υπώρειες του βουνού Αφέντης (1475 μ.) 11 χλμ. από το Νότιο άξονα χτισμένο σε υψόμετρο 640μ. Είναι το νοτιοδυτικότερο χωριό της επαρχίας Σητείας, στα σύνορα με την επαρχία Ιεράπετρας. Ονομάζεται έτσι λόγω της ορεινής τοποθεσίας του. Οι ντόπιοι το προφέρουν Ορνό. Η αρχαιότερη μνεία του οικισμού αναφέρεται σε έγγραφο του Δουκικού Αρχείου του Χάνδακα του 1368. Στη συνέχεια αναφέρεται στη Σητεία το 1577 από τον Μπαρότση, ενώ στην απογραφή των Ενετών του 1583 γράφεται Ορνο και είχε 217 κατοίκους.

Όρος Δίκητη. Η Δίκητη αντιπροσωπεύεται στο δίκτυο Natura 2000 με την ευρύτερη περιοχή Ομαλού – Βιάννου, τις περιοχές Σελάκανου, Κράσι και Σελένας και τα οροπέδια Λασιθίου και Καθαρού. Τα κύρια στοιχεία που συνθέτουν την εικόνα της φυσικής βλάστησης στο ορεινό συγκρότημα της Δίκητης είναι τα δάση της τραχείας πεύκης κυρίως στις νότιες πλαγιές, οι θαμνότοποι με φρυγανική και ελάχιστη μακκία βλάστηση στο σύνολο του ορεινού όγκου και τα πρινοδάση στις βορεινές πλαγιές. Οι θαμνότοποι καλύπτουν το 65% περίπου του συνόλου ενώ δασικές εκτάσεις με τραχεία πεύκη και κυπαρίσσια αντιστοιχούν στο 10% της κάλυψης. Με τα σημερινά δεδομένα οι πληθυσμοί τραχείας πεύκης στους νότιους και ανατολικούς πρόποδες και πλαγιές της οροσειράς της Δίκητης συγκαταλέγονται μεταξύ των σημαντικότερων πευκοδασών της Κρήτης. Τονίζεται ότι όλα τα εναπομείναντα δάση έχουν ιδιαίτερη σημασία για την Κρήτη λόγω του ότι η έκτασή τους έχει περιοριστεί στο 5% της επιφάνειάς της. Στο ανάγλυφο ολόκληρου του ορεινού όγκου οι έντονες βραχώδεις εξάρσεις σε όλα τα υψόμετρα ενώ στα οροπέδια έχουμε καλλιέργειες αμπελιού και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες οπωροφόρων δέντρων και δημητριακών, σημαντικό στοιχείο της έντονης ανθρώπινης δράσης από το παρελθόν.

Σεληνάρι. Τους νότιους πρόποδες του όρους Αναύλοχου διασχίζει το φαράγγι Σεληνάρι που αποτελεί από τα αρχαία ακόμη χρόνια το φυσικό πέρασμα από τη βόρεια ακτή της κεντρικής Κρήτης προς τον κόλπο του Μιραμπέλλου. Εδώ βρίσκουν καταφύγιο πολλά αρπακτικά πουλιά. Κάποτε ζούσαν ομάδες από κρι κρι, σπάνιοι κρητικοί αίγαγροι, οι οποίοι δυστυχώς εξαφανίστηκαν. Επίσης υπάρχουν αρκετές πηγές με νερό, αλλά το γνωστότερο αξιοθέατο αποτελεί το ιστορικό μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου.

Φοινικόδασος Βάι - Βορειοανατολικό άκρο Κρήτης. Το μοναδικό φοινικόδασος στην Ευρώπη με την όμορφη παραλία και την πεντακάθαρη θάλασσα στο βόρειο άκρο της επαρχίας πάνω στο ακρωτήριο Σίδερο, αποτελεί μια μοναδικής ομορφιάς γωνιά της κρητικής γης. Οι φοίνικες εδώ είναι αυτοφυείς και οι συστάδες τους καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της μικρής ρεματιάς μέχρι τη θάλασσα. Το Βάι εκτός από αισθητική έχει και μεγάλη βιολογική αξία. Ο υδροβιότοπος που δημιουργείται ανάμεσα στο Φοινικόδασος και στην παραλία είναι σημαντικός για την ορνιθοπανίδα, ενώ μέσα στη θάλασσα αναπτύσσεται τεράστιος πλούτος θαλάσσιας ζωής. Αν και το «Αισθητικό Δάσος» του Βαΐου, όπως είναι γνωστό το φοινικόδασος στο βορειοανατολικό άκρο της Κρήτης, καταλαμβάνει μια έκταση μόλις 20 εκταρίων, μία ευρύτερη περιοχή γύρω από αυτό, 9.630 εκταρίων, εντάσσεται στο δίκτυο NATURA 2000. Περιλαμβάνει το ακρωτήριο Σίδερο, τις Διονυσάδες και την Ελάσα μέχρι το ακρωτήριο Πλάκα, στο νότο. Οι σημαντικότεροι βιολογικοί παράγοντες που οδήγησαν σε ένταξη ολόκληρη την περιοχή, εκτός από την μοναδικότητα του φοινικοδάσους, ήταν η σημασία των βραχονησίδων στο φώλιασμα του μαυροπετρίτη (*Falco eleonorae*), η συχνή παρουσία μεγάλων αρπακτικών πουλιών συμπεριλαμβανομένων των γυπαετών, η παρουσία υποθαλάσσιων λιβαδιών ποσειδώνιας (*Posidonia Oceanical*) και η παρουσία δελφινιών (*Tursiops truncatus*) και μεσογειακής φώκιας (*monachus monachus*).

Φυσικό Πάρκο Σητείας. Η ιστορία αυτής της γης κυλά για χιλιάδες χρόνια παράλληλα με την ιστορία των ανθρώπων της. Και αν συνήθως ο χρόνος των ανθρώπων αφήνει κενά και ανεξερεύνητα σημεία, ο χρόνος της γης στην Σητεία έχει καταγράψει τα σημάδια του μέχρι την τελευταία λεπτομέρεια πάνω της. Πάνω στην πέτρα, μέσα στις χαράδρες, στα σπήλαια και στα μοναδικά της φαράγγια. Οι

πορείες του ανθρώπου και της γης εδώ στην ανατολική Κρήτη συμπλέκονται και αλληλοσυμπληρώνονται. Τα σημάδια των ανθρώπων αποκαλύπτονται στις πλούσιες αρχαιολογικές ανακαλύψεις αλλά και στη σημερινή, ανόθευτη ακόμα, ζωή των κατοίκων. Η γη αποκαλύπτεται σε κάθε ένα από τα εκατοντάδες σημεία γεωλογικού ενδιαφέροντος της περιοχής. Αυτή την παράλληλη διαδρομή με τα σημεία των ανθρώπων και τα σημεία της γης, τα «γεωσημεία» μπορεί να ανακαλύψει ο σημερινός επισκέπτης του Φυσικού Πάρκου Σητείας. Στο Φυσικό πάρκο Σητείας, θα έχετε τη δυνατότητα να παρατηρήσετε Μαυροπετρίτη ή γεράκι της Ελεονώρας *Falco eleonora*, Αρτέμη *Colonectris diomedea*, τον Θαλασσοκόρακα *Phalacrocorax aristotelis*, το Κιρκινέζι *Falco naumanni*, το ρυσαετό ή Βιτσίλα *Aquila chrysaetos*, το Πετρίτη *Falco peregrines brookei* και πολλά άλλα σπάνια πουλιά.

Νήσος Χρυσή. Η Χρυσή είναι ένα σχεδόν επίπεδο νησί έχοντας μέσο υψόμετρο μόλις 10m. Από μακριά φαίνεται σα μια λεπτή λωρίδα γης που προεξέχει από τη θάλασσα. Έχει μέγιστο μήκος 5km, μέσο πλάτος 1km και καταλαμβάνει έκταση περίπου 5km². Το ψηλότερο σημείο βρίσκεται ανατολικά στη θέση Κεφάλια και φτάνει τα 31 m. Εκεί υπάρχει και το δασικό φυλάκιο, που έχει θέα ολόκληρο το νησί. Περίπου 700m ανατολικά της Χρυσής υπάρχει το Μικρονήσι, ένα βραχώδες νησάκι, το οποίο καταλαμβάνει έκταση μόλις 117 στρέμματα. Η θάλασσα γύρω από τα νησιά είναι ρηχή. Σε απόσταση 1km προς Βορρά και σχεδόν 500m προς Νότο δεν είναι βαθύτερη από 100m, ενώ η ισοβαθής των 5m ενώνει τη Χρυσή με το Μικρονήσι.

Τα πετρώματα και το έδαφος

Τα βασικά πετρώματα της Χρυσής δημιουργήθηκαν με τη στερεοποίηση λάβας, που εκχύθηκε από υποθαλάσσιο ηφαίστειο εκατομμύρια χρόνια πριν. Περιπατώντας στην περιφέρεια του νησιού ο επισκέπτης θα εντυπωσιαστεί από τα χρώματα των πετρωμάτων (καστανοκόκκινο, γκριζοπράσινο, μαύρο). Το μεγαλύτερο μέρος της Χρυσής καλύπτεται από άμμο. Στα επίπεδα μέρη το έδαφος είναι σχετικά συμπαγές και αποτελείται από λεπτόκοκκη κοκκινωπή άμμο, που σε μεγάλο ποσοστό είναι καλυμμένο από βρύοφυτα και λειχήνες. Στα μέρη όπου υπάρχουν αμμοθίνες η άμμος είναι χοντρόκοκκη και κιτρινωπή. Αυτή συγκρατείται κυρίως από το εκτεταμένο ριζικό σύστημα των κέδρων, αλλά και από το φύλλωμά τους, το οποίο αγγίζει το έδαφος.

Τα απολιθώματα

Όλα τα απολιθώματα (49 συνολικά είδη, κοχύλια, πεταλίδες, κοράλλια, αχινοί). που έχουν βρεθεί στο νησί είναι θαλάσσιας προέλευσης. Αποτέθηκαν πάνω στα ηφαιστειακά πετρώματα πριν από 350.000 έως 70.000 χρόνια, όταν η Χρυσή ήταν ακόμη βυθισμένη στο νερό. Οι βόρειες ακτές της Χρυσής είναι γεμάτες κοχύλια και ιδιαίτερα στην ανατολική πλευρά της βόρειας παραλίας το πλήθος τους είναι τέτοιο, που αποτελεί ένα από τα χαρακτηριστικά του νησιού.

Χλωρίδα και πανίδα

Παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία σε σχέση με το μέγεθος του νησιού. (Κυριαρχεί ο κέδρος, το θαμνοκυπάρισσο, ο σχίνος, που υπάρχουν σε μορφή θάμνου και δέντρου, και αμμόφιλη βλάστηση). Το κεδρόδασος της Χρυσής είναι ιδιαίτερα σπάνιο σε έκταση και σε δομή για τον ελλαδικό χώρο. Έχει έκταση 350 περίπου στρέμματα και η πυκνότητα των κέδρων είναι 14 δέντρα ανά στρέμμα. Περιλαμβάνει αιωνόβια δέντρα με μέση ηλικία από 200 ως 300 χρόνια, ύψος μέχρι και 10 μέτρα και διάμετρο του κορμού που φτάνει το 1 m. Οι κέδροι έχουν ριζικό σύστημα που αναπτύσσεται σε ακτίνα τουλάχιστον διπλάσια από το ύψος τους. Εκτός από τις μεγάλες ρίζες τους μια τεράστια ποσότητα πολύ λεπτών ριζών διαμορφώνουν ένα πυκνό πλέγμα που συγκρατεί την άμμο. Ο αριθμός των φυτικών ειδών της Χρυσής είναι πολύ μεγάλος σε σχέση με την έκτασή της και αντιστοιχεί στο 1/20 της κρητικής χλωρίδας. Τα είδη αυτά, που υπάρχουν στο νησί, κυμαίνονται από σπάνια σε ακτές της νότιας κυρίως Ευρώπης έως μοναδικά σ' όλο τον κόσμο. Στη θαλάσσια περιοχή γύρω από τη Χρυσή η ποικιλία και οι πληθυσμοί των θαλάσσιων ειδών αυξάνουν κατακόρυφα, γιατί το νερά είναι πολύ ρηχά. Μια έκταση περίπου εξαπλάσια αυτής του νησιού (30km²) το κυκλώνει, χωρίς να ξεπερνά σε βάθος τα 20m. Τα περισσότερα είδη ζώων του νησιού έχουν μεσογειακή εξάπλωση. Κανένα δεν είναι επικίνδυνο για τον άνθρωπο. Η θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta* έχει παρατηρηθεί πολλές φορές στο νησί, χωρίς, όμως, να έχει αναφερθεί ωοτοκία. Έχουν αναφερθεί συνολικά πάνω από 120 είδη πουλιών, στην πλειοψηφία τους μεταναστευτικά, τα οποία βρίσκουν τροφή και ξεκούραση στο νησί, για να συνεχίσουν το ταξίδι τους. Στα πρόσφατα χρόνια είχαν εισαχθεί από τους κατοίκους της απέναντι ακτής πέρδικες, λαγοί και κουνέλια. Οι λαγοί, έχουν εκλείψει, ενώ γίνεται συστηματική προσπάθεια για να απομακρυνθούν και τα κουνέλια. Παλιότερα, όταν ακόμα δεν την απειλούσε τόσο έντονα ο άνθρωπος, η μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*) έβγαινε για να λιαστεί στις παραλίες του

νησιού. Σήμερα σπάνια κάνει την εμφάνισή της και μόνο το τοπωνύμιο «Φωκόσπηλιο» στο βορειοδυτικό άκρο της Χρυσής μας θυμίζει την άλλοτε συχνή παρουσία της (Περιφέρεια Κρήτης, www.incrediblecrete.gr).

Η ιδιαίτερη φυσιογνωμία της Κρήτης καθορίζεται από την παρουσία του Ψηλορείτη που είναι το υψηλότερο βουνό 2458 μ υψόμετρο ,ο οποίος δεσπόζει στο κέντρο του νησιού.

- Η πλούσια βιοποικιλότητα, με την χλωρίδα να περιλαμβάνει πάνω από 1700 είδη από τα οποία το 10% είναι ενδημικά.
- Η απίστευτη ποικιλία ζώων που επιβιώνουν στις μικροκλιματικές συνθήκες κάθε περιοχής.
- Τα εκατοντάδες πουλιά που ζουν μόνιμα στο νησί ,αλλά και αυτά που το χρησιμοποιούν ως σταθμό, όταν μεταναστεύουν.
- Τα ιδιαίτερα γεωλογικά φαινόμενα αυτά που δημιούργησαν και συνεχίζουν να δημιουργούν το Ψηλορείτη - τα τελευταία 5 εκατομμύρια χρόνια το βουνό ψήλωσε 1500 μ ως αποτέλεσμα της σύγκρουσης των λιθοσφαιρικών πλακών της Αφρικής και της Ευρώπης.
- Αλλά και οι άνθρωποι που κατοικούν αυτή τη γη από την παλαιολιθική περίοδο μέχρι σήμερα με πολιτισμό, με τους μύθους, την ιστορία, τα ήθη και τα έθιμα, με τις τεχνικές που καλλιεργούν και αξιοποιούν την γη.

Τα παραπάνω είναι οι βασικοί λόγοι, για τους οποίους, ο Ψηλορείτης έχει χαρακτηριστεί ΦΥΣΙΚΟ ΓΑΙΟΠΑΡΚΟ και είναι υπό την προστασία της ΟΥΝΕΣΚΟ.

Όλα αυτά είναι που καθιστούν την Κρήτη και τον Ψηλορείτη μοναδικό μέρος , για επισκέψεις οικολογικές, φυσιολατρικές, αθλητικές, επιστημονικές μα και αναψυχής (Περιφέρεια Κρήτης, www.incrediblecrete.gr).

➤ Πολιτιστικός Τουρισμός στην Κρήτη

Οι ρίζες των σύγχρονων πολιτιστικών εκδηλώσεων πρέπει να αναζητηθούν στις εορτές και τα πανηγύρια, τα οποία διοργανώνονταν στην ύπαιθρο της Κρήτης με αφορμή κυρίως θρησκευτικές εορτές. Σε πολλά χωριά της Κρήτης, με πρωτοβουλία των πολιτιστικών συλλόγων ή μεμονωμένα, εξακολουθούν να διοργανώνονται πανηγύρια, όπως π.χ. το πανηγύρι του Αϊ-Γιάννη του Κλήδονα, Δήμος Γόρτυνας,

Αρχανων – Αστερουσίων, το πανηγύρι της Αγίας Μαρίνας, Δήμος Μαλεβιζίου, Μινώα Πεδιάδας, το πανηγύρι του Αγίου Τίτου, Δήμος Ηρακλείου, αγώνες δρόμου, όπως π.χ τα Δικταία που πραγματοποιούνται τον Αύγουστο προς τιμήν του Δία, στο Οροπέδιο Λασιθίου, Αγώνες δρόμου στη Βιάννο επίσης τον Αύγουστο, αφιερωμένος στα 70 χρόνια από το ολοκαύτωμα της Βιάννου από τα στρατεύματα της Γερμανικής κατοχής, εκδηλώσεις μνήμης, θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες, που πραγματοποιούνται σε κάθε νομό της Κρήτης, οι οποίες αποτελούν αφορμή συνέντευξης του τοπικού πληθυσμού και των επισκεπτών, ενώ παράλληλα συμβάλλουν στη διατήρηση των εθίμων και των παραδόσεων του τόπου(www.crete.gov.gr).

➤ **Ο Επαγγελματικός Τουρισμός στην Κρήτη**

Στην Κρήτη πραγματοποιείται σημαντικός αριθμός συνεδρίων κάθε χρόνο. Τα συνεδριακά κέντρα των μεγάλων, αλλά και των μικρότερων ξενοδοχείων παρέχουν σύγχρονες τεχνολογικές δυνατότητες για την ικανοποίηση και της πιο απαιτητικής εκδήλωσης. Συνδυάζοντας τη διοργάνωση και την υλοποίηση του συνεδρίου των επαγγελματιών με ξεκούραστες διακοπές και ποικίλες δραστηριότητες στο νησί. Ταυτόχρονα δημόσιοι και δημοτικοί χώροι αποτελούν πρόσθετες επιλογές για διοργάνωση εκθέσεων, ποικίλων εκδηλώσεων, συνεδρίων κ.τ.λ. Οι εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου και του Πολυτεχνείου Κρήτης προσφέρουν επίσης πλήθος πλήρως εξοπλισμένων αιθουσών, όπως και τα παρακάτω ξενοδοχεία που θα αναφέρουμε ενδεικτικά για τον κάθε νομό ANGELA UITES BOUTIQUE HOTEL- ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ASTORIA CAPSIS- ΗΡΑΚΛΕΙΟ, CRETAROYAL - ΡΕΘΥΜΝΟ, ELOUNDABAY- ΕΛΟΥΝΤΑ, LUIS CRETA PRINCESS -ΧΑΝΙΑ (Περιφέρεια Κρήτης, www.incrediblecrete.gr).

➤ **Ο Τουρισμός Περιπέτειας στην Κρήτη**

Ο τουρισμός περιπέτειας στην Κρήτη είναι συνυφασμένος με το ορεινό και θαλάσσιο τουρισμό του νησιού. Οι εμπειρίες περιπέτειας χαρακτηρίζουν την Κρήτη καθώς οι πεδιάδες, τα βουνά και η θάλασσα προσφέρονται για τέτοιες δραστηριότητες. Ο

φυσικός πλούτος, προτρέπει τους φυσιολάτρες – επισκέπτες να αναζητήσουν δυνατές εμπειρίες, κοντά στη φύση που ανεβάζουν την αδρεναλίνη στα ύψη, όχι μόνο ως διαφορετικές αλλά και ως αυθεντικές. περιοχές της Κρήτης και ορισμένες μάλιστα έχουν ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000, όπως του Δήμου Χερησονήσου.

Οι δραστηριότητες περιπέτειας αφορούν την **ποδηλασία**: Οι θαυμάσιοι επαρχιακοί δρόμοι, πνιγμένοι στο πράσινο και τα αρώματα των βοτάνων και των λουλουδιών, όχι απλώς προσφέρονται, αλλά μπορούν να εξασφαλίσουν καταπληκτικές εμπειρίες στο λάτρη του mountain bike. Δραστηριότητες ποδηλασίας πραγματοποιούνται είτε οργανωμένα, συμμετέχοντας σε κάποια ομάδα με προγραμματισμένες εξορμήσεις, όπως οι ποδηλατοδρομίες στο μεγαλύτερο οροπέδιο της Κρήτης, το Οροπέδιο Λασιθίου, είτε μεμονωμένα νοικιάζοντας ποδήλατο και ακολουθώντας διαδρομές με οδηγό το ένστικτο και τη διάθεση για γνωριμία με την αυθεντική Κρήτη.

Το αλεξίπτωτο πλαγιάς, ή αλλιώς Parapente από τη γαλλική του σύνθετη ονομασία (para- από το parachute = αλεξίπτωτο και pente = πλαγιά) είναι ένα σπορ με αρκετούς υποστηρικτές. Στην Κρήτη λειτουργούν σχολές όπου ο επισκέπτης μπορεί να μάθει τα μυστικά της πτήσης κάνοντας παράλληλα και πρακτική εξάσκηση. Επίσης υπάρχουν αρκετές πίστες όπου ο αρχάριος ή ο προχωρημένος έχει τη δυνατότητα να εξασκηθεί απολαμβάνοντας από ψηλά την κρητική φύση.

Τοποθεσίες παρα πέντε

1. Αμμόλοφος Νέας Χώρας	6. Βαρύπετρο
2. Οροπέδιο Ομαλού	7. Αβδού
3. Φαλάσαρνα	8. Σταλίδα
4. Οροπέδιο Ασκύφου	9. Καμινάκι, Οροπεδίου
5. Λίμνη Κουρνά	Λασιθίου

Ο Ιπποτουρισμός: Οι επισκέπτες της Κρήτης μπορούν να απολαύσουν την ελεύθερη ιπασία ή την εμπειρία εκμάθησης ιπασίας στις σύγχρονες μονάδες ιπποτουρισμού και μια εκ των οποίων βρίσκεται στα διοικητικά όρια του Δήμου Χερησονήσου. Αφού ο τουρίστας γνωρίσει τα άλογα σε οργανωμένο ιπικό όμιλο, όπως τον όμιλο Καρτερού του Δήμου Χερησονήσου, πραγματοποιούνται εκδρομές σε παραθαλάσσιες περιοχές και μονοπάτια του Δήμου.

Πεζοπορία : η πεζοπορία που μπορεί να χαράξει κάθε επισκέπτης, προσφέρει την ηρεμία της φύσης μέσα από το άγριο κρητικό τοπίο των ορεινών όγκων, τα φαράγγια και τα σπήλαια, αλλά και τη δροσιά της υπέροχης θάλασσας. Όλα αυτά συνθέτουν μία μοναδική εμπειρία πεζοπορίας, γεμάτη αντιθέσεις. Οι κυριότεροι προορισμοί περιλαμβάνουν:

River Trek στον Κουρταλιώτη ποταμό ο οποίος καταλήγει στη περίφημη παραλία του Πρέβελη μέσω του φοινικοδάσους, **πεζοπορική** ανάβαση στο **ιερό βουνό Καρφί** με τη εντυπωσιακή θέα στο οροπέδιο Λασιθίου ξεκινώντας από το χωριό Τζερμιάδο και επιστροφή πάλι με σκοπό την επίσκεψη στο Δικταίο Άντρο στη σπηλιά όπου γεννήθηκε ο Δίας, **αναρρίχηση βράχου** και δροσερό **μπάνιο** στην όμορφη παραλία και τη μικρή λίμνη του Αγιοφάραγγου.

Ταξίδια περιπέτειας με οχήματα 4x4: Για τους λάτρεις των δρόμων, είναι ο ευκολότερος τρόπος εξερεύνησης της καρδιάς του νησιού. Η οδήγηση του 4x4 αυτοκινήτου μέσω των δασικών δρόμων και των οροσειρών της Κρήτης, δίνει την ευκαιρία στον κάθε τουρίστα να απολαύσει τις ορεινές περιοχές που προσφέρουν συναρπαστική θέα, καθώς επίσης και τα μοναδικά βαθιά μπλε και πράσινα καθαρά θαλάσσια κρυσταλλικά νερά, κατά μήκος των ακτών της Κρήτης, το νησί των αντιθέσεων. Μερικές από τις διαδρομές που πραγματοποιούνται με 4x4 είναι:

(Ανατολική Κρήτη) Καστέλλι- Τεύμα και μπάνιο στον Τσούτσουρο- Σκοιριάς- Οροπέδιο Λασιθίου, (Δυτική Κρήτη) Θέρισος- Λάκκοι- Γεύμα στο χωριό Δέρες- Παλαιά Ρουμάτα-Παραλία Κολυμπάρι (www.cretanadventures.gr, Περιφέρεια Κρήτης, www.incrediblecrete.gr).

➤ **Ο Θαλάσσιος Τουρισμός στην Κρήτη**

Η Κρήτη είναι ένας παράδεισος στην καρδιά της Μεσογείου, περιτριγυρισμένη από υπέροχα κρυστάλλινα νερά και υπέροχο βυθό. Θα ήταν αδιανόητο λοιπόν ο κάθε τουρίστας-επισκέπτης να μην τα εκμεταλευτεί, οι δραστηριότητες που προσφέρονται είναι οι καταδύσεις, το θαλάσσιο καγιάκ, κανό και ιστιοπλοΐα.

Σε όλη την Κρήτη λειτουργούν πολλά καταδυτικά κέντρα (κυρίως στα βόρεια του νησιού) που μπορούν να εξυπηρετήσουν δύτες κάθε κατηγορίας κάθε χρονική περίοδο με ασφάλεια και υπευθυνότητα. Στη Νότια Κρήτη, το Λιβυκό Πέλαγος με πεντακάθαρα και διαυγή νερά καθημερινά όλο το χρόνο, διαθέτει στο βυθό του πλούσια ζωή και έχει τον πλέον ενδιαφέροντα ανάγλυφο βυθό στη Μεσόγειο. Ο τουρίστας μπορεί να απολαύσει τον υπέροχο υποβρύχιο κόσμο της Κρήτης ο οποίος περιλαμβάνει πλήθος καταδυτικών τοποθεσιών. Επιτρεπόμενες καταδυτικές περιοχές:

Ηράκλειο: Κατά μήκος της ακτής του κόλπου του Φόδελε στο ακρωτήριο Χερσόνησος, βόρεια από τις Γούρνες, στο ακρωτήριο Δακόρι.

Λασιόθι: Κατά μήκος της ακτής σε απόσταση 500μ. ανατολικά από την Παναγιά

Ρέθυμνο: Κατά μήκος της ακτής Κοριάκου και στο δυτικό μέρος του Πάνορμου

Χανιά: Κατά μήκος της ακτής του κόλπου Μεγάλου Σφακού μέχρι τον κόλπο Αφράτων (Περιφέρεια Κρήτης, www.incrediblecrete.gr).

Κανό θαλάσσης, η διαδρομή ξεκινά από την προβλήτα της Ελούντας, καταλήγει στο ιστορικό νησί της Σπίναλονγκα και επιστροφή στη βάση όπου ο τουρίστας έχει την ευκαιρία να απολαύσει, θαλάσσια σπορ όπως windsurf, water ski, wakeboard, rings, banana, κλπ (www.cretanadventures.gr).

Ιστιοπλοΐα, υπάρχουν τόσο σχολές για εκμάθηση της ιστιοπλοϊκής τέχνης για αρχάριους και προχωρημένους, όσο και εταιρίες ενοικιάσεως σκαφών για κρουαζιέρες με αφετηρία το νησί.

Ημερήσιες εκδρομές. Μια ολιγόωρη ή ημερήσια απόδραση με σκάφος σίγουρα προσθέτει στο τέλειο σχέδιο διακοπών: Μια δροσερή βουτιά στα καταγάλανα νερά της Ντίας (το νησάκι απέναντι από το Ηράκλειο)

Εβδομαδιαίες διακοπές. Κάθε σκάφος διαθέτει 3 καμπίνες και συνολικά δυνατότητα φιλοξενίας έως 8 ατόμων, πλήρως εξοπλισμένη κουζίνα, καθώς και τον απαραίτητο εξοπλισμό ενδιαίτησης (σεντόνια, κουβέρτες, μαξιλάρια κλπ) και ναυσιπλοΐας (jepoa, bimini, Tender, GPS-Plotter, Radio CD-MP3-USB). Ξεκινώντας από το Ηράκλειο Κρήτης Σάββατο πρωί, ο τουρίστας μπορεί να επισκεφτεί τις πανέμορφες παραλίες της Μύλου, το Ηφαίστειο της Σαντορίνης, τη Φολέγανδρο ή τη Σίκινο, τους

αρχαιολογικούς χώρους, να ανακαλύψει τα ελληνικά νησιώτικα πανηγύρια (www.cretanadventures.gr).

➤ **Ο ορεινός Τουρισμός στην Κρήτη**

Στην Κρήτη εκτός από τη θάλασσα και τις υποδομές που εξασφαλίζουν τα οργανωμένα θέρετρα, αξίζει να απολαύσει κανείς τις ομορφιές της υπαίθρου και του βουνού. Στο τοπίο με τις διαρκείς εναλλαγές του από τραχύ και έρημο σε καταπράσινο και ήμερο μπορεί κανείς να γνωρίσει τα βουνά και τα φαράγγια, να ανιχνεύσει την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής μέσα από τα αρχαιολογικά απομεινάρια, τα ιστορικά μοναστήρια, τις εκκλησίες και τους οικισμούς. Ο Ψηλορείτης, τα Λευκά Όρη και τα υπόλοιπα βουνά κρύβουν αμέτρητα μονοπάτια όλων των βαθμών δυσκολίας, ενώ τα φαράγγια που σχηματίζονται ανάμεσα τους αποτελούν μοναδική εμπειρία και πρόκληση για κάθε πεζοπόρο και ορειβάτη. Στην Κρήτη υπάρχει επίσης τμήμα του ευρωπαϊκού μονοπατιού E4 το οποίο διασχίζει μεγάλο μέρος του νησιού και έχει πολύ καλή σηματοδότηση. Τέλος για τους λάτρεις της αναρρίχησης υπάρχει ένα οργανωμένο αναρριχητικό πεδίο στο χωριό Καπετανιάνα, στα Αστερούσια όρη του Ηρακλείου.

Αναρριχητική πίστα, δίπλα στη θάλασσα, στην περιοχή του Καλαθά στο Ακρωτήρι Χανίων. Τα βράχια δεν ξεπερνούν τα 15 μέτρα, υπάρχουν όμως όλες οι δυσκολίες από IV - VII. Υπάρχουν γύρω στις 30 διαδρομές και παραλλαγές αυτών. Είναι 10 χλμ. έξω από τα Χανιά. Σε όλες τις διαδρομές υπάρχουν top rope ασφάλειες. Η πιο εντυπωσιακή ορθοπλαγιά στην Κρήτη. Βρίσκεται ακριβώς πάνω από το φαράγγι της Σαμαριάς και η πρόσβαση απαιτεί πεζοπορία περίπου 1 ώρα, από το μονοπάτι, ή από το Ξυλόσκαλο. Υπάρχουν γύρω στις 15 διαδρομές ανοιγμένες και πολλές παραλλαγές αυτών. Οι δυσκολίες είναι από V - VII βαθμού. Λόγω του σαθρού του εδάφους δεν είναι εξοπλισμένο με μόνιμες ασφάλειες. Η υψομετρική διαφορά είναι από 400μ. έως 800μ. ανάπτυγμα.

Παλιόκαστρο - Ν.Ρεθύμνου

Ακριβώς κάτω από τη γέφυρα της εθνικής οδού Ηρακλείου-Ρεθύμνου βρίσκεται η παραλία του Παλιοκάστρου, στην δεξιά πλευρά της οποίας είναι ένας 15 μέτρων

βράχος που προσφέρει 3 διαδρομές δυσκολίας V έως VII και παραλλαγές παρόμοιας δυσκολίας.

Κοψιάς - Ν. Ηρακλείου

Τα βράχια αυτά βρίσκονται πάνω από την εθνική οδό Ηρακλείου - Αγ. Νικολάου στην περιοχή Κοκκίνη Χάνι. Ο Κοψιάς αποτελεί αναρριχητική πίστα, τα βράχια του οποίου δεν ξεπερνούν τα 60μ. ύψος. Έχουν ανοιχτεί περίπου 20 διαδρομές δυσκολίας από IV έως VIII.

Δίκτη - Ν. Λασιθίου

Η δεύτερη εντυπωσιακή ορθοπλαγιά της Κρήτης μετά τον Γκίγκιλο βρίσκεται πάνω από το οροπέδιο Λασιθίου στο οροπέδιο Λιμνάκαρο και είναι η ορθοπλαγιά του Σπαθιού. Στην ορθοπλαγιά έχουν ανοιχτεί 14 διαδρομές δυσκολίας από IV έως VI (www.crete.tournet.gr).

Ο τουρισμός υγείας ξεφεύγει από το κλασικό μοτίβο του εναλλακτικού τουρισμού και απευθύνεται στο τουρίστα υγείας δηλαδή σε αυτόν που αναζητά αρχικά την ίαση ενώ παράλληλα ενδιαφέρεται και για τη ψυχαγωγία του κατά τη διάρκεια της διαμονής του. Σκοπός του ιαματικού τουρισμού είναι η θεραπεία ή ανακούφιση από κάποια ασθένεια.

Τουρισμός ευεξίας θεωρείται η θαλασσοθεραπεία και ο σκοπός της είναι είτε η αποτοξίνωση είτε η αισθητική βελτίωση της εμφάνισης και δεν στοχεύει ως επί το πλείστον σε θεραπεία από ασθένειες. Η θαλασσοθεραπεία γίνεται σε ειδικά διαμορφωμένα κέντρα (spa) που παρέχουν εκτός από τη θεραπεία, διαμονή και σίτιση αν κάποιος το επιθυμεί.

Στην Κρήτη λειτουργεί το κέντρο «ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ», που κατασκευάστηκε από ιδιωτικά κεφάλαια και αποτελεί πρότυπη μμονάδα τεχνητού νεφρού. Η μμονάδα ιδρύθηκε το 2000 και υπολογίζεται ότι έχουν φιλοξενηθεί 1.700 αλλοδαποί και 200 Έλληνες νεφροπαθείς, με μέσο όρο παραμονής 11 διανυκτερεύσεις έκαστος. Αν συμπεριληφθούν και οι συνοδοί των ασθενών, οι διανυκτερεύσεις ανέρχονται σε 47.000, μέχρι τις αρχές του 2007. Σύμφωνα με στοιχεία του Πανελληνίου Συνδέσμου Νεφροπαθών, οι Έλληνες αιμοκαθαιρόμενοι ανέρχονται σήμερα σε 7.800. Οι νεφροπαθείς, δεδομένων των συγκεκριμένων ιατρικών αναγκών τους, αποτελούν ένα τμήμα της αγοράς με μεγάλες προοπτικές αξιοποίησης των δυνατοτήτων του

Τουρισμού Υγείας. Άλλες μονάδες νεφροπαθών έχουν δημιουργηθεί στην Ελλάδα, βρίσκονται στην Μεσσήνη, στην Καλλιθέα και στην Χαλκίδα. Το 1200τμ υπερσύγχρονο κτίριο δυναμικότητας 100 κλινών το οποίο βρίσκεται σε ιδιόκτητο χώρο 4 στρεμμάτων στην Μεσσήνη μέσα σε ένα καταπράσινο περιβάλλον εξυπηρετεί τους αιμοκαθαιρόμενους επισκέπτες της Νοτιοδυτικής Πελοποννήσου από τον Φεβρουάριο του 2009. Ανά περιόδους γίνονται καμπάνιες από αυτά τα κέντρα, για να προσεγγίσουν τουρίστες από ξένα κράτη, καθώς επιλέγουν ως προορισμό τους και άλλα κράτη, όπως την Τουρκία την Ισπανία και το Μαρόκο (Περιφέρεια Κρήτης, www.incrediblecrete.gr).

➤ **Ο Τουρισμός Αθλησης στην Κρήτη**

Το Crete Golf Club, αποτελεί το μοναδικό γήπεδο γκολφ στην Κρήτη, και ένα από τα πιο εντυπωσιακά στη Μεσόγειο, το οποίο προσφέρει δυνατή εμπειρία γκολφ στους τουρίστες. Είναι ένα από τα αθλήματα, που τα τελευταία χρόνια αναπτύσσονται ραγδαία στην Ελλάδα και αποκτούν ολοένα και περισσότερους φίλους. Το κλίμα της Ελλάδας επιτρέπει την άσκηση του αθλήματος κατά το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου, ενώ τα γήπεδα είναι διάσπαρτα σε όλη τη χώρα, επιτρέποντας στους φίλους του γκολφ να συνδυάζουν τις διακοπές τους με το αγαπημένο τους σπορ. Σήμερα, σε όλη τη χώρα λειτουργούν επτά γήπεδα γκολφ διεθνών προδιαγραφών (18 οπών), εκ των οποίων το ένα βρίσκεται στη Χερσόνησο Κρήτης καθώς και ένα γήπεδο 9 οπών στην Ελούντα Κρήτης, στα οποία εξασκούνται συστηματικά περισσότεροι από 1.300 παίκτες επισκέπτες, καθόλα τη διάρκεια του χρόνου, σε ένα χώρο 720 στρεμμάτων (Περιφέρεια Κρήτης www.incrediblecrete.gr).

➤ **Ο Θρησκευτικός Τουρισμός στην Κρήτη**

Η Κρήτη, τόπος ηρώων και αγίων, έχει πνευματική παράδοση αιώνων, που αποτυπώνεται στα ιστορικά μνημεία του νησιού, στους ναούς, στα μοναστήρια και στα ξωκκλήσια του. Σε όλη τη μακραίωνη ιστορία της, η Κρήτη υπήρξε ένας τόπος

με έντονη πνευματικότητα και θρησκευτικότητα. Απόδειξη, οι πολυάριθμοι τόποι λατρείας, όπως μαρτυρούν τα απομεινάρια ναών αφιερωμένων σε αρχαίες μινωϊκές και ελληνικές θεότητες, τα ιερά κορυφής αφιερωμένα στο Δία, οι αμέτρητοι ναοί της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου, τα ταπεινά παρεκκλήσια που είναι διάσπαρτα στην ύπαιθρο της Κρήτης. Επίσης, τα πολυάριθμα μοναστήρια που κρύβουν πολύτιμους θησαυρούς και ιερά κειμήλια, έτοιμα να υποδεχθούν τον επισκέπτη που επιθυμεί να βιώσει την πνευματικότητα στα λιτά, μα φιλόξενα κελιά τους.

Σε πολλές περιοχές της Κρήτης, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να συναντήσει, επίσης, κτίσματα και μνημεία λατρείας διαφορετικών δογμάτων και θρησκειών, που συνυπάρχουν σε ένα διαρκή διάλογο, αναδεικνύοντας το σπάνιο ιστορικό και πολιτισμικό παλίμψηστο του ελληνικού χώρου. Υπάρχουν ιστορικές μαρτυρίες για την ύπαρξη στην Κρήτη πάνω από 5.000 Βυζαντινών και Βενετικών Εκκλησιών. Οι Βυζαντινές εκκλησίες χτίστηκαν κατά τη διάρκεια της Πρώτης και της Δεύτερης Βυζαντινής Περιόδου καθώς και κατά τη διάρκεια της Βενετοκρατίας (13ος - 17ος αιώνας). Είναι δύσκολο να διαχωριστούν πλήρως οι Ελληνορθόδοξες από τις Καθολικές εκκλησίες. Η ίδια εκκλησία μπορεί να έχει χρησιμοποιηθεί για οποιοδήποτε από τα δύο χριστιανικά δόγματα σε διαφορετικές χρονικές περιόδους ή ακόμα και κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου (Περιφέρεια Κρήτης www.incrediblecrete.gr).

➤ **Ο Γαστρονομικός Τουρισμός στην Κρήτη**

Ο γαστρονομικός τουρισμός αρχίζει να κυριαρχεί ως τάση στην τουριστική αγορά και είναι ένας νέος τύπος ανάπτυξης εναλλακτικού τουρισμού όπου μέσω αυτού η Κρήτη προωθεί τα αγροτικά της προϊόντα. Η Κρήτη είναι αδιαμφισβήτητη η βασίλισσα τη ελληνικής γαστρονομίας και οι περισσότεροι τουρίστες την επιλέγουν για προορισμό τους. Επηρεασμένοι από τη φήμη της κρητικής κουζίνας. Τα τελευταία χρόνια, η κρητική κουζίνα θεωρείται πρότυπο μεσογειακής διατροφής που τόσα θετικά οφέλη έχει στην ανθρώπινη υγεία. Οι υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης δεν μπορούσαν να καταλάβουν το λόγο που οι Κρητικοί έχουν τα χαμηλότερα

ποσοστά σε καρκίνο και καρδιαγγειακά νοσήματα. Τελικά, μετά από έρευνες ανακάλυψαν ότι η καθημερινή τους διατροφή είναι που κάνει τη διαφορά. Τα λαχανικά, τα όσπρια, τα δημητριακά, το ελαιόλαδο ο περιορισμός του κόκκινου κρέατος και η κατανάλωση σε φρούτα και σαλάτες έχουν ευεργετικές επιπτώσεις στον οργανισμό. Έτσι, λοιπόν, η κρητική κουζίνα μελετήθηκε εκτενώς και αποτέλεσε την επιτομή της μεσογειακής διατροφής και τη βάση για τη δημιουργία διαιτολογικών προτύπων. Η σωστή διατροφή περιλαμβάνει σε καθημερινή βάση απεριόριστες ποσότητες χόρτων και λαχανικών (ωμών και βρασμένων) αλλά και φρούτα ενώ τα όσπρια και τα δημητριακά βρίσκονται στο τραπέζι δυο με τρεις φορές την εβδομάδα. Το ελαιόλαδο αντικαθιστά εντελώς τις μαργαρίνες και τα βούτυρα ενώ καθημερινά λίγο γάλα ή τυρί είναι απαραίτητα. Το κόκκινο κρέας δεν πρέπει να καταναλώνεται πάνω από μια φορά την εβδομάδα, ενώ τα πουλερικά το πολύ δύο. Τέλος, το ψάρι μπορεί να καταναλώνεται πολύ συχνότερα ενώ ένα ποτηράκι κόκκινο κρασί σε κάθε γεύμα συμπληρώνει ιδανικά το φαγητό. Επιπλέον, η κρητική κουζίνα δίνει υπέροχες λύσεις για όλους εκείνους που πρέπει να κόψουν το αλάτι είτε εξ αιτίας προβλημάτων υγείας όπως η υπέρταση είτε λόγω κατακράτησης υγρών, τα πιο πολλά φαγητά μπορούν να νοστιμίσουν αν ξέρετε να χρησιμοποιήσετε το κατάλληλο μπαχαρικό. Τότε, η γεύση του αλατιού δεν λείπει. Το θυμάρι, η ρίγανη, ο βασιλικός, ο δυόσμος μπορούν κάλλιστα να πάρουν τη θέση του (www.cretetaxitransfers).

➤ Ο Εκπαιδευτικός Τουρισμός στην Κρήτη

Ο αρχαιολογικός και ο εκπαιδευτικός τουρισμός παρουσιάζουν ξεχωριστό ενδιαφέρον στη Κρήτη. Ο πρώτος σχετίζεται με την ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων και μουσείων, καθώς και με την οργάνωση δικτύου περιπάτων αρχαιολογικών περιοχών, ενώ ο δεύτερος με την επίσκεψη και εκπαίδευση σχολείων κάθε βαθμίδας και ειδικών ομάδων επισκεπτών, σε αρχαιολογικούς χώρους, πολιτισμικά μνημεία, οικοσυστήματα κτλ. Η Κρήτη αποτελεί ένα σπηλαιολογικό παράδεισο, αφού οι ορεινοί της όγκοι αποτελούνται από ασβεστολιθικά πετρώματα που διαβρώνονται εύκολα από το πέρασμα του νερού, δημιουργώντας ποικίλους καρστικούς σχηματισμούς. Στην Κρήτη υπάρχουν τα τρία μεγαλύτερα σπηλαιοβάραθρα της

Ελλάδας και περισσότερα από 3500 σπήλαια. Τα σπήλαια ήταν ανέκαθεν χώρος μυστηρίου και τόπος λατρείας. Εδώ σύμφωνα με τη μυθολογία γεννήθηκε και ανατράφηκε ο Δίας (Δικταίον & Ιδαίον Άντρο). Όμως λειτούργησαν και σαν ασφαλή καταφύγια των ντόπιων από τους διάφορους κατακτητές του νησιού και έγιναν τόποι μάχης, θυσίας και πόνου.

Ορισμένα από τα σπήλαια και τους αρχαιολογικούς χώρους της Κρήτης είναι:

Η Γόρτυνα ή Γόρτυς στην νότια Κρήτη, η πρωτεύουσα της Κρήτης την εποχή των Ρωμαίων, το Δικταίο Άντρο και το Ιδαίο Άντρο, άραγε σε ποιά από τα δύο σπήλαια γεννήθηκε ο Δίας στην Κρήτη; Ζώμινθος, μια μινωική πόλη στην ορεινή Κρήτη, Καζάρμα, το φρούριο Καζάρμα στη Σητεία, Κομμός, η μινωική πόλη - λιμάνι της Φαιστού, Λισσός, μια αρχαία πόλη στη νοτιο-δυτική Κρήτη, ιστορία της Σπιναλόγκας, από την εποχή των Ενετών μέχρι το Διεθνές Λεπροκομείο στη Σπιναλόγκα, η αρχαία Φαλάσαρνα με το λιμάνι της που μεγάλος σεισμός ανέβασε πάνω από τη θάλασσα, η Φορτέτζα, το Ενετικό φρούριο Φορτέτζα στο Ρέθυμνο, το Μινωικό Παλάτι της Κνωσού, το Μινωικό Ανάκτορο στη Φαιστό, το Μινωικό Ανάκτορο των Μαλίων και το Μινωικό Ανάκτορο στην Κάτω Ζάκρο.

Μουσεία στην Κρήτη

Αρχαιολογικό μουσείο Ηρακλείου, Αρχαιολογικό μουσείο Χανίων, Αρχαιολογικό μουσείο Αγίου Νικολάου, Σητείας, το ιστορικό μουσείο Κρήτης στο Ηράκλειο, το Ναυτικό μουσείο στα Χανιά, το Ιστορικό - Λαογραφικό Μουσείο Ρεθύμνης, το Αρχαιολογικό Μουσείο και το Στρατιωτικό Μουσείο Ρεθύμνου (www.explorecrete.com).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ο ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ ΩΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ

Η επαρχία Ρεθύμνου έχει σαν πρωτεύουσα το Ρέθυμνο από το οποίο πήρε και την ονομασία της. Αρχικά λεγόταν Καστελανιά Μπονεμπαρίου από το φρούριο Καστέλ Μπονεμπάριο (καλό οχυρό), βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα του Νομού και η βόρεια πλευρά του βρέχεται από το Κρητικό πέλαγος. Στη νότια πλευρά της είναι ο Βρύσινας, ενώ δυτικά ο Κρυονερίτης. Η έκταση του είναι 350 τετραγωνικά χιλιόμετρα από τα οποία τα 138 είναι καλλιεργήσιμα. Τα κυριότερα προϊόντα που παράγονται είναι λάδι, κρασί, εσπεριδοειδή και κτηνοτροφικά προϊόντα.

Η επαρχία Ρεθύμνου αποτελείται από 4 Δήμους, Δήμος Ρεθύμνου, Νικηφόρου Φωκά, Αρκαδίου και Λαππαίων (www.rethimno.gr).

Το Ρέθυμνο είναι πλούσιο σε μνημεία μοναδικής ομορφιάς όπως ναοί, μοναστήρια, βενετσιάνικα χωριά και κάστρα. Παράλληλα ο Δήμος Ρεθύμνης είναι ιδανικός προορισμός και παρουσιάζει δυναμική και για άλλες μορφές τουρισμού όπως ο πολιτιστικός, ο αγροτουρισμός, ο θρησκευτικός, ο περιηγητικός.

Το Ρέθυμνο έχει αρκετές πολιτιστικές δραστηριότητες όπως το αναγεννησιακό φεστιβάλ Ρεθύμνου αλλά και το καρναβάλι που κάθε χρόνο δέχεται πλήθος επισκεπτών. Επίσης η πόλη του Ρεθύμνου διαθέτει αξιοθέατα απίστευτης ομορφιάς. Το παλιό αλλά εξαιρετικά διατηρημένο ιστορικό κέντρο της πόλης βρίσκεται κάτω από τα τείχη του ακοίμητου φύλακα, του βενετσιάνικου κάστρου Fortezza. Η παραλιακή ζώνη του Δήμου Ρεθύμνου με την ιδιαίτερα όμορφη αμμουδιά και την πεντακάθαρη θάλασσα, το βενετσιάνικο λιμάνι του, τα γραφικά στενά, και τους ανοιχτόκαρδους κατοίκους που προσφέρουν την απλόχερη φιλοξενία τους με φόντο τα ιστορικά μνημεία και το απέραντο γαλάζιο του Κρητικού πελάγους. Πολλά είναι τα αξιοθέατα της πόλης που ο τουρίστας μπορεί να επισκεφθεί, όπως η περίφημη

Loggia του Ρεθύμνου η εκκλησία της Κυρίας του Αγγέλων η εκκλησία του Αγίου Φραγκίσκου η Κρήνη Rimondi ο Μητροπολιτικός ναός. Υπάρχουν επίσης αρκετά τουρκικά κτίσματα, όπως είναι το τζαμί Νερατζές, το μεγαλύτερο στην πόλη, το τζαμί Καρά Μουσά πασά όπου εδρεύει η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και το τουρκικό σχολείο.

Οι αρχαιολογικοί χώροι αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της γής του Ρεθύμνου και είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι με την ιστορική μνήμη των κατοίκων του. Όπως η *Αρχαία Ρίθυμνα* - από τη Φορτέτζα Ρεθύμνου, στη φυσική χερσόνησο που ξεχωρίζει στη βόρεια ακτή και που αργότερα κατέλαβε το βενετικό φρούριο, προέρχεται θραύσμα αρχαϊκού κρατήρα, το οποίο παρέχει την πρωιμότερη ένδειξη κατοίκησης κατά τους ιστορικούς χρόνους. Στη συνέχεια μια *ομάδα θαλαμωτών τάφων* που χρονολογούνται στην ύστερη φάση της τελικής ανακτορικής περιόδου ήρθαν στο φως μέσα στα όρια της πόλης του Ρεθύμνου, στην περιοχή *Μασταμπά*, νότια της παλιάς πόλης.

Το βενετσιάνικο φρούριο της Φορτέτζας είναι κτισμένο πάνω στο λόφο του Παλαιοκάστρου, στα δυτικά της σημερινής πόλης. Στο λόφο αυτό υπήρχε η ακρόπολη της αρχαίας πόλης της Ρίθυμνας και το ιερό της Ροκκαίας Αρτέμιδος.

Ο Βρύσινας, το Ιερό κορυφής στη θέση *Άγιο Πνεύμα* τοποθετείται στην προανακτορική περίοδο. Η αρχαιολογική θέση βρίσκεται στην κορυφή του βουνού που δεσπόζει της πεδιάδας προς τα ανατολικά, στην περιοχή δηλαδή όπου εντοπίζεται το οικιστικό κέντρο του Σταυρωμένου-Χαμαλευρίου. Το ιερό κορυφής είναι γνωστό από τη δεκαετία του 1960. Μια μικρής κλίμακας, ωστόσο, αρχαιολογική έρευνα στη δεκαετία του 1970 έφερε στο φως άφθονα θραύσματα ειδωλίων, ανθρωπόμορφων και ζωόμορφων, καθώς και κεραμική, τα πρωιμότερα από τα οποία ανάγονται στην προανακτορική περίοδο. Η πρώτη περίοδος ακμής του ιερού τοποθετείται στην παλαιοανακτορική περίοδο. Το ιερό συνεχίζει το ρόλο του ως λατρευτικό κέντρο και κατά τη περίοδο των νέων ανακτόρων, εποχή που χαρακτηρίζεται από την εγκατάλειψη των μικρότερων, περιφερειακών ιερών και τη λατρευτική χρήση των πιο σημαντικών από αυτά. Από τη περίοδο αυτή προέρχονται εξαιρετικά αναθήματα, μεταξύ των οποίων και θραύσμα λίθινης τράπεζας με επιγραφή σε γραμμική Α γραφή.

Η θέση Ονιθέ βρίσκεται κοντά στο χωριό Γουλεδιανά. Βρίσκεται σε υψόμετρο 700 μέτρων. Τα εύφορα καλλιεργήσιμα εδάφη, το νερό, η ασφαλής έξοδος προς τη

θάλασσα και ο έλεγχος ενός σημαντικού περάσματος στον κάθετο άξονα έκαναν τον τόπο φιλόξενο από την αρχαιότητα ως σήμερα. Διάφοροι περιηγητές είχαν εντοπίσει στη θέση αυτή επιφανειακά λείψανα αρχαιοτήτων, ενώ τυχαίες περισυλλογές ήταν η αφορμή για να αρχίσει το 1952 μικρή ανασκαφική έρευνα.

Στην περιοχή Μαρουλάς, αποκαλύπτονται σταδιακά δύο νεκροταφεία της τελικής ανακτορικής περιόδου. Το πρώτο στη θέση *Μεζάρια* αποτελείται από λαξευτούς θαλαμωτούς τάφους. Οι τάφοι αυτοί περιέχουν λάρνακες, κεραμική των ΥΜ ΙΙΙ Α και Β χρόνων, χάλκινα σκεύη και όπλα, κοσμήματα και σφραγίδες.

Η Νεκρόπολη Αρμένων. Το 1969 δύο μαθητές παρέδωσαν στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ρεθύμνου, δύο αγγεία προερχόμενα από τη Θέση Πρινοκέφαλο της Κοινότητας Αρμένων. Η έρευνα στην περιοχή έδειξε ότι υπάρχει εκτεταμένο νεκροταφείο υστερομινωικών χρόνων, το οποίο έκτοτε ανασκάπτεται συστηματικά. Έως σήμερα έχουν ανασκαφεί περισσότεροι από 220 τάφοι.

Για να γνωρίσει κανείς την ιστορία του Ρεθύμνου σε όλες τις χρονικές περιόδους, τα επιτεύγματα και τον τρόπο ζωής των κατοίκων του, δεν έχει παρά να επισκεφτεί τα μουσεία της πόλης και να δει από κοντά τους θησαυρούς που εκτίθενται, όπως το Ιστορικό - Λαογραφικό Μουσείο Ρεθύμνης, το Αρχαιολογικό Μουσείο Ρεθύμνου και το Στρατιωτικό Μουσείο (www.rethimno.gr).

Συνεπώς το Ρέθυμνο είναι ένας ενδιαφέρον τουριστικός προορισμός που παρέχει άφθονες δυνατότητες στον επισκέπτη και μπορεί να καλύψει πολλαπλές ανάγκες ενός τουρίστα είτε αυτές είναι ψυχαγωγικές και αφορούν την διασκέδαση, είτε αφορούν τον πολιτισμό και την ιστορία, είτε να ασχοληθεί με εναλλακτικές δραστηριότητες.

Στο Ρέθυμνο επίσης υπάρχουν πάνω από 850 καταγραμμένα σπήλαια και ο αριθμός συνεχώς αυξάνεται, καθώς ανακαλύπτονται νέα που τυχαία γεγονότα τα φέρνουν στο φως. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το πλούσιο σε διάκοσμο σπήλαιο στη θέση Τζιβέρα που αποκαλύφθηκε τυχαία κατά τη διάνοιξη του νέου δρόμου Ρεθύμνου - Αμαρίου.

Ωστόσο, παρά την πληθώρα των σπηλαίων, λίγα είναι σε θέση να δεχτούν επισκέπτες, αφού τα περισσότερα για λόγους ανασκαφικούς και επικινδυνότητας παραμένουν ασφαλισμένα. δυο σημαντικά σπήλαια που είναι επισκέψιμα είναι αυτά του Μελιδονίου και των Ζωνιανών. Η ανασκαφική έρευνα που διενεργείται στο

σπήλαιο του Μελιδονίου έχει βεβαιώσει ότι το σπήλαιο δεν έπαψε να χρησιμοποιείται και να αποτελεί λατρευτικό κέντρο από τα πρώιμα νεολιθικά χρόνια έως και τα ρωμαϊκά. Ιδιαίτερη αρχαιολογική σημασία έχει το Ιδαίον Άντρον στο οροπέδιο Νίδα στον Ψηλορείτη. Το σπήλαιο όπου κατά τη μυθολογική παράδοση ανατράφηκε ο Δίας, αποτέλεσε σπουδαίο λατρευτικό κέντρο τόσο στα μινωικά όσο και στα ρωμαϊκά χρόνια.

Το σπήλαιο Γερανίου. Αυτό το σπουδαίο σπήλαιο, από τα ωραιότερα της Κρήτης αξίζει μια ιδιαίτερη αναφορά, μια και δεν υπάρχει η δυνατότητα, τουλάχιστον προς το παρόν, να το επισκεφτεί κανείς. Το σπήλαιο βρίσκεται στα δυτικά του Ρεθύμνου κοντά στο ομώνυμο χωριό και ανακαλύφθηκε τυχαία το 1969 κατά τη διάνοιξη της νέας εθνικής οδού.

Στο Ρέθυμνο υπάρχουν επίσης πολλά μικρά και μεγάλα φαράγγια, δημιουργώντας ένα εντυπωσιακό και ενδιαφέρον για τους περιπατητές ανάγλυφο - η δημιουργία του οποίου εξηγείται από την ασβεστολιθική σύσταση των εδαφών που είναι πρόσφορη στη διάβρωση από το νερό.

Το μικρό φαράγγι του Πετρέ στην παραλία της Επισκοπής είναι εύκολο στην πρόσβαση ακόμα και από τους λουόμενους. Αρκετά μικρά φαράγγια είναι κοντά στην πόλη του Ρεθύμνου. Το Βεδεριανό και το Γαλλιανό στα δυτικά δεν προσφέρονται για διάσχιση καθώς σε πολλά σημεία είναι κλειστά από ιδιοκτησίες.

Αντίθετα, στα ΝΑ της πόλης, το φαράγγι των Μύλων με το εγκαταλειμμένο ομώνυμο χωριό, φιλοξενεί πολλά σπάνια είδη της κρητικής χλωρίδας και είναι πολύ εύκολο στην πρόσβαση. Πιο ανατολικά κοντά στο χωριό Πρασές είναι η είσοδος του Πρασανού φαραγγιού, από τα πιο εντυπωσιακά του νομού. Χαρακτηρίζεται από τα πανύψηλα τοιχώματά του και είναι αρκετά δύσκολο στη διάσχιση του.

Πιο νότια, με τα νερά του τώρα πια να χύνονται στη λίμνη του φράγματος των Ποταμών, είναι το όμορφο φαράγγι της Πατσού. Στο φαράγγι υπάρχει παρατηρητήριο πουλιών. Βόρεια του Αρκαδιού κυλά το ομώνυμο φαράγγι που τερματίζει στον Πίκρη, ένα χωριό με σημαντικά ενετικά αρχιτεκτονήματα. Εκεί κοντά, στο φημισμένο για την κεραμική του παράδοση χωριό Μαργαρίτες, υπάρχει το καταπράσινο Μαργαριτσανό φαράγγι που αποτελεί τμήμα της πολιτιστικής διαδρομής "Κουρητία Οδός".

Τα Κολλητά είναι ένα άλλο πολύ ενδιαφέρον σηματοδοτημένο φαράγγι κοντά στο χωριό Κάτω Πόρος. Στα ανατολικά του, παράλληλα μ' αυτό κυλούν τα φαράγγια Μουδριανό και το Καρανταλιώτικο. Στα νότια τέλος του νομού υπάρχουν δυο

σημαντικά φαράγγια που από τη φύση τους δεν μπορούν να αφήσουν αδιάφορο τον επισκέπτη, καθώς αποτελούν τις πύλες προς το νότο.

Τα δυο αυτά φαράγγια, του Κοτσυφού δυτικά και το Κουρταλιώτικο ανατολικότερα έχουν επιβλητικές ορθοπλαγιές και φιλοξενούν πλήθος σπάνια αγριολούλουδα.

Κουρταλιώτικο φαράγγι & Λίμνη Πρέβελη. Η περιοχή, που είναι ενταγμένη στο δίκτυο Natura, περιλαμβάνει δυο από τα πιο σημαντικά μνημεία φυσικού κάλλους του Ρεθύμνου, το Κουρταλιώτικο φαράγγι και τη Λίμνη Πρέβελη. Το πρώτο διαθέτει εντυπωσιακούς καταρράκτες και φιλοξενεί πολλά σπάνια είδη της Κρητικής χλωρίδας, ενώ είναι επίσης γνωστό για την ορνιθοπανίδα του. Τα νερά του Κουρταλιώτη ή Μεγάλου Ποταμού μετά την έξοδό τους από το φαράγγι κυλούν κάτω από μια εντυπωσιακή παλιά γέφυρα και, αφού διασχίσουν ένα δεύτερο μικρό φαράγγι πνιγμένο στους Φοίνικες, εκβάλουν στο Λιβυκό πέλαγος κοντά στο μοναστήρι του Πρέβελη.

Οροπέδιο Νίδας

Το οροπέδιο της Νίδας είναι το ψηλότερο οροπέδιο της Κρήτης με ένα μέσο υψόμετρο στα 1360 μέτρα, στην καρδιά του Ψηλορείτη (Ιδη) το όνομα του προέρχεται από τη συνεκφορά των λέξεων στην Ίδα, οι κορυφές των τριγύρω βουνών είναι χιονισμένες έως τις αρχές του καλοκαιριού, δημιουργώντας ένα υπέροχο τοπίο. Από τις μικρές ρεματιές που ξεκινούν ή καταλήγουν στο οροπέδιο, μπορεί κανείς να σκαρφαλώσει στην κορυφή του Ψηλορείτη, να κατηφορίσει στο Δάσος του Ρούβα, ή να θαυμάσει, από το φυσικό μπαλκόνι, τον κάμπο της Μεσαράς.

Το Οροπέδιο Γιους Κάμπος βρίσκεται στην κοιλάδα του Αμαρίου και αποτελεί ένα από τους σημαντικότερους βιότοπους στην Κρήτη. Άγνωστο σε όλους τους κοινούς θνητούς, το οροπέδιο αποτελεί παράδεισο για τους επιστήμονες καθώς εδώ φύεται το ενδημικό είδος μιας πανέμορφης κόκκινης τουλίπας.

2.1 Η τουριστική εικόνα του Δήμου Ρεθύμνου

Ο τουρισμός κατέχει νευραλγική θέση στην οικονομία του Δήμου Ρεθύμνης καθώς το 19% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του απασχολείται σε δραστηριότητες που σχετίζονται άμεσα με αυτόν (ξενοδοχεία - εστιατόρια). Η ενιαία τουριστική ζώνη του Ρεθύμνου εκτείνεται από την πόλη του Ρεθύμνου έως την περιοχή της Σκαλέτας και απευθύνεται κατά κανόνα στους επισκέπτες ιδίως τους βόρειο ευρωπαίους, υπό τη μορφή του μαζικού ξενοδοχειακού τουρισμού.

Το ξενοδοχειακό δυναμικό του Δήμου είναι ιδιαίτερα σημαντικό και εντοπίζεται κυρίως στο βόρειο, παραλιακό του τμήμα.

Περιλαμβάνει, συνολικά, 138 ξενοδοχειακές μονάδες (όλων των κατηγοριών), που αντιστοιχούν στο 75% του συνολικού δυναμικού της τουριστικής ζώνης και στο 50% του συνολικού δυναμικού του Νομού. Όσον αφορά στις κατηγορίες των ξενοδοχειακών μονάδων: το 12% εντάσσεται στην κατηγορία Α', το 31% στην κατηγορία Β', το 51% στην κατηγορία Γ' και το 7% στην κατηγορία Δ'. Η δυναμική του Δήμου, όσον αφορά στα τουριστικά καταλύματα, συμπληρώνεται από ενοικιαζόμενα δωμάτια - διαμερίσματα - ξενώνες, που περιλαμβάνει 143 μονάδες συνολικής χωρητικότητας 2.812 κλινών.

Η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, λαμβάνοντας υπόψη τις κατηγορίες των τουριστικών καταλυμάτων, είναι αρκετά υψηλή. Η τουριστική κίνηση (αφίξεις-διανυκτερεύσεις) του Δήμου, παραμένει θετική, παρά τις σημαντικές αυξομειώσεις των τελευταίων ετών.

Στη συνολική τουριστική κίνηση του Δήμου τη μεγαλύτερη ποσοστιαία συμμετοχή, διαχρονικά, κατέχει ο ξένος τουρισμός, με ποσοστό που ξεπερνά το 80%. Παρόλα αυτά, η εξέλιξη των τελευταίων ετών, όσον αφορά στις αφίξεις και στις διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών και των Ελλήνων τουριστών, δείχνει σαφή τάση ανόδου του εγχώριου τουρισμού και μείωσης του ξένου (www.rethymno.gr).

2.2 Ο Εναλλακτικός τουρισμός στο Ρέθυμνο

2.2.1 Αγροτουρισμός

Πέρα από εκείνους που αναζητούν ανάπαυση, μπάνια σε πεντακάθαρους παραλίες και διακοπές σε υπερσύγχρονες υποδομές, το Ρέθυμνο είναι ιδανικός προορισμός και γι' αυτούς που διψούν για δράση, περιπέτεια, εξερευνήσεις και κυρίως επαφή με τη φύση και το περιβάλλον (www.rethymno.gr).

Στο Ρέθυμνο υπάρχουν αρκετά αγροτουριστικά καταλύματα στα οποία μπορεί να διαμένει ο επισκέπτης και να ασχοληθεί με την φύση και τα ζώα μερικά από τα οποία θα αναφέρουμε σε επόμενη ενότητα.

Σε αυτές τις αγροτουριστικές επιχειρήσεις ο τουρίστας μπορεί να ασχοληθεί και να γνωρίσει παραδοσιακές καλλιέργειες που περιλαμβάνουν ελαιώνες, αμπελώνες, λαχανόκηπους, μυρωδικά, τριανταφυλλιές, πορτοκαλιές και άλλα. Ακόμα οι τουρίστες μπορούν να δουν και να ασχοληθούν με τα οικόσιτα ζώα που εκτρέφονται στα αγροκαταλύματα αυτά.

2.2.2 Γαστρονομικός τουρισμός

Η Κρητική διατροφή είναι σήμερα παγκοσμίως γνωστή. Έχει τις ρίζες της βαθιά στην αρχαιότητα, μας δείχνει το δρόμο για μια καλύτερη ποιότητα ζωής και ευεξίας. Οι πρόσφατες αρχαιολογικές ανασκαφές αλλά και μελέτη των γραπτών πηγών έφεραν στο φως καινούρια δεδομένα σχετικά με την αρχαία Κρητική διατροφή που έχει πολλά κοινά με τη σύγχρονη.

Η ελιά ήταν πρωταρχικό συστατικό της Μινωικής διατροφής, οικονομίας και καθημερινής ζωής. Τα ευρήματα της οικίας (1600π.χ.) στο Χαμαλεύρι Ρεθύμνου έφεραν στο φως μεγάλο αριθμό θρυμματισμένων ελαιοπυρήνων.

Ακόμη και σήμερα ο μεγαλύτερος ελαιώνας της Ανατολικής Μεσογείου είναι στο Ρέθυμνο (www.rethymno.gr).

Στα αγροτουριστικά καταλύματα αλλά και σε εστιατόρια του Ρεθύμνου, ο επισκέπτης μπορεί να μυηθεί στη μινωική κουζίνα, στην χρήση των βοτάνων της περιοχής, αλλά κυρίως του λαδιού και των πλεονεκτημάτων της μεσογειακής διατροφής. Ο τουρίστας μπορεί να δοκιμάσει φαγητά που μαγειρεύονται με παραδοσιακές συνταγές και τοπικά παραδοσιακά προϊόντα, όπως κεφαλογραβιέρα, ο ανθότυρος, η μυζήθρα, το γιαούρτι, χόρτα αλλά και ντόπια κρέατα.

2.2.3 Περιηγητικός-Περιπατητικός τουρισμός

Οι Περιπατητικές δραστηριότητες, αφορούν στην πραγματοποίηση περιηγήσεων διαμέσου φυσικών περιοχών ιδιαίτερης αισθητικής, περιβαλλοντικής και πολιτισμικής αξίας. Οι περιπατητικές διαδρομές προϋποθέτουν την ύπαρξη καταλλήλων μονοπατιών, οργανωμένων ή μη.

Πραγματοποιείται κυρίως σε ημιορεινές ή ορεινές περιοχές (λαγκάδια, πλαγιές, φαράγγια κλπ) της Ρεθυμνιώτικης Φύσης. Ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να ανιχνεύσει τον πολιτισμό της υπαίθρου και να ζήσει μοναδικές εμπειρίες αφομοιώνοντας το μεγαλείο της φύσης του Ρεθύμνου (www.rethymno.gr).

Μερικές από τις πεζοπορικές διαδρομές του Ρεθύμνου είναι οι παρακάτω:

1) Καλλικράτης - Αργυρούπολη

Συνολικό μήκος: 16 χλμ

Ώρες: 5 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος: Ιανουάριο - Δεκέμβριο

Δυσκολία διαδρομής: Καμία

2) Αργυρούπολη - Αγκουσελιανά

Συνολικό μήκος: 23 χλμ

Ώρες: 7-8 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος: Ιανουάριο - Δεκέμβριο

Δυσκολία διαδρομής: Σχετικά εύκολη

3) Αγκουσελιανά - Σπήλι

Συνολικό μήκος: 13.3 χλμ

Ώρες: 4 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος: Ιανουάριο - Δεκέμβριο

Δυσκολία διαδρομής: Καμία

4) Σπήλι - Γερακάρι

Συνολικό μήκος: 18.5 χλμ

Ώρες: 8 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος: Μάρτιος - Οκτώβριος

Δυσκολία διαδρομής: Σχετικά δύσκολη στην κορυφή του Κέδρου

5) Γερακάρι - Απλυτρα (Καταφύγιο Τουμπωτός Πρίνος)

Συνολικό μήκος: 22 χλμ

Ώρες: 3-8 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος: Ιανουάριο-Δεκέμβριο

Δυσκολία διαδρομής: Σχετικές δυσκολίες στο τμήμα Φουρφουρά – Καταφύγιο

6) Καταφύγιο Τουμπωτός Πρίνος - Οροπέδιο Νίδας

Συνολικό μήκος: 14 χλμ

Ώρες: 6.3 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος: Απρίλιο - Οκτώβριο

Δυσκολία διαδρομής: Μεγάλα υψόμετρα και απουσία δέντρων.

7) Φραγκοκάστελλο - Κάτω Ροδάκινο

Συνολικό μήκος: 14 χλμ

Ώρες: 3.25 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος: Ιανουάριο - Δεκέμβριο

Δυσκολία διαδρομής: Καμία (ασφαλτοστρωμένος δρόμος)

8) Ροδάκινο - Άγιος Κωνσταντίνος

Συνολικό μήκος: 20.5 χλμ

Ώρες: 7-8 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος: Μάρτιος - Οκτώβριος

Δυσκολία διαδρομής: Σχετικά εύκολη

9) Άγιος Κωνσταντίνος - Αρμένιοι

Συνολικό μήκος: 15 χλμ

Ώρες: 5 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος: Ιανουάριο-Δεκέμβριο

Δυσκολία διαδρομής: Καμία - μόνο τον χειμώνα στο ρέμα Καλονύχτη

10) Αρμένιοι - Αρκάδι

Συνολικό μήκος: 15 χλμ

Ώρες: 9-10 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος: Μάρτιος - Μάιος

Δυσκολία διαδρομής: Σχετικά δύσκολη τον χειμώνα

11) Αρκάδι - Γαράζο

Συνολικό μήκος: 32 χλμ

Ώρες: 11.5 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος: Ιανουάριο-Δεκέμβριο

Δυσκολία διαδρομής: ήπιες κλίσεις αλλά κουραστική διαδρομή

12) Γαράζο - Ανώγεια

Συνολικό μήκος: 16 χλμ

Ώρες: 5 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος: Μάρτιος - Νοέμβριος

Δυσκολία διαδρομής: Καμία

13) Ανώγεια - Ζώμινθος - Ζώμινθος - Νίδα

Συνολικό μήκος: 11+11 χλμ

Ώρες: 8 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος: Μάρτιος - Νοέμβριος

Δυσκολία διαδρομής: Σχετικά εύκολη

14) Νίδα - Ρούβας - Ρούβας - Ζαρός

Συνολικό μήκος: 19.5 χλμ

Ώρες: 7.5 ώρες

Προτεινόμενη περίοδος: Μάρτιος – Οκτώβριος

Δυσκολία διαδρομής: Σχετικά εύκολη

2.2.3.1 Διεθνής ορεινός αγώνας «Psiloritis Race» - Τρέξε στα βήματα του Δία

Η ιδέα για ένα ορεινό αγώνα στην Κρήτη, με υψηλές όμως διεθνείς προδιαγραφές, γεννήθηκε τον Ιούνιο του 2008 στον Όλυμπο. Η αγάπη για το βουνό που ανατράφηκε ο Κρηταγενής Δίας, τον Ψηλορείτη, η προβολή της φυσικής ομορφιάς τού ορεινού του όγκου αλλά και όλης της Κρήτης, μεταμόρφωσε τελικά την ιδέα σε πράξη. Με τη συμπαράσταση και την αγκαλιά των ανθρώπων που αγαπούν την Κρήτη και λατρεύουν το ορεινό τρέξιμο στη φύση, οργανώνουμε αυτό τον αγώνα που έχει την επωνυμία "Psiloritis Race" (PR).

Η διαδρομή αναβιώνει μια ιερή πορεία της αρχαιότητας όπου προσκυνητές της ιερής πόλης της Μινωικής Κνωσού ανηφόριζαν στις κορυφές του Ψηλορείτη για να τιμήσουν τον υπέρτατο Θεό τους, τον Κρηταγενή Δία, ο οποίος σύμφωνα με την αρχαία ελληνική μυθολογία ανατράφηκε στο σπήλαιο Ιδαίον Άντρον το οποίο αποτελούσε κέντρο λατρείας και φημισμένο ιερό κατά την περίοδο των Μινωικών και Ρωμαϊκών χρόνων. Σήμερα, ο «Psiloritis Race» συνδέει τον μύθο με τους δρομείς οι οποίοι ακολουθούν τα ίχνη της ιστορίας πάνω στο ιερό όρος του Κρηταγενή Δία. Φέτος η εκκίνηση θα δοθεί το πρωί της 3ης Ιουνίου 2018 στο οροπέδιο Νίδας στα Ανώγεια Κρήτης. Οι αθλητές των 35 χλμ θα κληθούν να κατακτήσουν την κορυφή του Ψηλορείτη (2.456).

Ο διεθνής ορεινός αγώνας «Psiloritis Race» αποτελεί μια αθλητική συνάντηση που προβάλλει τη σωματική άσκηση σε συνδυασμό με το περιβάλλον και την επαφή με τη φύση. Ο αγώνας, εκτός από τη μοναδικότητα της Ορεινής Κρήτης και τη συναρπαστικότητα που προσφέρει ένα μοναδικό ορεινό άθλημα αντοχής και περιπέτειας μαζί, στοχεύει να προσελκύσει αλλά και να αναδείξει έλληνες και ξένους αθλητές που αφοσιώνονται στο ορεινό τρέξιμο, προσφέροντάς τους την ευκαιρία να

ζήσουν τη μοναδική εμπειρία ενός επίπονου αγώνα διάρκειας επτά περίπου ωρών. Γι' αυτό και οι αθλητές που θα δοκιμάσουν τις δυνάμεις τους στον Psiloritis Race (PR) θα εφαρμόσουν τη φιλοσοφία της ημιαυτονομίας, μεταφέροντας ελάχιστο υποχρεωτικό εξοπλισμό που θα τους προσφέρει τόσο ασφάλεια όσο και αυτάρκεια στη διάρκεια του αγώνα, παρά τη συστηματική και σε τακτά χρονικά διαστήματα τροφοδοσία της διοργάνωσης (www.psiloritisrace.com).

2.2.4 Τουρισμός περιπέτειας

ο Ποδηλατικές διαδρομές

Η Κρήτη έχει αρκετές διαδρομές για να επιδοθείτε στο αγαπημένο σας άθλημα και να αφεθείτε στα μαγικά μέρη της. Οι διαδρομές που προτείνονται μπορούν φυσικά να ακολουθηθούν από τους ποδηλάτες «ως έχουν» στην ουσία ωστόσο περιγράφουν το ανάγλυφο του νομού και μπορεί ο καθένας να σχεδιάσει τις δικές του με βάση τις δυνατότητες του, φυσικές ή χρονικές. Μερικές διαδρομές που μπορεί ο τουρίστας να κάνει με ποδήλατο βουνού στην ενδοχώρα του νομού Ρεθύμνου είναι:

- **Αρσάνι**

Είναι μια «εκδρομή προθέρμανσης». Τα μοναδικά ορεινά χωριουδάκια και οι παραδοσιακές ταβέρνες είναι σημεία όπου οι τουρίστες μπορούν να ξεκουραστούν. Η εκδρομή τελειώνει με μια κατάβαση κατά την επιστροφή στην βόρεια ακτή. Απόσταση: 50 α / υψόμετρο 720 m.

- **Μαργαρίτες**

Μια χαλαρωτική εκδρομή στις Μαργαρίτες, το κέντρο της αγγειοπλαστικής και των κεραμικών. Περνώντας ανάμεσα από ελαιώνες με αιωνόβια δέντρα οι τουρίστες θα νιώσουν ότι η Κρήτη είναι μοναδική και αιώνια. Απόσταση: 53 km / υψόμετρο 760 m.

- **Μελιδόνι**

Οι επισκέπτες περνώντας ανάμεσα από ατελείωτους ελαιώνες θα ακολουθήσουν το δρόμο που οδηγεί στο σπήλαιο του Μελιδονίου, ένα από τα μεγαλύτερα και τα πιο ενδιαφέροντα της Κρήτης. Μετά από μια μικρή εξερεύνηση στο σπήλαιο με τους υπέροχους σταλαγμίτες και σταλακτίτες, μπορούν να πάρουν τον δρόμο της επιστροφής στο ποδηλατικό κέντρο περνώντας κατά μήκος της βόρειας ακτής. Απόσταση: 57 km / υψόμετρο 900 m.

- Φαντάστικο

Αναρρίχηση από το Αρσάνι, ως επί το πλείστον μέσα από χωματόδρομους, στο βουνό Γαργάνι (700 m) και μέσα από ένα δύσκολο κατηφορικό χωματόδρομο που οδηγεί κατευθείαν στην κοιλάδα του Αμαρίου. Αφού οι επισκέπτες διασχίσουν τις όχθες του Πρασάνου φαραγγιού θα αναρριχηθούν πάλι στα 450 m ώστε να πάρουν τον δρόμο της επιστροφής σας στο Ρέθυμνο. Απόσταση: 53 km / υψόμετρο 1.100 m.

- Θρόνος

Μια φανταστική ποδηλατική εμπειρία με μοναδικές αναρριχήσεις και κατηφόρες που κόβουν την ανάσα ανάμεσα σε πανέμορφα βουνά και ξεχασμένα από τον χρόνο χωριουδάκια. Τόσο οι ομαλοί όσο και οι ανώμαλοι δρόμοι της διαδρομής απαιτούν καλό έλεγχο του ποδηλάτου. Απόσταση: 87 km / υψόμετρο 1.750 m (www.rethymno.gr).

- *Σαφάρι στα χωριά του Ρεθύμνου*

Η περιήγησή ξεκινά με σαφάρι γύρω στις 9.00 το πρωί από το Ρέθυμνο, από όπου οδηγώντας προς τα νότια, σε αμπελώνες οι τουρίστες φτάνουν στο χωριό Κάστελλος και στην θαυμάσια εκκλησία της Αγίας Παρασκευής, κρυμμένη στο βελανιδόδασος της περιοχής. Στη συνέχεια οι τουρίστες περνάνε από τα παραδοσιακά Κρητικά χωριά, Βαλσαμόνερο για να ανακαλύψουν την αγροτική ζωή της Κρήτης. Συνεχίζοντας νότια, την οδήγηση σε Άνω και Κάτω Μαλάκι οι επισκέπτες, διασχίζουν το περίφημο φαράγγι του Κοτσυφού και φτάνουν στην υπέροχη παραλία του Πλακιά όπου μπορούν να απολαύσουν ένα αναζωογονητικό κολύμπι και ένα νόστιμο μπάριμπεκιου. Μετά από αυτό το διάλειμμα, οδηγούν μέσα από ένα μαγευτικό εκτός δρόμου διαδρομή στα βουνά, το οποίο καταλήγει προς το βορρά το

υπέροχο χωριό της Αργυρούπολης, με τις δροσερές πηγές και συνεχίζουν μετά για τα παλιά ρωμαϊκά απομεινάρια της Αρχαίας Λάππας.

ο *Ιππικές δραστηριότητες στο Ρέθυμνο*

Ιππικός τουρισμός είναι όταν οι τουρίστες επιθυμούν να κάνουν ιππικές δραστηριότητες, να γνωρίσουν και να δουν από κοντά τον τρόπο εκτροφής των αλόγων, να κάνουν ιπασία στα βουνά και στα φαράγγια της κάθε περιοχής. Στο νομό Ρεθύμνου είναι το Horse Park στα Μυσσίρια και ο ιππικός όμιλος Alianthos στο Πλακιά (www.rethymno.gr , www.horsepark.club).

2.2.5 Πολιτιστικός τουρισμός

Το Ρέθυμνο τιμώντας τον τίτλο που δικαίως του έχει αποδοθεί ως "Πόλη των Γραμμάτων και των Τεχνών" υποστηρίζει κάθε έκφραση Πολιτισμού και αποδίδει το δέοντα σεβασμό στην σπουδαία Παράδοση του. Αναγεννησιακό Φεστιβάλ, Καρναβάλι, Γιορτή του κρασιού, μουσικές παραστάσεις είναι μερικές μόνο από τις πιο αντιπροσωπευτικές πολιτιστικές εκδηλώσεις που συμπληρώνονται, σε καθημερινή βάση από την ενεργή συμμετοχή των δεκάδων Πολιτιστικών Συλλόγων που δραστηριοποιούνται στην πόλη αναδεικνύοντας κάθε μορφή τέχνης και έκφρασης.

Το Ρέθυμνο, με σταθερό προσανατολισμό την αξιοποίηση και ανάδειξη κάθε πολιτιστικής έκφρασης, δημιούργησε και υποστηρίζει τα τελευταία 20 χρόνια έναν εμπνευσμένο θεσμό, το Αναγεννησιακό Φεστιβάλ, ένα γεγονός πνευματικό από το οποίο εκπορεύεται αυθεντική Τέχνη. Η ζωή και η καθημερινότητά της πόλης πλημμυρίζει κάθε καλοκαίρι με μουσικές αλλοτινών καιρών, με εικόνες πολύχρωμες και πολυσήμαντες, αλλάζει φυσιογνωμία και ενδύματα, μεταπλάθεται από τις μεταγίσεις Τέχνης των εκατοντάδων καλλιτεχνών (www.rethymno.gr).

2.2.6 Θαλάσσιος τουρισμός

Ο νομός Ρεθύμνου έχει πολλές παραλίες ώστε ο επισκέπτης να μπορεί να απολαύσει την θάλασσα αλλά και να συμμετέχει και σε πολλές θαλάσσιες δραστηριότητες.

ο Παραλία Ρεθύμνου

Η παραλία στην πόλη του Ρεθύμνου έχει μήκος 20 περίπου χιλιόμετρα. Ξεκίνα μέσα από την πόλη και καταλήγει έξω από αυτή. Είναι συνήθως γεμάτη κόσμο τους καλοκαιρινούς μήνες, αφού είναι η πιο δημοφιλής παραλία της πόλης. Είναι πολύ καλά οργανωμένη με ομπρέλες, ξαπλώστρες, αθλητικές δραστηριότητες, αλλά και ναυαγосώστες για την ασφάλεια του κοινού.

Άλλες παραλίες εντός του νομού Ρεθύμνου που μπορεί να επισκεφθεί ένας τουρίστας και από τις πιο γνωστές είναι η Παραλία Γεροποτάμου που βρίσκεται ανατολικά της πόλης του Ρεθύμνου, σε απόσταση 20 χιλιομέτρων, κάτω από την γέφυρα του Γεροποτάμου, στον εθνικό δρόμο Ρεθύμνου-Ηρακλείου.

Η παραλία στο Μπαλί, το χωριό Μπαλί βρίσκεται σε απόσταση 34 χιλιομέτρων ανατολικά του Ρεθύμνου, στην βόρεια ακτή της Κρήτης και η παραλία Πρέβελη που βρίσκεται κοντά στην πασίγνωστη Μονή Πρέβελη και απέχει 40 χιλιόμετρα νότια από την πρωτεύουσα του Ρεθύμνου (www.rethymno.gr).

2.2.7 Θρησκευτικός τουρισμός

Στο νομό Ρεθύμνου υπάρχουν πολλά μοναστήρια και πολλές εκκλησίες από τις πιο γνωστές είναι η Μονή Αρκαδίου η πιο ενδιαφέρουσα και σημαντική μονή οπού υπάρχει σε ολόκληρο το νομό. Η μονή Αρκαδίου βρίσκεται σε απόσταση 23χλμ από το Ρέθυμνο. Για την ονομασία της μονής υπάρχουν 2 εκδοχές. Η πρώτη εκδοχή είναι ότι ιδρύθηκε από τον Ηράκλειτο και μετά ανοικοδομήθηκε τον 5ο αιώνα από τον

βυζαντινό αυτοκράτορα Αρκάδιο και η δεύτερη εκδοχή ότι ιδρύθηκε από έναν μοναχό Αρκάδιο. Για μία από αυτές τις εκδοχές πήρε το όνομά αυτή η ιερά μονή. Η μονή Αρκαδίου αποτελεί για τους Κρητικούς το ιερότερο σύμβολο του αγώνα τους για την ελευθερία. Το 1866 όταν κηρύχτηκε η Κρητική Επανάσταση συγκεντρώθηκαν στη μονή Αρκαδίου όλοι οι αρχηγοί της επανάστασης της Κρήτης για να κατευθύνουν τον αγώνα. Ο αρχηγός των Τούρκων ζήτησε από τον ηγούμενο Γαβριήλ Μαρινάκη να διώξει την επιτροπή των επαναστατών, αλλιώς θα κατάστρεφε το μοναστήρι. Ο ηγούμενος Γαβριήλ αρνήθηκε και τότε ο πασάς συγκέντρωσε 15.000 Τούρκους και στις 7 Νοεμβρίου 1866 άρχισε η επίθεση κατά του μοναστηριού. Μέσα στην μονή ήταν 964 άτομα που τα οποία τα 705 ήταν γυναικόπαιδα. Η μάχη που ακολούθησε ήταν άνιση και οι Κρητικοί επαναστάτες δεν είχαν καμία ελπίδα για να νικήσουν τους εχθρούς. Έτσι τα ξημερώματα της 9ης Νοεμβρίου και ενώ οι Τούρκοι γκρέμιζαν την πύλη του μοναστηριού, οι υπερασπιστές της μονής με την ενθάρρυνση και προτροπή του ηγούμενου Γαβριήλ, πήραν την ηρωική απόφαση της εκούσιας θυσίας. Προτίμησαν να ανατινάξουν την πυριτιδαποθήκη και να τιναχθούν στον αέρα μαζί με τους εισβολείς παρά να παραδοθούν στους Τούρκους. Πολλά κειμήλια της μονής φυλάσσονται στο μουσείο της μονής Αρκαδίου.

Η Μονή Πρέβελη, Είναι η δεύτερη πιο σημαντική ιερά μονή μετά το Αρκάδι. Βρίσκεται στα νότια του νομού Ρεθύμνης μέσα σε ένα καταπράσινο τοπίο, δυτικά από τις εκβολές του Κουρταλιώτη ποταμού και περιλαμβάνει δύο μοναστήρια που απέχουν μεταξύ τους 3χλμ.

Η «Κάτω Μονή» που είναι εγκαταλειμμένη και αφιερωμένη στον Αγίο Ιωάννη τον Πρόδρομο και το «Πίσω Μοναστήρι» που λειτουργεί και είναι επισκέψιμο. Για την ονομασία της μονής η πιο πιθανότερη εκδοχή είναι ότι κάποιος ιερομόναχος με το επώνυμο Πρέβελης υπήρξε ο ανακαινιστής του μοναστηριού στο οποίο οφείλεται η ονομασία της μονής (www.rethymno.gr).

Άλλα μοναστήρια είναι:

- Η Μονή Αρσανίου
- Η Μονή Βωσάκου
- Η Μονή Δισκουρίου
- Η Μονή Αγίας Αναστασίας

- Η Μονή Αποστόλων Πέτρου και Παύλου στο χωριό Γάλλου
- Η Μονή Προφήτη Ηλία στο χωριό Ρούστικα

2.2.8 Οινοτουρισμός

Ο νομός Ρεθύμνου, αν και 3ος σε έκταση αμπελώνων στο νησί, έχει τη μικρότερη παραγωγή κρασιού. Ειδικώς δε στο εμφιαλωμένο, η ιστορία του αρχίζει ουσιαστικά τώρα. Στον ορεινό Μυλοπόταμο, στις βορειοδυτικές πλαγιές του Ψηλορείτη και κυρίως στα χωριά Αξός, Γαράζο και Βενί υπήρχαν πολλά αμπέλια και διατηρούνται ακόμα αρκετά. Παρόλο που το Ρέθυμνο βρίσκεται ακόμα σε αρχικό στάδιο οινικής ανάπτυξης, το καλοκαίρι κάθε χρόνο διοργανώνει την γιορτή κρασιού όπου οι επισκέπτες μπορούν να δοκιμάσουν πιστοποιημένα κρασιά από όλη την Κρήτη όπως και άλλα παραδοσιακά προϊόντα.

Προϊόν συστηματικής και συλλογικής δουλειάς η Γιορτή του Κρητικού Κρασιού εμπλουτίζεται κάθε χρόνο με ποιοτικές εκδηλώσεις εκπαιδευτικού και ψυχαγωγικού χαρακτήρα και απευθύνεται σε όλες τις ηλικίες. Οι ενήλικες επισκέπτες, Έλληνες και ξένοι, απολαμβάνουν δωρεάν εξαιρετικής ποιότητας κρητικό κρασί και δοκιμάζουν ντόπια προϊόντα, ενημερώνονται για τους τρόπους παραγωγής και διασκεδάζουν με τα μουσικοχορευτικά συγκροτήματα που συμμετέχουν στη Γιορτή ενώ τα μικρά παιδιά μέσα από διαδραστικά παιχνίδια και κατάλληλα ψυχαγωγικά προγράμματα μαθαίνουν για τον πλούτο του διατροφικού πολιτισμού της Κρήτη (www.rethymno.gr).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΡΕΘΥΜΝΟ

3.1 Αγροτουριστικές επιχειρήσεις στο Ρέθυμνο

Ο αριθμός των παραδοσιακών καταλυμάτων στην Κρήτη αυξάνεται συνεχώς. Σε αρκετές περιοχές του νησιού υπάρχουν ξενοδοχεία και μονάδες διαμονής με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά προσαρμοσμένα στο φυσικό περιβάλλον και στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική της κρητικής υπαίθρου. Στο Ρέθυμνο υπάρχουν αρκετά αγροτουριστικά καταλύματα τα οποία όσον αφορά την διακόσμηση είναι απόλυτα εναρμονισμένη με το περιβάλλον εμείς όμως επιλέξαμε να επικεντρωθούμε σε δύο επιχειρήσεις που εκτός από τις παραδοσιακές κατοικίες διαθέτουν και πολλές αγροτικές δραστηριότητες όπως είναι το αγρόκτημα Έναγρον και η φάρμα Agreco.

ΑΓΡΟΚΤΗΜΑ ΕΝΑΓΡΟΝ

Στην περιοχή του ορεινού Μυλοποτάμου, του Νομού Ρεθύμνου, βρίσκεται το χωριό Αξός, στις πρόποδες του Ψηλορείτη που απέχει 44 χλμ. από το Ηράκλειο και 42 χλμ. από το Ρέθυμνο. Το αγρόκτημα Έναγρον είναι χτισμένο σε μια έκταση 30 στρεμμάτων στην περιοχή του χωριού Αξός χτισμένο το 2001. Περιλαμβάνει 13 διαμερίσματα τα οποία μπορούν να φιλοξενήσουν από δύο έως έξι άτομα το κάθε διαμέρισμα.

Οι κατοικίες είναι διώροφες, χτισμένες με παραδοσιακά υλικά και έχουν βεράντα από τη οποία η θέα είναι εκπληκτική. Τα δωμάτια διαθέτουν κεντρική θέρμανση, τζάκι, ευρύχωρο μπάνιο, πλήρως εξοπλισμένη κουζίνα, τηλέφωνο, χρηματοκιβώτιο και

σεσουάρ. Κάθε δωμάτιο έχει διαφορετική διακόσμηση και όνομα που είναι βγαλμένο από την ιστορία της περιοχής. Υπάρχουν κάποιοι κοινόχρηστοι χώροι, ένα άνετο σαλόνι με δορυφορική τηλεόραση, βιβλιοθήκη και δισκοθήκη, που προσφέρονται για κουβέντα και χαλάρωση δίπλα από το μεγάλο τζάκι το χειμώνα και μια βεράντα με θέα το βουνό Ψηλορείτης και το ποτάμι του χωριού.

Υπάρχει ακόμα μέσα στο αγρόκτημα χτισμένο ένα παραδοσιακό καφενείο που σερβίρει πολλών ειδών καφέ, σπιτικά ποτά, ενώ διαθέτει και επιτραπέζια παιχνίδια και πρόσβαση στο διαδίκτυο. Κάθε μέρα στην κουζίνα και στον φούρνο ετοιμάζονται πεντανόστιμες λιχουδιές για να γευτούν όλοι οι πελάτες που διαμένουν στο αγρόκτημα Έναγρον. Στην ψησταριά του αγροκτήματος Έναγρον σιγοψήνεται το οφτό η το αντικριστό που είναι αρνάκι στα κάρβουνα. Στον ξυλόφουρνο ετοιμάζεται να μπει το παραδοσιακό ζυμωτό ψωμί. Ο πελάτης που θα το επισκεφτεί έχει την δυνατότητα να δει πως παρασκευάζονται όλα τα παραδοσιακά προϊόντα της Κρήτης ενώ δεν θα παραλείψει να δοκιμάσει παραδοσιακή τσικουδιά που γίνεται από την απόσταξη των σταφυλιών σε ρακοκάζανο, γνωστή ως ρακί. Η τσικουδιά είναι πάντα σερβιρισμένη με λουκουμάδες και πετιμέζι στο μεγάλο σαλόνι και περιμένει τους πελάτες να την δοκιμάσουν. Όλες οι συνταγές είναι φτιαγμένες από φυσικά και απλά προϊόντα που παράγει η φύση. Οι μυρωδιές των βοτάνων και των εδεσμάτων που ετοιμάζονται πλημμυρίζουν την ατμόσφαιρα του αγροκτήματος Έναγρον. Στο περιβόλι καλλιεργούνται κηπευτικά, χωρίς χημικά και φυτοφάρμακα, από τους αμπελώνες παίρνουν σταφίδα και παρασκευάζουν κρασί, ενώ έχουν ελαιώνες, πορτοκαλεώνες και αλλά οπωροφόρα και καρποφόρα δέντρα, καθώς και αυτοφυή φυτά. Η φάρμα διαθέτει κότες, φραγκόκοτες, γαλοπούλες, πάπιες, χήνες, άλογα, πρόβατα και κατσίκες.

Δραστηριότητες στο αγρόκτημα Έναγρον

Οι επισκέπτες μπορούν να συμμετέχουν στην προετοιμασία του φαγητού, από την συλλογή των πρώτων υλών μέχρι και το τελικό μαγείρεμα. Επίσης έχουν την δυνατότητα να μαζέψουν πορτοκάλια και λεμόνια, να ταΐσουν τα ζώα, να παρακολουθήσουν τη διαδικασία της τυροκομίας, να φτιάξουν ψωμί και να το ψήσουν στο ξυλόφουρνο.

Εκτός του αγροκτήματος μπορούν να κάνουν βόλτα με τα ποδήλατα βουνού, ιππασία η να περπατήσουν στα μονοπάτια του χωριού. Ακόμη αξίζει τον κόπο να πάνε μέχρι το εκκλησάκι των Αγίων Αποστόλων, όπου η θέα είναι εξαιρετική. Εναλλακτικά μπορούν να επισκεφθούν το χωριό Αξός που απέχει 1,5 χλμ από το αγρόκτημα και άλλα ορεινά χωριά του που είναι γύρω στην περιοχή της Αξού που είναι τα Ζωνιανά, τα Λειβάδια, τα Ανώγεια, το Γαράζο. Μεγάλο ενδιαφέρον στην περιοχή παρουσιάζει το σπήλαιο Σφεντόνι που βρίσκεται στην ορεινή περιοχή στο χωριό Ζωνιανά. Η Μονή Δισκουρίου και η Μονή Χαλέπας.

Γαστρονομία

Οι ιδιοκτήτες του Έναγρον δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην κρητική διατροφή. Χρησιμοποιούν πρώτες ύλες και προϊόντα από το αγρόκτημα και την περιοχή, τα οποία είναι βιολογικής καλλιέργειας. Τα φαγητά μαγειρεύονται με παραδοσιακές συνταγές. Μερικά πιάτα που σερβίρονται στο τραπέζι είναι απάκι που είναι καπνιστό χοιρινό που καπνίζετε στο τζάκι του αγροκτήματος, τουρσί κοκκινογούλι δική τους παραγωγή, λαχανοντολμάδες, κρητικά λουκάνικα και σπανάκι με φέτα από το βιολογικό περιβάλλον του αγροκτήματος. Για κυρίως πιάτα η ιδιοκτήτρια προτείνει κουνέλι με καρύδια και δενδρολίβανο, αρνί μαγειρεμένο με άγρια χόρτα, αίγα τσιγαριστή, ομελέτα με παραδοσιακό κρητικό τυρί και πράσινη σαλάτα με άγρια χόρτα από το βιολογικό κήπο του Έναγρον.

Για το τέλος του γεύματος ο επισκέπτης πρέπει οπωσδήποτε να δοκιμάσει το γαστρίν που είναι ένα είδος μπακλαβά χωρίς ζάχαρη, με ξηρούς καρπούς, πετιμέζι, μέλι, σισάμι, σπόρους παπαρούνας και πιπέρι (www.enagron.gr).

ΦΑΡΜΑ AGRECO

Η φάρμα Agreco βρίσκεται σε μια ονειρική τοποθεσία κοντά στο Ρέθυμνο με αμπελώνες και ελαιώνες που βλέπουν στο Κρητικό πέλαγος. Στο κτήμα των 40 στρεμμάτων που ανήκει στην οικογένεια Ν. Δασκαλαντωνάκη αναβιώνουν με μοναδικό τρόπο παραδοσιακές μέθοδοι καλλιέργειας χωρίς τη χρήση χημικών & μέθοδοι παραγωγής τυπικών Κρητικών προϊόντων. Τα κτίσματα, χαρακτηριστικά της κρητικής και βενετσιάνικης αρχιτεκτονικής του 17ου αιώνα περιλαμβάνουν μοναδικά

τοιχογραφημένο εκκλησάκι, νερόμυλο, παλιό ελαιοτριβείο, τυροκομείο, εργαστήρια και παραδοσιακούς ξενώνες.

Στο κτήμα υπάρχουν ρακοκάζανο, πατητήρι, αλώνι, ξυλόφουρνος, οινοποιείο και πολλά οικόσιτα ζώα.

Στην ταβέρνα του κτήματος ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει μία μοναδική γαστρονομική εμπειρία, όπως ποικιλία πιάτων εποχής από ολόφρεσκα προϊόντα της παραγωγής του κτήματος και παραδοσιακές συνταγές από την περίφημη Κρητική κουζίνα.

Η φάρμα

Τα κτίσματά της φάρμας, χαρακτηριστικά της κρητικής και βενετσιάνικης αρχιτεκτονικής του 17^{ου} αιώνα. Πορτοπαράθυρα, λιθάρια και ξερολιθιές, μπεντένια, μαντροτοίχια, μεσοδόκια και κολόνες, εξώστες, καμάρες και πλακόστρωτες αυλές, μπαλκόνια που νωχελεύουν σε φουρούσια, κάγκελα καλοδουλεμένα, κερκέλια, σείστρα, καρφιά και σιδεριές, ανώφλια ίσια και τοξωτά, ανάγλυφα στολίδια.

Παραδοσιακές καλλιέργειες

Στο κτήμα ο παραδοσιακός τρόπος καλλιέργειας της γης και παρασκευής των προϊόντων διατηρείται ανέπαφος, ενώ η μικρή παραγωγή, αντισταθμίζεται από την εξαιρετική ποιότητα των αγαθών.

Οι παραδοσιακές καλλιέργειες του κτήματος περιλαμβάνουν ελαιώνες, αμπελώνες, λαχανόκηπους, γλάστρες με μυρωδικά, τριανταφυλλιές, γιούλια και κατιφέδες, νεραντζιές και μουσμουλιές, ροδιές, πορτοκαλιές, μανταρινιές και λεμονιές, μουριές, φραγκοσυκιές, λωτούς και κουμ-κουάτ.

Οικόσιτα ζώα

Μέσα στη φάρμα θα δείτε το γαϊδουράκι μας και κατσίκια, πρόβατα, ελάφια, ζαρκάδια, κουνέλια, πέρδικες, φασιανούς ορτύκια, περιστέρια, κότες, πάπιες, χήνες, παγώνια, φραγκόκοτες, αγριογούρουνα, μέλισσες και μεταξοσκώληκες.

Γιορτές στην φάρμα

Στα 40 στρέμματα του αγροκτήματος βιολογικής γεωργίας AGRECO αναβιώνουν όλες οι παραδοσιακές αγροτικές εργασίες της Κρήτης σε συνδυασμό με ριζίτικα τραγούδια και μαντινάδες.

Παραδοσιακά στην Κρήτη γλεντούσαν κατά οικογένειες ή ομαδικά με αφορμή τις γεωργικές εργασίες που όπως δηλώνει το τρίπτυχο «θέρος-τρύγος-πόλεμος» απαιτούν χέρια βοήθειας. Από την «Φάμπρικα» με τα «πετράδια», το νερόμυλο με τις μυλόπετρες και τη φτερωτή, τους ξυλόφουρνους με τις πινακωτές, (τις κοφινίδες) μέχρι το πατητήρι και το ρακοκάζανο με τα κρασοπίθαρα και τις νταμιτζάνες.

Η βόλτα στο κτήμα κάθε φορά καταλήγει στο σημείο της εποχιακής αγροτικής εργασίας που θα πραγματοποιηθεί εκείνη την περίοδο (π.χ τον Ιούλιο ξεκινάει από το χωράφι με τα σπαρμένα σιτηρά όπου ο επισκέπτης μπορεί να συμμετέχει στο θέρος, τον Αύγουστο από τον αμπελώνα για να μαζευτούν τα σταφύλια κλπ).

Οι επισκέπτες μπορούν να θερίσουν με τα δρεπάνια το κριθάρι, να μεταφέρουν τις θημωνιές δίπλα στ' αλώνι και με τη βοήθεια του κυρ. Μέντιου (του γαϊδουράκου) θα αλωνίσουν πάνω στο ξύλινο βολόσυρο.

Αφού οι επισκέπτες λιχνίσουν θα περάσουν δίπλα στο νερόμυλο με τη ξύλινη «πέρδικα». Το νερό πέφτει με δύναμη από το λιγάτο στη φτερωτή και οι μυλόπετρες βγάζουν το φρεσκαλεσμένο αλεύρι όπου απευθείας μπορεί να ζυμωθεί και ψηθεί απευθείας στον ξυλοφούρνο. Τα ψωμιά φουρνίζονται παραδοσιακά με το φτυάρι και τα δοκιμάζονται μόλις βγουν «καυτά» βουτώντας τα στο λάδι.

Κάθε εποχή όμως έχει και τις δικές της αγροτικές γιορτές: Την άνοιξη είναι η κουρά με την τυροκόμιση, αρχές του καλοκαιριού το Θερισμό, τέλη καλοκαιριού τη γιορτή του Τρύγου και το φθινόπωρο τη γιορτή της τσικουδιάς με τις καζανιές.

Αφού οι επισκέπτες μαζί με τους υπεύθυνους της φάρμας τελειώσουν τις αγροτικές δραστηριότητες, περνούν στη βεράντα της ταβέρνας για το παραδοσιακό γεύμα της γιορτής όπου κάθονται σε τραπέζια της Τάβλας (μακρινάρια) όλοι μαζί.

Μετά το γεύμα οι επισκέπτες μπορούν αν θέλουν να προμηθευτούν παραδοσιακά & βιολογικά προϊόντα του κτήματος από το Παντοπωλείο, να επισκεφθούν το εργαστήριο και το ζωκλήσι. Τα παιδιά μπορούν να παίζουν στη πλατεία ή να επισκεφτούν άλλη μια φορά το ζωολογικό κήπο που βρίσκεται πολύ κοντά στη ταβέρνα (www.agreco.gr).

3.1.1 Αγροτουριστικά καταλύματα

Άλλα αγροτουριστικά καταλύματα στο Νομό Ρεθύμνου, τα οποία είναι και τα πιο γνωστά της περιοχής είναι τα παρακάτω:

ΚΤΗΜΑ ΠΑΝΑΚΡΟΝ

Στην καταπράσινη κοιλάδα του Αμαρίου, μόλις 38 χιλιόμετρα από την πόλη του Ρεθύμνου, βρίσκεται μια ξεχωριστή αγροτουριστική μονάδα, το Κτήμα Πάνακρον. Σε μια περιοχή πλούσια σε ιστορικά μνημεία και φυσικές ομορφιές, η συνολική έκταση των 53 στρεμμάτων περιλαμβάνει 5 επιπλωμένες κατοικίες, ταβέρνα, καφενείο, πισίνα, καθώς και γήπεδα μπάσκετ και βόλεϊ. Τόσο οι εσωτερικοί όσο και οι εξωτερικοί χώροι του κτήματος μπορούν να διατεθούν για κοινωνικές και επαγγελματικές εκδηλώσεις.

Διαμονή

Το συγκρότημα ξενώνων του Κτήματος Πάνακρον είναι χτισμένο στο βορειοανατολικό άκρο του κτήματος, με θέα τα όρη Ψηλορείτης, Σάμιτος και Κέντρος. Βρίσκεται σε πολύ κοντινή απόσταση από την πισίνα, την ταβέρνα και το parking και αποτελείται από πέντε ανεξάρτητες κατοικίες που μπορούν να φιλοξενήσουν από 2 έως 5 άτομα.

Οι κατοικίες συνδυάζουν στοιχεία της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής με σύγχρονα υλικά και ανέσεις, για να εξασφαλίσουν στον επισκέπτη μια ευχάριστη διαμονή. Τα γήινα χρώματα, η οροφή από δοκάρι, τα ξύλινα έπιπλα, οι πετρόκτιστοι καναπέδες αποπνέουν μια αίσθηση ζεστασιάς και ηρεμίας.

Δραστηριότητες στο Αμάρι

Το Κτήμα Πάνακρον βρίσκεται στον πυρήνα της πιο πλούσιας σε νερά και της πιο πράσινης περιοχής της Κρήτης, το Αμάρι με πλήθος σημαντικών τοπίων φυσικού κάλλους, καθώς και αναρίθμητους αρχαιολογικούς χώρους και τα περισσότερα βυζαντινά μνημεία στην Κρήτη. Ο επισκέπτης του Κτήματος Πάνακρον έχει να

επιλέξει ανάμεσα σε ποικίλες δραστηριότητες γνωριμίας με τη φύση και τον πολιτισμό του Αμαρίου.

Το Αμάρι χαρακτηρίζεται από τις μεγάλες εναλλαγές του ανάγλυφου, αποτέλεσμα ρηγματών που τεμάχισαν τα σκληρά πετρώματα. Απότομοι γκρεμοί, δυσπρόσιτα σπήλαια, εντυπωσιακά φαράγγια εκπλήσσουν τον επισκέπτη. Αυτό όμως που πραγματικά διαφοροποιεί το Αμάρι από κάθε άλλη περιοχή της Κρήτης είναι η αφθονία των νερών που δημιουργεί συνθήκες ανάπτυξης πλούσιας χλωρίδας, με ποικιλία ενδημικών φυτών, θάμνων και δένδρων, γεγονός ιδιαίτερης σημασίας για τους πληθυσμούς πολλών ζώων των βουνών. Στους ορεινούς όγκους του Ψηλορείτη, του Κέντρου και της Σάμιτου, φωλιάζουν μεγάλα αρπακτικά πουλιά, όπως ο υπό-εξαφάνιση γυπαετός, που τρέφονται στην κοιλάδα του Αμαρίου χρησιμοποιώντας τις ψηλές απότομες πλαγιές ως ορμητήρια (<https://panakron.com/>).

KAPSALIANA VILLAGE

Σε απόσταση 8 χλμ από την θάλασσα και υψόμετρο 260 μ. στην καρδιά του ελαιώνα, ο οικισμός συνδυάζει τη θέα στη θάλασσα, τον Ψηλορείτη και τις καταπράσινες πλαγιές. Τα πέτρινα κτίσματα του οικισμού παλαιά και μεταγενέστερα αποτελούν σήμερα φιλόξενους χώρους διαμονής και ανάπαυλας.

Όλες οι εγκαταστάσεις του δημιουργήθηκαν με απόλυτο σεβασμό στην παραδοσιακή και αυθεντική αρχιτεκτονική του χώρου: 18 δωμάτια και σουίτες, αλλά και κοινόχρηστοι χώροι χτίστηκαν και αναπαλαιώθηκαν με μεράκι και τέχνη για να διατηρήσουν τον αυθεντικό χαρακτήρα ενός παραδοσιακού χωριού της Κρήτης.

Η απaráμιλλη ομορφιά του τοπίου, η μοναδική αύρα της περιοχής και του χωριού μαζί με τις άψογες εγκαταστάσεις του KapsalianaVillage γίνονται το ιδανικό σημείο για την διοργάνωση εκδηλώσεων.

Στο κατάλυμα μπορούν να φιλοξενηθούν περίπου 40 άτομα, ενώ ο χώρος παραγωγής του παλαιού, μοναστηριακού ελαιοτριβείου μετατρέπεται σε μία άνετη αίθουσα εκδηλώσεων για 25- 30 άτομα. Στο εντυπωσιακό ελαιοτριβείο υπάρχει δυνατότητα προβολών σε συνδυασμό με τους δύο γειτονικούς χώρους, της αποθήκευσης με τα

πιθάρια και του καθιστικού (παλαιού, ιδιωτικού ελαιοτριβείου) δημιουργούν ιδιαίτερη ατμόσφαιρα και αισθητική.

Όσο για το φαγητό των συμμετεχόντων, οι προτάσεις του σεφ που αντλούν την έμπνευση τους από την κρητική και μεσογειακή κουζίνα, θα συνεπάρουν με τη φρεσκάδα και την δημιουργικότητα τους όλους τους επισκέπτες (www.kapsalianavillage.gr).

ΔΑΛΑΜΠΕΛΟΣ

Ο Δαλαμπέλος είναι μία πρότυπη μονάδα αγροτουρισμού, που βρίσκεται στο νομό Ρεθύμνης. Ο Δαλαμπέλος βρίσκεται κοντά στο χωριό Αγγελιανά πάνω σε ένα λόφο με θέα το Κρητικό Πέλαγος, 5 χιλιόμετρα από τις βόρειες ακτές της Κρήτης, 23 χιλιόμετρα από την πόλη του Ρεθύμνου.

Το κατάλυμα διαθέτει 10 πετρόχτιστα διαμερίσματα, σύγχρονα εξοπλισμένα, δυναμικότητας 30 ατόμων. Οι ξενώνες δένουν αρμονικά με το φυσικό τοπίο και εισάγουν τον επισκέπτη ήρεμα και πολιτισμένα στην κρητική ενδοχώρα.

Το αγρόκτημα περιέχει 1000 ελαιόδεντρα, ένα αμπέλι, εκατό πορτοκαλιές και μανταρινιές, πολλά είδη οπωροφόρων και άγριων δέντρων, διάφορα βότανα και λαχανόκηπους.

Ένας μεγάλος αριθμός από πουλερικά και παγώνια περιφέρονται στον πορτοκαλεώνα και στον ελαιώνα.

Ένα πέτρινο αμφιθεατράκι στην κεντρική αυλή καθώς και μια μεγάλη αίθουσα πάνω από το εστιατόριο φιλοξενούν συχνά καλλιτεχνικές δραστηριότητες και σεμινάρια.

Ο Δαλαμπέλος διαθέτει ένα εξαιρετικά ήπιο κλίμα το οποίο οφείλεται στη θάλασσα αύρα που διασχίζοντας τους ελαιώνες έρχεται να δροσίσει τις ζεστές μέρες του καλοκαιριού και να γλυκάνει τις κρύες νύχτες του χειμώνα.

Μέρος ιδανικό για πεζοπορία και καλλιτεχνική δημιουργία συνιστάται - ειδικά εκτός τουριστικής περιόδου-σε δημιουργούς που επιδιώκουν την γαλήνη και την αρμονία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος για να εμπνευστούν.

Ο Δαλαμπέλος έχει την απαραίτητη υποδομή για την φιλοξενία ανθρώπων με ειδικές ανάγκες.

Δραστηριότητες

Το μάζεμα των σταφυλιών είναι η πιο ευχάριστη συλλογική γεωργική δραστηριότητα και πραγματοποιείται στο τέλος του καλοκαιριού. Η εργασία αυτή συνοδεύεται από τραγούδια και συνεχίζει με μια γιορτή που διαρκεί όσο το πάτημα των σταφυλιών και τελειώνει με το φύλαγμα σε βαρέλια του μούστου που είναι η ανταμοιβή ενός έτους εργασίας στους αμπελώνες. Ο επισκέπτης του Δαλαμπέλου μπορεί να πάρει μέρος στο μάζεμα της ελιάς και στον τρύγο για να νιώσει την γενναιοδωρία της κρητικής γης και τους δεσμούς των ανθρώπων με τη γη τους και τα προϊόντα της.

Όλες οι δραστηριότητες που σχετίζονται με σταφύλια είναι αφορμή για εορταστικές εκδηλώσεις. Στο πήλινο πατητήρι που βρίσκεται στην αυλή του αγροκτήματος γίνεται το πάτημα των σταφυλιών για την εξαγωγή του μούστου. Τα υπολείμματα των σταφυλιών αφήνονται να ζυμωθούν και το μήνα Οκτώβριο μεταφέρονται στο ρακοκάζανο όπου αποστάζονται για να δώσουν την περίφημη ρακή της Κρήτης.

- Μαθήματα μαγειρικής

Κάθε Τρίτη πρωί 10 με 1 η ώρα (κάθε εβδομάδα) πραγματοποιείται συλλογικά το μαγείρεμα παραδοσιακών φαγητών. Η πρώτη ώρα είναι αφιερωμένη στη συλλογή λαχανικών κα βοτάνων από τους κήπους.

Την Παρασκευή το πρωί,(κάθε εβδομάδα) όσοι το επιθυμούν μπορούν να συμμετάσχουν στην προετοιμασία του ξυλόφουρνου, στο ζύμωμα και στο ψήσιμο του ψωμιού.

- Εργαστήριο Κεραμικής

Στο εργαστήριο κεραμικής του συγκροτήματος πραγματοποιούνται σεμινάρια για την εκμάθηση του τροχού κα της πηλοπλαστικής.

-Αμφιθέατρο

Σε ένα μικρό πέτρινο αμφιθέατρο που στολίζει την κεντρική αυλή οργανώνονται βραδιές παραδοσιακής μουσικής.

-Ποδήλατα βουνού

Στο αγρόκτημα υπάρχουν ποδήλατα βουνού για εκδρομές στην γύρω περιοχή όπου υπάρχει βατό δίκτυο.

-Πεζοπορία

Υπάρχει βατό δίκτυο στην περιοχή για τους περιπατητές. Η διαδρομή είναι φυσικού κάλλους, πραγματοποιείται ενδιάμεση στάση για ξεκούραση και καταλήγει στο κτήμα για γεύμα. Η περίοδος 1 Ιουλίου έως και 20 Αυγούστου δεν είναι κατάλληλη για αυτή τη δραστηριότητα λόγω υψηλών θερμοκρασιών.

-Αίθουσα συνεδριάσεων

Μια μεγάλη αίθουσα με τζάκι, μπαρ και πιάνο, σκεπαστή βεράντα καθώς και υπέροχη θέα είναι διαθέσιμη για ομαδικές δραστηριότητες και σεμινάρια.

-Βιωματικά σεμινάρια ψυχικής αφύπνισης μέσω της φύσης

Μια μοναδική εμπειρία ψυχικής ανάτασης, αφύπνισης και αυτογνωσίας σε μορφή βιωματικών δραστηριοτήτων μέσω της Οικοψυχολογίας προσφέρεται από την Ελληνική Εταιρία Οικοψυχολογίας στο χώρο μας. Στόχος είναι η χαλάρωση, η ψυχική ευεξία και η εμβάθυνση του εαυτού μέσω του φυσικού περιβάλλοντος με την καθοδήγηση εξειδικευμένου ψυχολόγου. Οι δραστηριότητες πραγματοποιούνται σε ομάδες ενηλίκων και ομάδες παιδιών, 6 έως 15 άτομα, και η διάρκεια τους είναι δύο ώρες (www.dalabelos.gr).

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΩΝ ΚΟΥΡΗΤΩΝ

Σε ένα χωριό, κέντρο κεραμοποιίας, 25 χλμ. από το Ρέθυμνο, στους πρόποδες του Ψηλορείτη και σε μικρή απόσταση από την αρχαία Ελευθερνά, τη μονή Αρκαδίου, το Ιδαίο Άντρο, τις παραλίες του Πανόρμου βρίσκεται το χωριό Μαργαρίτες και το Σπίτι των Κουρητών.

Ένα πετρόκτιστο αγροτικό αρχοντικό του 1750 έγινε ο σκοπός της ζωής για την ιδιοκτήτρια του, που διαδίδει την αυθεντική μορφή του αγροτουρισμού στη φιλοσοφία και στην ατμόσφαιρα αλλά κυρίως στις δραστηριότητες που πλαισιώνουν την διαμονή. Το διατηρητέο κτίσμα χαρακτηρίζεται από όλα τα στοιχεία της κρητικής αρχιτεκτονικής, το φουρνόσπιτο, τη δεξαμενή που είναι λαξευμένη πάνω σε βράχο, τις πέτρινες γούρνες και πεζούλες, τους οντάδες, τις πήλινες καμινάδες, την πολεμίστρα, τις σταμνοστάτες, τα πανάρχαια πιθάρια.

Η τοποθεσία του ιστορικού βυζαντινού χωριού είναι προνομιούχα και εξαιρετικής ομορφιάς. Το φυσικό περιβάλλον πλούσιο με χαράδρες κατάφυτες από θάμνους και κυπαρίσσια, παρθένα δάση με ενδημικά, θεραπευτικά και αρωματικά φυτά που είναι η ρίγανη, το φασκόμηλο που η ίδια η ιδιοκτήτρια φροντίζει να μυήσει τους επισκέπτες της στην περισυλλογή και την χρήση τους.

Μία απόδραση σε «μια άλλη Κρήτη», που προσφέρει χαλάρωση και μύηση σε δραστηριότητες που έχουν να κάνουν με την τοπική φύση, τη γλωρίδα, τη γη και τους καρπούς της, την περισυλλογή βοτάνων και χόρτων. Σε όσους επισκέπτες αρέσει η μαγειρική, μπορούν να συμμετάσχουν στην προετοιμασία του φαγητού και των σπιτικών γλυκών του κουταλιού.

Πραγματοποιούνται μάλιστα προγράμματα που παραπέμπουν σε «Μινωιτών γεύσεις» αλλά και στη χρήση των τοπικών βοτάνων στη μαγειρική. Όσοι επισκέπτες ενδιαφέρονται για αρχαιολογικά ιστορικά μνημεία και άλλα αξιοθέατα έχουν πολλές επιλογές. Απολαυστικός είναι ο περίπατος εντός του χωριού, όπου ο επισκέπτης μπορεί να παρακολουθήσει την κατασκευή κεραμικών στα κεραμεία και να δοκιμάσει τη ρακή και τους παραδοσιακούς μεζέδες στα καφενεία.

Το σπίτι είναι χαρακτηρισμένο παραδοσιακό και διατηρητέο από την αρχαιολογική υπηρεσία και το ΥΠΕΧΩΔΕ και για το λόγο αυτό έχουν γίνει μόνο οι επιτρεπόμενες επεμβάσεις.

Δραστηριότητες

Μαθήματα ελληνικής γλώσσας, κρητικού πολιτισμού, κεραμικής, κρητικής διατροφής και κουζίνας, όπου ο επισκέπτης μυείται στη μινωική κουζίνα, στην χρήση των βοτάνων της περιοχής, αλλά κυρίως του λαδιού και των πλεονεκτημάτων της μεσογειακής διατροφής, Παρασκευή αρωματικού ελαιόλαδου με βότανα και αρωματικά φυτά και ενημέρωση για τις θεραπευτικές ιδιότητες τους. Επίσκεψη και εργασία σε ποιμνιοστάσια, κυψέλες, ελαιώνες, καζάνια ρακής της περιοχής. Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των επισκεπτών και των μαθητών σχολείων σχετικά με τον αγροτουρισμό. Το λάδι ως πολιτιστικό και οικονομικό προϊόν.

Η ιδιοκτήτρια έχει επιμεληθεί εκπαιδευτικά προγράμματα με ιδιαίτερη φροντίδα και τα προσφέρει τόσο σε επισκέπτες όσο και μαθητές όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων.

Οι επισκέπτες μπορούν να μαζέψουν βότανα και χόρτα, να συμμετάσχουν στην προετοιμασία του φαγητού και των γλυκών του κουταλιού, να ζωγραφίσουν, να παρακολουθήσουν την κατασκευή κεραμικών στα κεραμεία, να δοκιμάσουν την ρακή και τους παραδοσιακούς μεζέδες στα καφενεία του χωριού, να περπατήσουν, να έρθουν σε επαφή με τη φύση και τον πολιτισμό, να φτιάξουν αρωματικό λάδι, να χαλαρώσουν (www.kouritonhouse.gr).

3.2 Οινοποιητικές επιχειρήσεις στο Ρέθυμνο

Κάποια συγκεκριμένη οινοποιητική επιχείρηση στο Ρέθυμνο δεν υπάρχει. Γενικά όμως στο Νομό του Ρεθύμνου υπάρχουν δύο οινοποιητικές επιχειρήσεις, η μια ανήκει στην οικογένεια Κλάδου και η άλλη στην οικογένεια Ζουμπεράκη.

Εικοσιπέντε χιλιόμετρα ανατολικά από την πόλη του Ρεθύμνου, στο χωριό Πάνορμο Μυλοποτάμου βρίσκεται το οινοποιείο Κλάδος.

Το οινοποιείο Κλάδος είναι μια οικογενειακή επιχείρηση που ιδρύθηκε το 1997 με πρωτοβουλία του Εμμανουήλ Κλάδου ο οποίος είναι χημικός-οινολόγος από το 1979. Οι πρώτες εγκαταστάσεις ήταν ένας μικρός χώρος στο δήμο Ρεθύμνου και είχε

παραγωγή περίπου 20.000lt κρασί ετησίως. Η παραγωγή κάθε χρόνο αυξανόταν με σταθερούς ρυθμούς και το 2002 ξεκίνησαν τα πρώτα βήματα στην εμφιάλωση. Το 2007 το οινοποιείο μεταφέρθηκε στη Σκεπαστή Ρεθύμνου σε ένα σύγχρονο κτίριο 700 τετραγωνικών μέτρων και ο εξοπλισμός του ενισχύθηκε σημαντικά με μηχανήματα υψηλής τεχνολογίας στην παραγωγή και στην εμφιάλωση.

Το οινοποιείο περιβάλλεται από έναν αμπελώνα όπου καλλιεργείται, σύμφωνα με τα βιολογικά πρότυπα της ΔΗΩ, η τοπική λευκή ποικιλία Βιδιανό. Σήμερα παράγονται περίπου 100.000lt κρασί το χρόνο, το οποίο διατίθεται στον καταναλωτή τόσο συσκευασμένο σε ασκούς (Bag-in-Box) όσο και σε μπουκάλι. Οινοποιούνται οι ερυθρές ποικιλίες Λιάτικο, Κοτσιφάλι, Merlot, Cabernet Sauvignon και Syrah καθώς και οι λευκές ποικιλίες Βιδιανό, Βηλάνα, Πλυτό, Θρασαθήρι, Μοσχάτο Σπίνας και Sauvignon Blanc.

Το 2014 η επιχείρηση πέρασε στη νέα γενιά της οικογένειας του κυρίου Κλάδου και είναι πλέον επισκέψιμο. Η γεωγραφική θέση του οινοποιείου καθώς και οι προηγμένες κτιριακές εγκαταστάσεις, ευνοούν στη διοργάνωση ξεναγήσεων, γευστιγνωσίας και εκδηλώσεων.

Η επίσκεψη στους χώρους του οινοποιείου μπορεί να πραγματοποιηθεί και με το αστικό λεωφορείο που ξεκινάει από τα κεντρικά ΚΤΕΛ του Ρεθύμνου, διασχίζει όλη την πόλη και έχει σαν τερματικό σταθμό το χωριό Πάνορμο, 1 μόλις χλμ μακριά από το οινοποιείο. Τα δρομολόγια πραγματοποιούνται σε πολύ τακτά χρονικά διαστήματα και η διάρκεια της διαδρομής είναι περίπου 40'.

Ωράριο λειτουργίας:

* από 1 Απρίλη έως 31 Οκτώβρη: Δευτέρα- Παρασκευή 10-18, Σάββατο 10-15

*Εκτός ωραρίου, κατόπιν συνεννόησης

* Από 1 Νοεμβρίου μέχρι 31 Μαρτίου κατόπιν συνεννόησης.

Στο οινοποιείο για τους επισκέπτες, πραγματοποιείται πρόγραμμα γευστιγνωσίας: ξενάγηση στον αμπελώνα, στο οινοποιείο και στο κελάρι, παρουσίαση και επεξήγηση της διαδικασίας της οινοποίησης, γευστιγνωσία 4 κρασιών με παραδοσιακά κρητικά εδέσματα (kladoswinery.gr).

Οινοποιείο Ζουμπεράκης

Στα βουνά του Κρουνερίτη, νοτιοδυτικά του Ρεθύμνου Κρήτης, στο χωριό της Καλής Συκιάς βρίσκεται το οινοποιείο της οικογένειας του Ζουμπεράκη. Στην περιοχή αυτή των 1000 τ.μ. βρίσκεται η πλήρως μοντέρνα σχεδιασμένη μονάδα για την παραγωγή και εμφιάλωση οίνων, η οποία πιστοποιείται σύμφωνα με τα πρότυπα ασφάλειας τροφίμων του πρωτοτύπου διαχείρισης ISO 22000:2005.

Οι βιολογικές καλλιέργειες των αμπελώνων καλύπτουν έκταση 100 στρεμμάτων και βρίσκονται στο ιδανικότερο υψόμετρο (600-800μ.) . Οι σωστές κλιματολογικές συνθήκες, η κατάλληλη θέση των αμπελώνων και η εύφορη γη δημιουργούν ένα ιδανικό μικροκλίμα για βιολογική καλλιέργεια, η οποία εδώ και αιώνες έχει δώσει σταφύλια για την παραγωγή εξαιρετικών οίνων.

Ο Πέτρος Ζουμπεράκης, αφού έμεινε 7 χρόνια στην Αμερική, πέρασε πολλές εργατοώρες σε γραφεία και σε οθόνες υπολογιστών, ασχολούμενος με μετοχές. Τα εγκατέλειψε όλα αυτά, αναζητώντας αυτό που λέμε «ποιότητα ζωής». Γύρισε, λοιπόν, στο χωριό του και ξεκίνησε τη νέα δραστηριότητά του, αλλά ουσιαστικώς συνεχίζει την οικογενειακή παράδοση. Ο παππούς Στρατής Ζουμπεράκης είχε μέσα στο χωριό καζάνι και έφτιαχνε τσικουδιά, αλλά και χύμα κρασί. Το καζάνι υπάρχει, λειτουργεί ακόμα και κάθε Σεπτέμβριο, υπό την αιγίδα του δήμου Φοίνικα, στο χώρο αυτό γίνεται σχετική γιορτή που συγκεντρώνει πάνω από 500 τουρίστες. Σώζεται, επίσης, το παλιό σπίτι του παππού, η πλήρης ανακαίνιση του οποίου βρίσκεται στο τελευταίο στάδιο και θα είναι η «βιτρίνα» και το επισκέψιμο τμήμα της επιχείρησης.

Σε λειτουργία όλο το χρόνο, παράγει 7-10 τόνους τσικουδιά το χρόνο. Μεγάλο ποσοστό της εμφιαλώνεται με το ευρηματικό όνομα ZoumbeRAKI. Ο νόμος απαγορεύει τη χρήση της λέξης ρακί, αλλά σχεδόν όλοι οι παραγωγοί τσικουδιάς βρίσκουν τρόπους να την περνούν σε προϊόντα όπως Κρεταράκι, Χαράκι, Λυράκι. Άλλωστε, μια τόσο βαθιά ριζωμένη συνήθεια είναι πολύ δύσκολο να κατασταλεί άμεσα.

Οι βιολογικές καλλιέργειες των αμπελώνων καλύπτουν έκταση 100 στρεμμάτων και βρίσκονται στο ιδανικότερο υψόμετρο (600-800μ.). Οι σωστές κλιματολογικές συνθήκες, η κατάλληλη θέση των αμπελώνων και η εύφορη γη δημιουργούν ένα ιδανικό μικροκλίμα για βιολογική καλλιέργεια, η οποία εδώ και αιώνες έχει δώσει σταφύλια για την παραγωγή εξαιρετικών οίνων.

Τα κρασιά ωριμάζουν σε δρύινα βαρέλια και βρίσκονται υπό ελεγχόμενες συνθήκες υγρασίας και θερμοκρασίας. Η περιοχή όπου έχουν ωριμάσει τα κρασιά έχει χωρητικότητα 250 βαρελιών, γεγονός που καθιστά την επιχείρηση μία από τις σημαντικότερες αμπελουργικές επισκέψιμες βιομηχανίες.

Η σύνθεση κόκκινων ποικιλιών από τον αμπελώνα για την παραγωγή του κόκκινου κρασιού περιλαμβάνει: Λιάτικο, Κοτσιφάλι, Αχλαδι, Αγιωργίτικο, Λιμνιώτικο, Καμερνέτ, Μερλό.

Η σύνθεση των λευκών ποικιλιών κρασιού περιλαμβάνει: Βιδιανό, Βιλάνα, Θραψαθύρι.

Η μοναδική Τσικουδιά, παράγεται από σταφύλια με εξαιρετική ποιότητα βιολογικής καλλιέργειας σε συνδυασμό με τις γνώσεις και την εμπειρία της οικογένειας Ζουμπεράκης στην απόσταξη, συνθέτουν συνολικά το πιο τέλειο αποτέλεσμα (zouberakis.gr).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

4.1 Μεθοδολογία έρευνας

Η μεθοδολογία η οποία ακολουθήθηκε για την ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας, βασίστηκε τόσο σε δευτερογενείς πηγές, όπως η βιβλιογραφία και η δικτυογραφία για την δημιουργία του θεωρητικού μέρους, αλλά και σε πρωτογενείς - στο πλαίσιο της πρωτογενούς έρευνας αξιοποιήθηκε η ημιδομημένη¹ συνέντευξη για τη συλλογή δεδομένων από δύο πηγές, η μία πηγή είναι οι επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται με την εναλλακτική μορφή τουρισμού τον αγροτουρισμό και η άλλη πηγή είναι οι επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται με την εναλλακτική μορφή τουρισμού τον οινοτουρισμό στον Νομό του Ρεθύμνου.

Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν κατόπιν ραντεβού μέσω προσωπικής επαφής με του ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων: Agreco Farm, Kapsaliana Village, Αγρόκτημα Έναγρον, Κτήμα Πάνακρον και των οινοποιητικών επιχειρήσεων του κ. Κλάδου και του κ. Ζουμπεράκη.

Στο αγροτουριστικό κατάλυμα Δαλάμπελος, η επικοινωνία με τον ιδιοκτήτη έγινε μέσω τηλεφώνου λόγω έλλειψης χρόνου του ίδιου.

¹ Στην ημιδομημένη συνέντευξη, σκοπός του ερευνητή είναι να αποφύγει να επιβάλει ή να υποβάλει στον ερωτώμενο τις απαντήσεις και γι' αυτό η ημιδομημένη ερευνητική συνέντευξη ή παρατήρηση δεν έχει αυστηρή δόμηση. Η διαφορά έγκειται στο ότι στην περίπτωση της ημιδομημένης συνέντευξης ο ερευνητής δημιουργεί έναν κατάλογο από 7 - 8 σημεία, τα οποία θέλει οπωσδήποτε να καλύψει. Ο ερευνητής καταγράφει αυτά τα κύρια σημεία έτσι ώστε να αποφύγει να παρασυρθεί από τη συνέντευξη που έχει μορφή αφήγησης και να βγει εκτός θέματος. Πρέπει, όμως, να αναφέρουμε ότι είναι δυνατόν να μην ερωτηθούν όλα τα σημεία της ημιδομημένης συνέντευξης με την ίδια ακριβώς σειρά ή να μην είναι απαραίτητο να εμβαθύνει στα ίδια σημεία με όλους τους συμμετέχοντες. Τα βασικά αυτά σημεία παίζουν το ρόλο ενός χάρτη που υπενθυμίζει στον ερευνητή κάθε φορά το θέμα του αλλά και το που θέλει να φτάσει.

Οι επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν συνολικά 7 και οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν κατά το χρονικό διάστημα από 8 – 14 Μαΐου 2018.

4.2 Ανάπτυξη του ερωτηματολογίου

Για την δημιουργία του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε πρώτα έρευνα για τις εναλλακτικές μορφές που έχουν αναπτυχθεί γενικά στο νησί της Κρήτης και έπειτα επικεντρωθήκαμε στον Νομό Ρεθύμνου, έρευνα για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται με τον εναλλακτικό τουρισμό, για το Ρέθυμνο ως τουριστικό προορισμό δηλαδή τα αξιοθέατα, τα μνημεία, τους αρχαιολογικούς χώρους, τις πολιτιστικές δραστηριότητες αλλά και το φυσικό περιβάλλον. Στην συνέχεια αναπτύχθηκε το ερωτηματολόγιο με τους παρακάτω άξονες.

4.2.1 Άξονες ερωτήσεων συνεντεύξεων

Σκοπός της έρευνας ήταν να εξετάσει κατά πόσο έχουν αναπτυχθεί εναλλακτικές μορφές τουρισμού στον Νομό Ρεθύμνου, ποιες δυσκολίες παρατηρούνται σε σχέση με την παροχή εναλλακτικών μορφών τουρισμού και ποιες περαιτέρω ενέργειες είναι σκόπιμο να γίνουν για την ανάπτυξη των μορφών αυτών.

Ειδικότερα, τα ερωτήματα που αποτέλεσαν τους άξονες των συνεντεύξεων ήταν τα εξής:

1. Γνωρίζετε ποιες εναλλακτικές μορφές τουρισμού υπάρχουν στο Νομό του Ρεθύμνου;
2. Τι νομίζετε ότι προσελκύει τους τουρίστες στο Νομό Ρεθύμνου;
3. Με ποιά εναλλακτική μορφή τουρισμού ασχολείται η επιχείρησή σας;
4. Θεωρείτε ότι η προσβασιμότητα στην επιχείρησή σας είναι εύκολη για τους τουρίστες/επισκέπτες;

5. Οι τουρίστες δείχνουν ικανοποιημένοι με τις υπηρεσίες και τις δραστηριότητες που τους παρέχεται ;
6. Με ποιους τρόπους προωθείται τις τουριστικές σας υπηρεσίες στο εσωτερικό αλλά και στο εξωτερικό;
7. Θεωρείται ότι η επένδυση που έχετε κάνει είναι η αντάξια των προσδοκιών σας;
8. Τι θεωρείτε ότι πρέπει να κάνετε επιπλέον για να αναπτύξετε την επιχείρησή σας;
9. Ποιες είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζεται κατά την εφαρμογή των υπηρεσιών που επιλέξατε;.
10. Θεωρείτε ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού μπορούν να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου στο Νομό Ρεθύμνου;
11. Πιστεύετε ότι δεν έχει προβληθεί αρκετά ο Νομός Ρεθύμνου ως τόπος προορισμού εναλλακτικού τουρισμού;
12. Κατά πόσο το κράτος έχει βοηθήσει να αναπτυχθούν οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού στο Ν. Ρεθύμνου;
13. Τι προτείνετε να εξελιχθεί περαιτέρω για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού στο Ρέθυμνο ;

4.3 Ανάλυση δεδομένων από τις συνεντεύξεις των αγροτουριστικών καταλυμάτων

Στο σημείο αυτό οφείλουμε να τονίσουμε ότι όλοι οι επιχειρηματίες ήταν δεκτικοί και απόλυτα τυπικοί στο ραντεβού μας, αρκετά φιλικό στην κουβέντα μας, πολύ φιλόξενοι και φιλότιμοι, όλοι μας φίλεψαν από τα προϊόντα που διαθέτουν, μας ξενάγησαν στις επιχειρήσεις τους και γενικά η όλη διαδικασία ήταν πολύ πιο ευχάριστη από ότι περιμέναμε. Δεν αντιμετωπίσαμε καμιά δυσκολία στις συνεντεύξεις και οι επιχειρηματίες μας χάρισαν απλόχερα τον πολύτιμο χρόνο τους για να μας εξυπηρετήσουν. Δράττοντας την ευκαιρία τους ευχαριστούμε ξανά, για την ευγένεια τους, την φιλοξενία τους και την συμμετοχή τους στην έρευνα και για την υπέροχη εμπειρία που μας χάρισαν.

KAPSALIANA VILLAGE

Ο υπεύθυνος της επιχείρησης μας απάντησε ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού που γνωρίζει ότι υπάρχουν στο Νομό είναι, ο αγροτουρισμός, ο γαστρονομικός τουρισμός, ο αθλητικός τουρισμός, ο θεραπευτικός τουρισμός (με βότανα), ο τουρισμός περιπέτειας και ο θρησκευτικός τουρισμός.

Ενώ αυτό που νομίζει ο επιχειρηματίας ότι προσελκύει τους τουρίστες στην περιοχή, είναι οι παραλίες του Νομού κατά βάση στα νότια χωριά του Ρεθύμνου, η παλιά πόλη του Ρεθύμνου καθώς και τα μικρά ξενοδοχεία της περιοχής όπως τα Kapsaliana Village.

Η εναλλακτική μορφή πάνω στην οποία δραστηριοποιείται ο επιχειρηματίας είναι ο αγροτουρισμός, στις κύριες ασχολίες του καταλύματος συμπεριλαμβάνεται η γευσιγνωσία λαδιού και ότι έχει σχέση με το λάδι.

Όσον αφορά την προσβασιμότητα της επιχείρησης ο υπεύθυνος δήλωσε ότι είναι εύκολη καθώς η επιχείρηση βρίσκεται κοντά στην Μονή Αρκαδίου, πέρα από αυτό επιχειρηματίας έχει εγκαταστήσει πινακίδες που διευκολύνουν ακόμα περισσότερο τους τουρίστες.

Οι τουρίστες δείχνουν απόλυτα ευχαριστημένοι από τις υπηρεσίες και τις δραστηριότητες που τους παρέχονται και αυτό επιβεβαιώνεται και από τις κρατήσεις που κάθε χρόνο έχουν αυξητική πορεία, για παράδειγμα φέτος από αρχές Μαΐου υπάρχει 80% πληρότητα για όλη τη σεζόν.

Παράλληλα ο βασικός τρόπος που προωθεί ο επιχειρηματίας την επιχείρηση του είναι το site του καταλύματος αλλά και διαφημίσεις μέσω των social media στο εξωτερικό και στο εσωτερικό.

Ο ίδιος επιχειρηματίας δηλώνει απόλυτα ικανοποιημένος από την επένδυση του και μάλιστα μελλοντικά θα γίνει προσπάθεια επέκταση του αγροτουριστικού καταλύματος.

Επίσης θεωρεί ότι η επέκταση του καταλύματος είναι το επιπλέον που χρειάζεται για την ανάπτυξη της επιχείρησης, ώστε να υπάρχουν όλα τα εφόδια της δυνατότητας κάλυψης των αναγκών των τουριστών και τους χειμερινούς μήνες.

Όσον αφορά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο επιχειρηματίας κατά την εφαρμογή των υπηρεσιών που διαθέτει είναι μόνο οι διακοπές ρεύματος στην περιοχή, το οποίο

πρόβλημα θα το αντιμετωπίσει με την εγκατάσταση γεννήτριας, κατά τα άλλα φροντίζει πάντα να τα καταφέρνει και ξεπερνά το οτιδήποτε προκύψει.

Επίσης ο επιχειρηματίας πιστεύει ότι οι εναλλακτικές τουρισμού μπορούν να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της τουριστικής σεζόν στο Νομό Ρεθύμνου και όπως είπε ο εναλλακτικός τουρισμός δεν είναι ένα συνηθισμένο πακέτο διακοπών και τον θεωρεί πιο ελκυστικό και ενδιαφέρον για τους τουρίστες.

Παρόλα αυτά πιστεύει ότι ο Νομός Ρεθύμνου δεν έχει προβληθεί ως τόπος προορισμού του εναλλακτικού τουρισμού.

Επίσης μας τόνισε ότι το κράτος δεν συμβάλλει καθόλου στην ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού της περιοχής αλλά ούτε τις επιχειρήσεις με κάποια χρηματοδότηση είναι τελείως αμέτοχο.

Για την περαιτέρω ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού ο επιχειρηματίας προτείνει την δημιουργία κατάλληλων υποδομών αλλά και καλύτερη εκπαίδευση των νέων στον πρωτογενή τομέα.

ΔΑΛΑΜΠΕΛΟΣ

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού που γνωρίζει ο επιχειρηματίας να υπάρχουν στο Νομό Ρεθύμνου είναι ο αγροτουρισμός.

Ενώ αυτό που νομίζει ότι προσελκύει τους τουρίστες στην περιοχή είναι η φυσική ομορφιά, η θάλασσα, τα βουνά και η γραφικότητα της παλιάς πόλης του Ρεθύμνου.

Η εναλλακτική μορφή με την οποία δραστηριοποιείται ο υπεύθυνος της επιχείρησης είναι ο αγροτουρισμός.

Όσον αφορά την προσβασιμότητα της επιχείρησης ο επιχειρηματίας την χαρακτηρίζει αρκετά εύκολη, παρά το γεγονός ότι το google maps παρουσιάζει λάθος την διαδρομή.

Οι τουρίστες όπως δηλώνει ο υπεύθυνος της επιχείρησης δηλώνουν απόλυτα ικανοποιημένοι από την φιλοξενία, τις ανθρώπινες σχέσεις που αναπτύσσονται αλλά και τις υπηρεσίες που τους παρέχονται αυτό επιβεβαιώνεται και από τις αξιολογές κριτικές στο trip advisor.

Η προώθηση του αγροτουριστικού καταλύματος γίνεται μέσω του site που διαθέτει, μέσω των τουριστικών γραφείων, αλλά και μέσω των social media στο εσωτερικό αλλά και στο εξωτερικό.

Επίσης η επένδυση όπως ανέφερε ο επιχειρηματίας στάθηκε αντάξια των προσδοκιών του αλλά και των στόχων που είχαν τεθεί από τα αρχικά βήματα της ανάπτυξης της επιχείρησης.

Ενώ αυτό που θεωρεί απαραίτητο για την επιπλέον ανάπτυξη της επιχείρησης είναι η εξειδικευμένη ενασχόληση με την γαστρονομία του τόπου.

Όσον αφορά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει κατά την εφαρμογή των υπηρεσιών ο υπεύθυνος της επιχείρησης δήλωσε ότι το υψηλό κόστος των προμηθειών αλλά και της συντήρησης του καταλύματος είναι αυτό που τον δυσκολεύει.

Παρόλα αυτά πιστεύει ότι ο εναλλακτικός τουρισμός μπορεί να συμβάλλει στην επιμήκυνση της τουριστικής σεζόν, για παράδειγμα το δικό του λειτουργεί από Μάρτιο έως τέλη Νοεμβρίου.

Ο Νομός Ρεθύμνου όπως μας είπε ο επιχειρηματίας και κατόπιν από συνομιλίες που είχε με πελάτες του από άλλες χώρες κατά το παρελθόν, δεν έχει προβληθεί ως προορισμός εναλλακτικού τουρισμού, παρά μόνο ως περιοχή μαζικού τουρισμού.

Όσον αφορά την βοήθεια του κράτους ως προς την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού της περιοχής ο επιχειρηματίας μας ανέφερε ότι κατά καιρούς υπάρχουν επιδοτούμενα προγράμματα ενίσχυσης μέσω ΕΣΠΑ, τα οποία εκτός από ότι είναι φορολογήσιμα αποπληρώνονται και με αργούς ρυθμούς γεγονός που τα καθιστά αναξιόπιστα.

Για την περαιτέρω εξέλιξη του εναλλακτικού τουρισμού στον Νομό Ρεθύμνου ο επιχειρηματίας πρότεινε να δοθεί βάση σε target group του εναλλακτικού τουρίστα.

AGREGO FARM

Οι Εναλλακτικές μορφές που γνωρίζει ότι υπάρχουν στο Νομό Ρεθύμνου, ο επιχειρηματίας του αγροτουριστικού καταλύματος Agreco Farm, είναι ο θαλάσσιος και ο αγροτουρισμός.

Αυτό που προσελκύει τους τουρίστες σύμφωνα με τον επιχειρηματία στο Νομό Ρεθύμνου είναι η φυσική ομορφιά και οι μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες.

Όσον αφορά την εναλλακτική μορφή με την οποία ασχολείται η επιχείρηση είναι αυτή του αγροτουρισμού.

Η προσβασιμότητα του καταλύματος όπως μας δήλωσε ο ιδιοκτήτης θεωρείται εύκολη καθώς υπάρχει στο google maps.

Παράλληλα οι τουρίστες δηλώνουν απόλυτα ικανοποιημένοι από τις υπηρεσίες που τους παρέχονται, ο επιχειρηματίας όπως μας είπε φροντίζει οι τουρίστες να συμμετέχουν στην παραγωγική διαδικασία και στην εκμετάλλευση των κρητικών προϊόντων, η αυθεντικότητα των δραστηριοτήτων αυτών είναι που ενθουσιάζουν τους επισκέπτες.

Η προώθηση των τουριστικών υπηρεσιών της Agreco Farm σύμφωνα με τον ιδιοκτήτη γίνεται μέσω του site της επιχείρησης, μέσω των δημοσίων σχέσεων, αλλά και από πελάτη σε πελάτη.

Όσον αφορά την επένδυση στον αγροτουρισμό έχει σταθεί αντάξια των προσδοκιών του επιχειρηματία.

Αυτό που θεωρεί ο ιδιοκτήτης απαραίτητο για την επιπλέον ανάπτυξη της επιχείρησης είναι η διατήρηση της αυθεντικότητας της.

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο ιδιοκτήτης είναι η πολυγλωσσία, οι πολλές εθνικότητες που επισκέπτονται το κατάλυμα και όλοι θέλουν να καταλαβαίνουν και να επεξηγούνται οι δραστηριότητες του καταλύματος.

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού σύμφωνα με τον επιχειρηματία σίγουρα μπορούν να συμβάλουν στην επιμήκυνση της τουριστικής σεζόν, για παράδειγμα όσον αφορά τον αγροτουρισμό κάθε εποχή δίνει και άλλα προϊόντα, όπως το χειμώνα πραγματοποιείται η συγκομιδή της ελιάς.

Σύμφωνα με την άποψη του επιχειρηματία ο Νομός Ρεθύμνου δεν έχει προβληθεί ως τουριστικός προορισμός του εναλλακτικού τουρισμού.

Παράλληλα το κράτος δεν βοηθά καθόλου στην ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στο Νομό.

Για την εξέλιξη και ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην περιοχή ο επιχειρηματίας προτείνει κατάλληλη εκπαίδευση και επικέντρωση σε αυτές και μελέτη της κάθε εποχής ώστε να δημιουργηθούν και οι κατάλληλες δραστηριότητες για την κάθε εποχή.

ΑΓΡΟΚΤΗΜΑ ΕΝΑΓΡΟΝ

Οι Εναλλακτικές μορφές που γνωρίζει ότι υπάρχουν στο Νομό Ρεθύμνου, ο ιδιοκτήτης του Έναγρον είναι ο αγροτουρισμός και ο οικοτουρισμός.

Αυτό που νομίζει ότι προσελκύει τους τουρίστες ο επιχειρηματίας στον Νομό είναι το φυσικό περιβάλλον, το κλίμα, οι παραλίες και τα μνημεία.

Η επιχείρηση όπως δήλωσε ο ιδιοκτήτης ασχολείται με τον αγροτουρισμό-οικοτουρισμό.

Σύμφωνα με τον επιχειρηματία η πρόσβαση στην επιχείρηση δεν είναι εύκολη.

Ωστόσο οι τουρίστες είναι απόλυτα ικανοποιημένοι, από τις υπηρεσίες και τις δραστηριότητες της επιχείρησης και αυτό επιβεβαιώνεται και από τις κριτικές στο booking και το trip advisor.

Ο τρόπος προώθησης των τουριστικών υπηρεσιών της επιχείρησης στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, όπως ανέφερε ο επιχειρηματίας γίνεται μέσω του διαδικτύου.

Όσον αφορά την επένδυση έχει φανεί αντάξια των προσδοκιών του.

Ενώ για την επιπλέον ανάπτυξη και εξέλιξη της επιχείρησης, ο ιδιοκτήτης θεωρεί βασικό συστατικό την διατήρηση του πνεύματος της επιχειρηματικότητας.

Για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει κατά την εφαρμογή των υπηρεσιών του ο ιδιοκτήτης του αγροκτήματος ανέφερε ότι είναι εκείνες που αφορούν το κράτος, όπως η υψηλή φορολογία, η γραφειοκρατία κτλ.

Όσον αφορά για το αν οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού μπορούν να συμβάλουν στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου ο επιχειρηματίας ανέφερε ότι η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου είναι συνάρτηση πολλών παραγόντων και κυρίως αυτού που αφορά την συγκοινωνία και τα μέσα μεταφοράς.

Σύμφωνα με τον επιχειρηματία ο Νομός του Ρεθύμνου έχει προβληθεί αρκετά ως τουριστικός προορισμός εναλλακτικού τουρισμού.

Όσον αφορά την βοήθεια του κράτους ο επιχειρηματίας δήλωσε ότι όχι μόνο δεν βοηθά στην ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, αλλά δημιουργεί και εμπόδια στους επιχειρηματίες.

Για την περαιτέρω ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού στο Ρέθυμνο όπως αναφέρει ο ιδιοκτήτης του έναγρον, χρειάζεται διαρκή ενημέρωση και εκπαίδευση των επιχειρηματιών, οι επιχειρηματίες πρέπει να κατανοούν για αυτό που ζητά και ενδιαφέρεται ο τουρίστας.

ΚΤΗΜΑ ΠΑΝΑΚΡΟΝ

Οι εναλλακτικές μορφές τις οποίες γνωρίζει ότι υπάρχουν στο Νομό Ρεθύμνου ο ιδιοκτήτης του κτήματος είναι μόνο ο αγροτουρισμός.

Ενώ αυτό που νομίζει ότι προσελκύει τουρίστες στην περιοχή είναι η φυσική ομορφιά αλλά και η γραφικότητα της πόλης του Ρεθύμνου.

Όσον αφορά την μορφή εναλλακτικού τουρισμού που ασχολείται η επιχείρηση είναι ο αγροτουρισμός.

Επίσης η προσβασιμότητα της επιχείρησης από τον ιδιοκτήτη χαρακτηρίζεται αρκετά εύκολη.

Αρκετά ικανοποιημένοι είναι οι τουρίστες με τις υπηρεσίες και τις δραστηριότητες της επιχείρησης σύμφωνα με την άποψη του επιχειρηματία.

Ο τρόπος προώθησης των τουριστικών υπηρεσιών όπως δήλωσε ο ιδιοκτήτης είναι μέσω των διαφημιστικών φυλλαδίων και του διαδικτύου στο εσωτερικό και στο εξωτερικό.

Όσον αφορά για το αν η επένδυση θεωρείται αντάξια των αρχικών προσδοκιών ο ιδιοκτήτης ανέφερε ότι είναι απόλυτα ικανοποιημένος.

Για την περαιτέρω ανάπτυξη της επιχείρησης ο ιδιοκτήτης επιδιώκει την επέκταση της επιχείρησης και την ανάπτυξη της γαστρονομίας.

Οι δυσκολίες που ανέφερε ο ιδιοκτήτης του κτήματος ότι αντιμετωπίζει κατά την εφαρμογή των υπηρεσιών που επέλεξε είναι η υψηλή φορολογία.

Επίσης ο επιχειρηματίας θεωρεί ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού μπορούν να συμβάλλουν απόλυτα στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Παρόλα αυτά όπως δηλώνει ο Νομός Ρεθύμνου δεν έχει προβληθεί καθόλου ως τουριστικός προορισμός του εναλλακτικού τουρισμού.

Παράλληλα δεν υπάρχει και καμιά βοήθεια από το κράτος.

4.4 Ανάλυση δεδομένων από τις συνεντεύξεις των οινοποιητικών επιχειρήσεων

ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ ΚΛΑΔΟΣ

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού που γνωρίζει ο κ. Κλάδος να υπάρχουν στον Νομό Ρεθύμνου είναι ο οινοτουρισμός, ο αθλητικός τουρισμός, ο θαλάσσιος, ο γαστρονομικός τουρισμός και ο οικοτουρισμός.

Αυτό που θεωρεί ο επιχειρηματίας ότι προσελκύει τους τουρίστες στο Νομό είναι οι όμορφες παραλίες, οι μεγάλες τουριστικές μονάδες, οι πολιτιστικές εκδηλώσεις όπως το Αναγεννησιακό Φεστιβάλ Ρεθύμνου, η γραφικότητα της παλιάς πόλης, η γαστρονομία του τόπου και επίσης αυτό που δεν είναι ακόμα διαδεδομένο στο ευρύ κοινό αλλά έχει ξεκινήσει να προσελκύει κόσμο, είναι το χειμερινό σκι στην τοποθεσία ο λάκκος των μυγιών.

Η εναλλακτική μορφή τουρισμού που δραστηριοποιείται ο ιδιοκτήτης είναι ο οινοτουρισμός.

Σύμφωνα με την άποψη του επιχειρηματία η προσβασιμότητα δεν είναι ιδιαίτερα εύκολη προς την επιχείρηση. Παρόλα αυτά μετά από δικές του ενέργειες όπως την τοποθέτηση ταμπελών και μέσω του διαδικτύου και την δημιουργία φυλλαδίων-χαρτών ευελπιστεί να την έχει καταστήσει ευκολότερη.

Ο ιδιοκτήτης του οινοποιείου πιστεύει ότι οι τουρίστες είναι ικανοποιημένοι από τις υπηρεσίες και τις δραστηριότητες που τους προσφέρει και αυτό επιβεβαιώνεται από τις αξιόλογες κριτικές στα social media αλλά και από τις συζητήσεις που κάνει ο ίδιος με τους πελάτες του.

Ενώ ο τρόπος προώθησης της επιχείρησης του κ. Κλάδου γίνεται μέσω του site της επιχείρησης, μέσω των social media, με διαφημιστικά φυλλάδια που διανέμονται σε μεγάλες τουριστικές μονάδες και με την συμμετοχή σε εκθέσεις κρασιών.

Όσον αφορά την ικανοποίηση του επιχειρηματία από την επένδυση του εμφανίζεται απόλυτα ικανοποιημένος.

Για την επιπλέον ανάπτυξη της επιχείρησης ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης θα επενδύσει σε πιο σύγχρονα και μεγάλα μηχανήματα, στοχεύει στην δημιουργία νέων υποδομών και την φύτευση νέων αμπελώνων.

Ενώ οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο επιχειρηματίας κατά την εφαρμογή των υπηρεσιών είναι η δυσκολία στην προσβασιμότητα όπως ανέφερε και παραπάνω, η αβάστακτη φορολογία και επίσης η δυσκολία στην επέκταση των αμπελώνων.

Στην συνέχεια ο κ. Κλάδος τόνισε ότι οι εναλλακτικές μορφές μπορούν να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου στο Νομό Ρεθύμνου, ιδιαίτερα μετά το γεγονός όπου το Ρέθυμνο έχει χαρακτηριστεί ευρωπαϊκή πόλη κρασιού και γίνονται και ενέργειες ανάπτυξης του γαστροοινοτουρισμού.

Ο επιχειρηματίας δήλωσε επίσης ότι τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει ενέργειες για να προωθηθεί το Ρέθυμνο ως τουριστικός προορισμός του εναλλακτικού τουρισμού, όπως εκθέσεις παγκοσμίου επιπέδου με αναφορές σε αγροτουριστικά μέρη στην Κρήτη και ειδικά στο Ρέθυμνο.

Όσον αφορά την βοήθεια του κράτους, ο επιχειρηματίας ανέφερε ότι το μοναδικό κομμάτι αρωγής που γνωρίζει ήταν τα προγράμματα χρηματοδότησης μέσω ΕΣΠΑ.

Λόγω του ότι το Ρέθυμνο έχει χαρακτηριστεί ως ευρωπαϊκή πόλη κρασιού, ο κ. Κλάδος προτείνει οι επιχειρηματίες να εκμεταλλευτούν αυτό το γεγονός ώστε να αναπτύξουν και άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού που συνδέονται με το κρασί όπως ο γαστρονομικός τουρισμός και ο οινοτουρισμός.

ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ ΖΟΥΜΠΕΡΑΚΗΣ

Οι εναλλακτικές μορφές που γνωρίζει ο κ. Ζουμπεράκης ότι υπάρχουν στο Νομό Ρεθύμνου είναι ο αγροτουρισμός, ο οινοτουρισμός, ο θρησκευτικός και ο γαστρονομικός τουρισμός.

Ενώ αυτό που προσελκύει τους τουρίστες στο Νομό, ο επιχειρηματίας ανέφερε τις όμορφες παραλίες, η ησυχία της πόλης του Ρεθύμνου, οι αρχαιολογικοί χώροι και η καλή εξυπηρέτηση.

Η εναλλακτική μορφή που δραστηριοποιείται ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης είναι ο οινοτουρισμός.

Όσον αφορά την προσβασιμότητα του οινοποιείου ο επιχειρηματίας θεωρεί ότι είναι αρκετά εύκολη και επίσης παρέχονται πληροφορίες μέσω διαδικτύου.

Επίσης όπως δήλωσε ο ιδιοκτήτης οι τουρίστες εμφανίζονται απόλυτα ικανοποιημένοι με τις υπηρεσίες και τις δραστηριότητες που τους παρέχει η επιχείρηση.

Η προώθηση των τουριστικών υπηρεσιών της επιχείρησης όπως ανέφερε ο κ. Ζουμπεράκης γίνεται μέσω περιοδικών, μέσω τηλεοπτικών σποτ, μέσω διαφημιστικών φυλλαδίων και επίσης υπάρχει και site της επιχείρησης μέσω του οποίου μπορεί να πραγματοποιηθούν και παραγγελίες κρασιού.

Ο επιχειρηματίας μας τόνισε ότι η επένδυση στην συγκεκριμένη επιχείρηση έχει σταθεί αντάξια των προσδοκιών του.

Ενώ για την ανάπτυξη της προγραμματίζει επέκταση των εγκαταστάσεων και την βελτίωση της γενικής εικόνας του οινοποιείου.

Ωστόσο οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο επιχειρηματίας κατά την εφαρμογή των υπηρεσιών όπως ανέφερε, είναι η έλλειψη κεφαλαίων και η μη χρηματοδότηση από το κράτος.

Επίσης ο επιχειρηματίας πιστεύει ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού σίγουρα μπορούν να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της τουριστικής σεζόν.

Όσον αφορά την προβολή του Νομού Ρέθυμνου ως τουριστικός προορισμός του εναλλακτικού τουρισμού ο κ. Ζουμπεράκης ανέφερε ότι δεν έχει γίνει καθόλου προβολή και ότι σε αυτό το κομμάτι ο Νομός είναι πολύ πίσω.

Όσο για την βοήθεια του κράτους ο επιχειρηματίας δήλωσε ότι είναι ανύπαρκτη και παρόλο που είχε γίνει προσπάθεια με κάποια προγράμματα ενίσχυσης πολλά υποσχόμενα, στην πορεία ναυάγησαν.

Τέλος ο επιχειρηματίας για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού προτείνει την συνεργασία των επιχειρηματιών εναλλακτικού και μαζικού τουρισμού.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα έρευνα αποτελεί μια προσπάθεια να αποτυπωθεί - στο βαθμό που επιτρέπει μια πτυχιακή εργασία το πόσο έχουν αναπτυχθεί οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού στον Νομό Ρεθύμνου, ποιες δυσκολίες παρατηρούνται σε σχέση με την παροχή εναλλακτικών μορφών τουρισμού και ποιες περαιτέρω ενέργειες είναι σκόπιμο να γίνουν για την ανάπτυξη των μορφών αυτών.

Η Κρήτη διαθέτει μοναδικά χαρακτηριστικά έντονα σύνθετο και διαφοροποιημένο φυσικό, αλλά και ανθρωπογενές περιβάλλον, πολιτισμό, γαστρονομία κλπ, χαρακτηριστικά που θα της επέτρεπαν παράλληλα με το μαζικό τουρισμό, να αναπτύξει και τουρισμό επιπέδου, εστιασμένου σε εναλλακτικές μορφές, όπως ο αγροτουρισμός, ο θρησκευτικός, ο φυσιολατρικός, ο αθλητικός, ο συνεδριακός και άλλων μορφών τουρισμού που συμβάλλουν στην συμπλήρωση του αγροτικού εισοδήματος και στην ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη του Νησιού.

Ο τουρισμός είναι αυτή τη στιγμή για το Ρέθυμνο, την Κρήτη και γενικότερα τη χώρα μας, ένας από τους ελάχιστους τομείς που μπορούν να διαδραματίσουν καταλυτικό ρόλο στην αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης.

Ο Νομός Ρεθύμνου είναι ένας μεγάλος νομός, που οι ειδικές αυτές μορφές τουρισμού μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τον παραθεριστικό τουρισμό, που ανθεί στην περιοχή εμπλουτίζοντας, διευρύνοντας και διαφοροποιώντας το τουριστικό του προϊόν, θα δώσει στις κωμοπόλεις και τα χωριά του τόπου τη δυνατότητα να αναπτυχθούν τουριστικά.

Τα ευρήματα από τις συνεντεύξεις των επιχειρηματιών του Νομού Ρεθύμνου έδειξαν ότι παρόλο που ασχολούνται με κάποια από τις μορφές του εναλλακτικού τουρισμού και συγκεκριμένα τον αγροτουρισμό και τον οινοτουρισμό, δεν γνωρίζουν και δεν έχουν εξετάσει ποιες εναλλακτικές μορφές υπάρχουν και έχουν αναπτυχθεί στον Νομό. Το γεγονός αυτό δημιουργεί πρόβλημα καθώς περιορίζει τις δραστηριότητες των επιχειρηματιών και δεν μπορούν να συνδυάσουν και να αναπτύξουν τις εναλλακτικές μορφές μεταξύ τους.

Όλοι οι επιχειρηματίες που συμμετείχαν στην έρευνα πιστεύουν ότι αυτό που προσελκύει τους τουρίστες στον Νομό Ρεθύμνου είναι η φυσική ομορφιά, οι παραλίες και η γραφικότητα της παλιάς πόλης του Ρεθύμνου.

Επίσης η πλειοψηφία των ιδιοκτητών των επιχειρήσεων πιστεύει ότι η προσβασιμότητα προς την επιχείρησή τους είναι αρκετά εύκολη. Ακόμα όμως και αυτοί που δήλωσαν δύσκολη την προσβασιμότητα, οι ίδιοι κάνουν προσπάθειες όπως την τοποθέτηση ταμπέλων και την τύπωση χαρτών με την διαδρομή προς την επιχείρησή τους. Εντυπωσιακό επίσης είναι το γεγονός ότι όλοι οι τουρίστες των επιχειρήσεων αυτών, όπως δηλώνουν οι συμμετέχοντες στην έρευνα είναι απόλυτα ικανοποιημένοι από τις υπηρεσίες τους και αυτό επιβεβαιώνεται από αξιολογικές κριτικές στο διαδίκτυο. Ταυτόχρονα όλοι οι επιχειρηματίες δηλώνουν και οι ίδιοι είναι απόλυτα ικανοποιημένοι από την επένδυσή τους. Στο σημείο αυτό διαφαίνεται ότι οι επιχειρηματίες έχουν επιτύχει στην συγκεκριμένη μορφή εναλλακτικού τουρισμού πάνω στην οποία δραστηριοποιούνται και ότι έχουν τις δυνατότητες και για περαιτέρω εξέλιξη ακόμα όπως του επιχειρήματος του συνδυασμού των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Επίσης η επιτυχία αυτή αποτελεί σημαντικό κίνητρο για επενδυτές που θέλουν να ασχοληθούν με τον τουρισμό, αλλά και πρόταση να ασχοληθούν με τον εναλλακτικό τουρισμό.

Όσον αφορά τον τρόπο προώθησης και διαφήμισης των επιχειρήσεων κατά πλειοψηφία είναι τα social media και τα site της κάθε επιχείρησης. Υπάρχουν και μερικοί επιχειρηματίες οι οποίοι τυπώνουν και διαφημιστικά φυλλάδια και ακόμα ένας μας ανέφερε ότι ποντάρει πολύ στην διαφήμιση του από πελάτη σε πελάτη. Στο σημείο αυτό διαπιστώθηκε ότι οι επιχειρηματίες δεν επενδύουν αρκετά στην προώθηση και διαφήμιση τους, αυτό βέβαια είναι μια συνήθεια που συναντάται και σε επιχειρηματίες άλλων κλάδων, γενικά στην Ελλάδα όσον αφορά το θέμα του marketing διαφαίνεται μια περιθωριοποίηση.

Για την επιπλέον ανάπτυξη των επιχειρήσεων οι περισσότεροι ιδιοκτήτες στοχεύουν στην επέκταση των εγκαταστάσεών τους.

Όσον αφορά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι επιχειρηματίες σε γενικές γραμμές είναι οι διακοπές ρεύματος, το υψηλό κόστος συντήρησης των εγκαταστάσεών τους, το υψηλό κόστος των προμηθειών τους, η υψηλή φορολογία, η έλλειψη κεφαλαίων για την εξέλιξη και ανάπτυξη της επιχείρησης και η μη χρηματοδότηση από το κράτος. Οι δυσκολίες δηλαδή εστιάζονται κυρίως σε οικονομικά θέματα και κυρίως εκείνης της υψηλής φορολογίας που επιβαρύνουν τις επιχειρήσεις και αποτελούν και

τροχοπέδη στην περαιτέρω εξέλιξη τους. Επιπλέον η υψηλή φορολογία περιορίζει τις επενδύσεις όχι μόνο στον Νομό Ρεθύμνου αλλά και σε όλη την Ελλάδα, είναι ξεκάθαρη η ανισότητα μεταξύ της φορολογίας και του φορολογούμενου και επίσης δεν επιτρέπει την προσέλκυση ξένων επενδυτών. Όσον αφορά τις διακοπές ρεύματος που ανέφερε ένας επιχειρηματίας ιδίως του θερινούς μήνες με κίνδυνο τη μη καλή εξυπηρέτηση των πελατών του αλλά και το οικονομικό κόστος καθώς ελλοχεύει ο κίνδυνος αλλοίωσης των προμηθειών καθώς και άλλων προβλημάτων. Εδώ είναι ξεκάθαρη η ανευθυνότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης και των τοπικών φορέων που αφήνουν τις επιχειρήσεις απροστάτευτες – παράλληλα δημιουργείται το κλίμα της αβεβαιότητας και την έλλειψης εμπιστοσύνης από μεριά των επιχειρηματιών με αποτέλεσμα την εγκατάσταση γεννητριών προκειμένου να τακτοποιήσουν το συγκεκριμένο πρόβλημα, που φυσικά είναι επιπλέον κόστος και μη υπολογίσιμο εξαρχής.

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων πιστεύουν ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού μπορούν να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου στο Νομό Ρεθύμνου με πλήρη βεβαιότητα. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται και από το χρονικό διάστημα λειτουργίας των επιχειρήσεων του εναλλακτικού τουρισμού που σύμφωνα με τις δηλώσεις μπορεί να ξεπεράσει και τους 9 μήνες, ενώ οι μεγάλες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις λειτουργούν κατά βάση έως 6 μήνες.

Παρόλα αυτά τόνισαν ότι ο Νομός Ρεθύμνου δεν έχει προβληθεί καθόλου ως τόπος προορισμού εναλλακτικού τουρισμού. Στο σημείο αυτό θα επικαλεστούμε την περιθωριοποίηση του marketing που αναφέρθηκε και παραπάνω, - στην Ελλάδα είναι γενικό φαινόμενο να μην δίνεται προτεραιότητα στην διαφήμιση και προώθηση.

Παράλληλα οι επιχειρηματίες τονίζουν την ανυπαρξία της βοήθειας του κράτους ως προς την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών στο Νομό. Επίσης ένας επιχειρηματίας ανέφερε ότι το κράτος όχι μόνο δεν βοηθά αλλά δημιουργεί και επιπλέον εμπόδια, πέρα από την φορολογία, τα γραφειοκρατικά, την μη χρηματοδότηση, και την περιθωριοποίηση των επιχειρηματιών της επαρχίας. Το κράτος είναι δεδομένο ότι δεν αποτελεί αρωγό στους επιχειρηματίες όχι μόνο στον τομέα του τουρισμού αλλά και σε άλλους όπως επίσης και τις καινοτόμες επενδύσεις ενώ τα προγράμματα ΕΣΠΑ που εμφανίζονται κατά καιρούς επειδή φορολογούνται πλέον δεν αποτελούν κίνητρο, επίσης η καθυστέρηση της πίστωσης των χρημάτων του προγράμματος στους επιχειρηματίες οδηγεί στο ναυάγιο των προγραμμάτων αυτών καθώς αποτελεί βάρος και όχι ενίσχυση όπως θα έπρεπε.

Τέλος οι επιχειρηματίες κατά βάση προτείνουν για την ανάπτυξη και εξέλιξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, εκπαίδευση σχετικά με αυτού του είδους τουρισμού, την δημιουργία κατάλληλων υποδομών και επικέντρωση σε target group του εναλλακτικού τουρίστα. Στο παρόν σημείο είναι ξεκάθαρο ότι οι επιχειρηματίες γνωρίζουν ότι δεν έχουν όλες τις γνώσεις γύρω από τον εναλλακτικό τουρισμό, όπως άλλωστε φάνηκε και από τις συνεντεύξεις, όπου οι επιχειρηματίες δεν γνώριζαν ποιες μορφές εναλλακτικού τουρισμού υπάρχουν στον Νομό Ρεθύμνου, που είναι και το πιο απλό καθώς με μια μικρή έρευνα στο διαδίκτυο μπορούν να ενημερωθούν, αλλά το γεγονός ότι επιζητούν εκπαίδευση πάνω στον εναλλακτικό τουρισμό είναι ευοίωνο. Επίσης η δημιουργία κατάλληλων υποδομών είναι απαραίτητες σε πολλές μορφές εναλλακτικού τουρισμού για να μπορέσει να υποδεχτεί τον εναλλακτικό τουρίστα, όπως για παράδειγμα ο θαλάσσιος ή ο ορεινός.

Σε αυτό που καταλήγουμε εμείς, σύμφωνα με τα παραπάνω για την ανάπτυξη και εξέλιξη του εναλλακτικού τουρισμού στο Νομό Ρεθύμνου, επειδή ο νομός αλλά και γενικότερα η Κρήτη είναι ένας τόπος που μπορεί να ανθίσει ο εναλλακτικός τουρισμός, το Κράτος, η αυτοδιοίκηση, οι τοπικοί φορείς και οι επιχειρηματίες πρέπει να συμβάλλουν στην κοινή προσπάθεια, να αναλάβουν πρωτοβουλίες, να προτείνουν μέτρα και να χαράξουν μια μακροπρόθεσμη στρατηγική για τον τουρισμό του Νομού Ρεθύμνου.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

Μετά από την μελέτη γύρω από το Νομό Ρεθύμνου παρατίθενται κάποιες προτάσεις που θα μπορούσαν να συντελέσουν στην ανάπτυξη του Νομού.

- Δημιουργία στο Ρέθυμνο, σχολής Τουρισμού του Πανεπιστημίου Κρήτης. Η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού που απασχολείται στον Τουριστικό Τομέα αποτελεί σημαντικότατο ζήτημα και η λειτουργία μιας αντίστοιχης σχολής στο Ρέθυμνο, με τις τόσες σημαντικές ιδιωτικές τουριστικές υποδομές, είναι σίγουρο ότι θα στεφθεί από επιτυχία. Η γεωπολιτική θέση του νησιού εξασφαλίζει στο Πανεπιστήμιο Κρήτης τη δυνατότητα να αναπτύξει κάτι παραπάνω από ένα απλό πανεπιστημιακό τμήμα για τον τουρισμό. Με σύγχρονες εγκαταστάσεις στην ανατολική Μεσόγειο, και εκμεταλλευόμενο την καλή του φήμη, το Πανεπιστήμιο Κρήτης μπορεί να δημιουργήσει ένα Τμήμα Τουριστικής Διοίκησης και Ανάπτυξης που θα συνεισφέρει ως Κέντρο Αριστείας και Δια βίου μάθησης στην ευρύτερη περιοχή.

- Επαρκής φροντίδα και ανάδειξη του πλήθους των αρχαιολογικών χώρων όσο και των εγνωσμένης αξίας περιβαλλοντικών μνημείων του Ρεθύμνου (καθαριότητα, φωτισμός κ.λπ.). Ενδεικτικά και μόνο αναφέρουμε τον αρχαιολογικό χώρο της Ελεύθερνας, αλλά και το μοναδικής αρχαιολογικής και αισθητικής αξίας σπήλαιο του Γερανίου.

- Ένα σοβαρό ζήτημα που πρέπει να λυθεί είναι αυτό της επιμήκυνσης των ωραρίων λειτουργίας αρχαιολογικών χώρων και μουσείων καθώς και η λειτουργία αυτών των χώρων τις αργίες ακόμα και για τα Χριστούγεννα και τις ημέρες της Πρωτοχρονιάς

και τα Σαββατοκύριακα για τη διευκόλυνση των τουριστών καθώς και των επιβατών κρουαζιέρας.

- Ανάδειξη σημαντικών γεωγραφικών ενοτήτων που θα μπορέσουν να αποτελέσουν πόλους τουριστικής έλξης, προστασία των ήδη υπαρχόντων και αποκατάσταση υπαρχουσών περιβαλλοντικών φθορών, όπως πχ. αναγέννηση του πρόσφατα καταστραφέντος φοινικοδάσους της Λίμνης του Πρέβελη. Γενικότερα, είναι απαραίτητη η συντονισμένη και συνεχής προσπάθεια βελτίωσης της περιβαλλοντικής ποιότητας.

- Εκπόνηση στοχευμένης μελέτης διερεύνησης και προώθησης όλων των δυνατών συνεργειών μεταξύ πολιτισμού και τουρισμού, με σκοπό τόσο την ανάδειξη και προβολή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, όσο και την αναβάθμιση του προσφερομένου τουριστικού προϊόντος. Θα έπρεπε να έχουμε πάρει περισσότερες πρωτοβουλίες στην κατεύθυνση αυτή με ένα οργανωμένο, συντονισμένο σχέδιο ενταγμένο σ' ένα πλέγμα δημοτικών και ιδιωτικών επενδύσεων και πρωτοβουλιών που με πολύ επαγγελματισμό και την διάχυση όλων των σύγχρονων δυνατοτήτων: διαδικτύου, χαρτών, οδηγών, διαφημίσεων και όχι να μένουμε στις ελάχιστες πρωτοβουλίες που είναι ανεργάτιστες, περιοδικές, χωρίς συνέχεια πολλές φορές και συνέπεια και με τον ελάχιστο μετρήσιμο στόχο. Προϋπόθεση όμως να ευδοθούν όλες αυτές οι επενδυτικές πρωτοβουλίες, είναι πρώτιστα η δημιουργία υποδομών που αναδεικνύουν την μοναδική πολιτιστική φυσιογνωμία του Ρεθύμνου, δηλαδή:

- Να ιδρυθεί και να λειτουργήσει ένα νέο μεγάλο Αρχαιολογικό μουσείο στην πόλη του Ρεθύμνου όπου θα εκτίθενται τα πλούσια αρχαιολογικά ευρήματα που υπάρχουν από τους αρχαιολογικούς χώρους του Αποδούλου, Μοναστηρακιού, Συβρίτου και των πολλών άλλων ανασκαφών στο νομό.

- Ένας σπουδαίος παράγοντας του εναλλακτικού τουρισμού σε όλη την Ελλάδα είναι η έλλειψη διαφημίσεων και δημοσίων σχέσεων για αυτό τον παράγοντα πρέπει να μεριμνήσει το υπουργείο τουρισμού, ο εθνικός οργανισμός τουρισμού με την συνεργασία των περιφερειών και των ιδιωτικών φορέων.

- Οι ενέργειες που αφορούν στην οργάνωση του πλάνου της διαφήμισης του εναλλακτικού τουρισμού σε ένα προορισμό πρέπει να είναι συγκεκριμένες και στοχευμένες. Αναλυτικά προτείνεται:

Δημιουργία διαφημιστικού φακέλου με προτάσεις και προσφορές για το προϊόν του εναλλακτικού τουρισμού, όπως αυτό προσφέρεται ανά προορισμό στην Ελλάδα, με

απώτερο σκοπό την κυκλοφορία του στο σύστημα πωλήσεων των εξειδικευμένων tour operators. (π.χ. αγροτουρισμός στο Ρέθυμνο).

Χρήση κουπονιών προσφορών σε ταξιδιωτικά περιοδικά για δωρεάν διαμονή σε καταλύματα αγροτουριστικού και οινοτουριστικού χαρακτήρα, καθώς και ταξίδια κινήτρων, που δίνονται ως βραβεία στους εργαζομένους επιχειρήσεων σε προορισμούς με εναλλακτικές δραστηριότητες.

Τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές διαφημίσεις με θέμα τον τουρισμό στην Κρήτη κατά τη διάρκεια εκπομπών στο εξωτερικό, οι οποίες παρά το κόστος τους μπορούν να δώσουν σημαντική ώθηση στην αγορά.

Χρήση διαδραστικών διαφημίσεων στο διαδίκτυο και κυρίως σε social media, μέσω αναδυόμενων παραθύρων και υπερ-συνδέσεων, οι οποίες μπορούν να προσεγγίσουν target groups του εναλλακτικού τουρίστα.

Αποστολή ειδήσεων, δημοσιεύσεων και δελτίων τύπου σε εφημερίδες και περιοδικά διεθνώς, οι οποίες θα αφορούν ιδιαίτερες εκδηλώσεις ή προσφορές (π.χ. πολιτιστικό φεστιβάλ) καθώς και συμμετοχή σε εκθέσεις παγκόσμιας εμβέλειας.

- Παράλληλα σημαντική ανάπτυξη στο νότιο τμήμα του νομού, του οποίου η ζήτηση είναι ελάχιστη αν και οι παραλίες που διαθέτει είναι περισσότερες και ομορφότερες, θα φέρει η δημιουργία του νότιου άξονα έτσι ώστε να είναι ευκολότερη η πρόσβαση του. Χρειάζονται περισσότερες υποδομές σε έργα οδοποιίας καθώς και σήμανση, καλός φωτισμός του δρόμου.

- Επίσης ένα σημαντικό έργο που πρέπει να γίνει οπωσδήποτε στο Ρέθυμνο είναι η ανέγερση ενός μικρού αεροδρομίου για να υποδέχεται πτήσεις charter καθώς εξυπηρετούνται από τα αεροδρόμια των Χανίων και του Ηρακλείου.

Στο Ρέθυμνο δεν υπάρχει ούτε ακτοπλοϊκή γραμμή που να το συνδέει με το μεγάλο λιμάνι της Ελλάδας τον Πειραιά σε καθημερινή βάση.

- Στην ενδοχώρα του νομού χρειάζεται περισσότερη αστυνόμευση και πυρασφάλεια.

Ένα κυρίαρχο πρόβλημα στα νότια του νομού είναι οι πυρκαγιές καθώς κάθε καλοκαίρι καταστρέφονται μεγάλες εκτάσεις δάσους λόγω του δυνατού αέρα. Τον Αύγουστο του 2010 μια μεγάλη πυρκαγιά κατέστρεψε το φοινικόδασος του Πρέβελι ενός σπουδαίου τουριστικού πόλου έλξης.

- Οι Ρεθυμνιώτες να επενδύσουν περισσότερο στις εναλλακτικές μορφές στα χωριά τους και όχι σε τουριστικά καταστήματα ή ξενοδοχεία στην πόλη του Ρεθύμνου.

Βιβλιογραφία

- Βαρβαρέσος Σ.,(2008). Οικονομική του τουρισμού. Αθήνα: Εκδόσεις, Προπομπός.
- Βενετσανοπούλου Μ., (2006). Η κρατική συμβολή στον τουρισμό, εναλλακτικές μορφές τουρισμού, ιστορική εξέλιξη-θεσμικό πλαίσιο. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.
- Κοκκώσης Χ., Τσάρτας Π., (2001). Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλον. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Κολτισδόπουλος, Γ., Δ. (2001).Τουρισμός: Θεωρητική προσέγγιση. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Λαζανά Φ.,(2003).Εισαγωγή στον επαγγελματικό τουρισμό. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.
- Παυλόπουλος Π.,(2002).Ο Χειμερινός τουρισμός στην Ελλάδα. ΙΤΕΠ.
- Σφακιανάκης Μ.,(2000).Εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Fennell D.,(2001). Οικοτουρισμός. Αθήνα : Εκδόσεις Έλλην.
- Ο Τουρισμός στην Ελλάδα. Διαθέσιμο στο:
<https://www.wwf.gr/images/pdfs/TourismLow.pdf>
- Ο Τουρισμός υγείας στην Ελλάδα. Διαθέσιμο στο:
<http://altertourism.gr/morfes-tourismou/tourismos-ygeias-eveksias>
- Ο Τουρισμός άθλησης στην Ελλάδα. Διαθέσιμο στο:
<http://altertourism.gr/morfes-tourismou/lista-thematikou-morfon-tourismou-kai-drastiriotitwn>

Ο Θρησκευτικός τουρισμός στην Ελλάδα. Διαθέσιμο στο:

<http://altertourism.gr/morfes-tourismou/politistikos-tourismos/thriskeutikos-tourismos>

Ο Οινοτουρισμός στην Ελλάδα. Διαθέσιμο στο: <http://altertourism.gr/morfes-tourismou/agrotourismos-tourismos-ypaithrou/oinotourismos>

<http://altertourism.gr/morfes-tourismou/agrotourismos-tourismos-ypaithrou/gastronomikos-tourismos>

Ο Γαστρονομικός τουρισμός στην Ελλάδα. Διαθέσιμο στο:

<http://altertourism.gr/morfes-tourismou/agrotourismos-tourismos-ypaithrou/gastronomikos-tourismos>

Ο εναλλακτικός τουρισμός στη Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

<http://www.cretetaxitransfers.gr/el/alternative-tourism.php>

Ο αγροτουρισμός στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

<http://www.crete.tournet.gr/el/alternative-tourism/outdoor-activities>

Ο οικοτουρισμός στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

Περιφέρεια Κρήτης <http://www.incrediblecrete.gr/1365/index.el.html>

<http://www.enagron.gr/gr/about-enagron-ecotourism-village/ecotourism-crete-greece>

Ο πολιτιστικός τουρισμός στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

http://www.crete.gov.gr/index.php?option=com_ohanah&view=events&Itemid=676&lang=el#.U--zWVPBB91

Ο τουρισμός περιπέτειας στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

<http://www.incrediblecrete.gr/1370/index.el.htm>

<http://www.cretanadventures.gr/gr/tour-diakopes-peripetias-kriti.html>

<http://www.cretanadventures.gr/gr/drast-istioploia.html>

Ο θαλάσσιος τουρισμός στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

<http://www.cretanadventures.gr/gr/tour-diakopes-peripetias-kriti.html>

Ο τουρισμός άθλησης στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

Περιφέρεια Κρήτης <http://www.incrediblecrete.gr/1417/index.el.html>

Ο θρησκευτικός τουρισμός στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

Περιφέρεια Κρήτης <http://www.incrediblecrete.gr/165/index.el.html>

Ο γαστρονομικός τουρισμός στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο :

<http://www.cretaxitransfers.gr/el/alternative-tourism.php>

Ο ορεινός τουρισμός στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

<http://www.crete.tournet.gr/el/alternative-tourism/outdoor-activities>

Ο τουρισμός υγείας στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

Περιφέρεια Κρήτης <http://www.incrediblecrete.gr/1395/index.el.html>

Ο Εκπαιδευτικός τουρισμός στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

<http://www.explorecrete.com/greek/archaeology-gr.html>

Η Επαρχία του Ρεθύμνου. Διαθέσιμο στο: <http://www.rethimno.gr/el/pages/eparxia-rethimno.php>

Η τουριστική εικόνα του Ρεθύμνου. Διαθέσιμο στο:

<https://www.rethymno.gr/city/travelguide>

Ο Γαστρονομικός τουρισμός στο Ρέθυμνο. Διαθέσιμο στο;

<https://www.rethymno.gr/city/cretan-diet/cretan-diet.html>

Ο Περιηγητικός τουρισμός Ρέθυμνο. Διαθέσιμο στο:

<https://www.rethymno.gr/city/walk-around>

<http://www.psiloritisrace.com/>

Ο Πολιτιστικός τουρισμός στο Ρέθυμνο. Διαθέσιμο στο:

<https://www.rethymno.gr/city/renaissance-festival>

Ο Θρησκευτικός τουρισμός στο Ρέθυμνο. Διαθέσιμο στο:

<https://www.rethymno.gr/city/religious-monuments/religious-monuments.html>

Ο οινοτουρισμός στο Ρέθυμνο. Διαθέσιμο στο:

<https://www.rethymno.gr/city/rethymnowinefestival/winefestival-intro.html>

Ο Τουρισμός περιπέτειας στο Ρέθυμνο. Διαθέσιμο στο:

http://www.horsepark.club/?page_id=34

Ο θαλάσσιος τουρισμός στο Ρέθυμνο. Διαθέσιμο στο:

<https://www.rethymno.gr/city/travelguide/rethymno-beaches.html>

<https://www.rethymno.gr/city/travelguide>

Αγρόκτημα Έναγρον <http://www.enagron.gr/gr>

Φάρμα AGRECO <http://www.agreco.gr/>

Kapsaliana village <http://www.kapsalianavillage.gr/el/facilities/>

Δαλαμπέλος <http://www.dalabelos.gr/el/#descriptions>

Πάνακρον <https://panakron.com/>

Το σπίτι των Κουρητών <http://www.kouritonhouse.gr/frameset.htm>

Οινοποιείο Κλάδος <http://kladoswinery.gr/index.php>

Οινοποιείο Ζουμπεράκης <http://zouberakis.gr/about.aspx?lan=gr>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι -ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Επόπτης καθηγητής: Απλαδάς Γεώργιος

**Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού Και Προοπτικές Ανάπτυξης
Αγροτουρισμού Και Οινοτουρισμού στην Κρήτη**

Φοιτητές : Μιχελουδάκης Κυριάκος-Τσουρδαλάκης Πολύβιος

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ:.....

ΤΟΠΟΣ/ΠΕΡΙΟΧΗ :

ΤΗΛΕΦΩΝΟ:.....

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Ερώτηση 1.

Γνωρίζετε ποιες εναλλακτικές μορφές τουρισμού υπάρχουν στο Νομό του Ρεθύμνου;

.....
.....
.....

Ερώτηση 2.

Τι νομίζετε ότι προσελκύει τους τουρίστες στο Νομό Ρεθύμνου; (Αναπτύξτε την απάντησή σας).

.....
.....
.....

Ερώτηση 3.

Με ποιά εναλλακτική μορφή τουρισμού ασχολείται η επιχείρησή σας;

.....
.....
.....

Ερώτηση 4.

Θεωρείτε ότι η προσβασιμότητα στην επιχείρησή σας είναι εύκολη για τους τουρίστες/επισκέπτες;

.....
.....

.....

Ερώτηση 5.

Οι τουρίστες δείχνουν ικανοποιημένοι με τις υπηρεσίες και τις δραστηριότητες που τους παρέχεται ; (Αναπτύξτε την απάντησή σας).

.....

.....

.....

Ερώτηση 6.

Με ποιους τρόπους προωθείται τις τουριστικές σας υπηρεσίες στο εσωτερικό αλλά και στο εξωτερικό;

.....

.....

.....

Ερώτηση 7.

Θεωρείται ότι η επένδυση που έχετε κάνει είναι η αντάξια των προσδοκιών σας;

(Είστε ικανοποιημένοι; Αναπτύξτε την απάντησή σας).

.....

.....

.....

Ερώτηση 8.

Τι θεωρείτε ότι πρέπει να κάνετε επιπλέον για να αναπτύξετε την επιχείρησή σας;
(Αναπτύξτε την απάντησή σας).

.....
.....
.....

Ερώτηση 9.

Ποιες είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζονται κατά την εφαρμογή των υπηρεσιών που επιλέξατε;.

.....
.....
.....

Ερώτηση 10.

Θεωρείτε ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού μπορούν να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου στο Νομό Ρεθύμνου; (Αναπτύξτε την απάντησή σας).

.....
.....
.....

Ερώτηση 11.

Πιστεύετε ότι δεν έχει προβληθεί αρκετά ο Νομός Ρεθύμνου ως τόπος προορισμού εναλλακτικού τουρισμού; (Αναπτύξτε την απαντησή σας).

.....

.....

.....

Ερώτηση 12.

Κατά πόσο το κράτος έχει βοηθήσει να αναπτυχθούν οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού στο Ν. Ρεθύμνου; (Αναπτύξτε την απαντησή σας).

.....

.....

.....

Ερώτηση 13.

Τι προτείνετε να εξελιχθεί περαιτέρω για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού στο Ρέθυμνο ;

.....

.....

.....

Σας ευχαριστούμε!
